

Handlingsprogram og Økonomiplan 2020-2023 med årsbudsjett 2020

HOL
KOMMUNE

Vedtatt i Kommunestyret i sak 54/19 den 4.desember 2019

INNHold

Innledning.....	4
Hol i 2019	5
Status og rammebetingelser for perioden	8
Økonomiske handlingsregler	12
Visjon og tema i kommuneplanens samfunnsdel	13
Definisjoner	14
Samfunnskvaliteter.....	15
Befolkning og bolig	15
Folkehelse	16
Kultur og frivillighet	18
Natur, miljø og friluftsliv	20
Livsløp	22
Hol som oppvekstkommune	22
Hol som helse- og omsorgskommune.....	24
Arbeid og næringsutvikling	26
Eksisterende næringer.....	26
Ny næringsutvikling og innovasjon	28
Infrastruktur.....	29
Samferdsel	29
Teknisk infrastruktur	30
Samfunnssikkerhet og beredskap.....	31
Organisasjonen Hol kommune	32
Økonomiplan	36
1. Økonomiske rammebetingelser	36
2. Driftsbudsjett for etatene.....	42
2.1. Sentraladministrasjonen.....	43
2.2. Kultur og oppvekstetaten	47
2.3. Helse - og omsorgsetaten	55
2.4. Teknisk etat	68
3. Investeringer som forslag til økonomiplan.....	74
Økonomiske oversikter.....	76

Driftsbudsjett 2020-2023.....	76
Investeringsbudsjett 2020-2023.....	79
Vedlegg.....	81
Kostra nøkkeltall og analyse av 2018	81
Kommunale gebyrer og betalingssatser.....	90

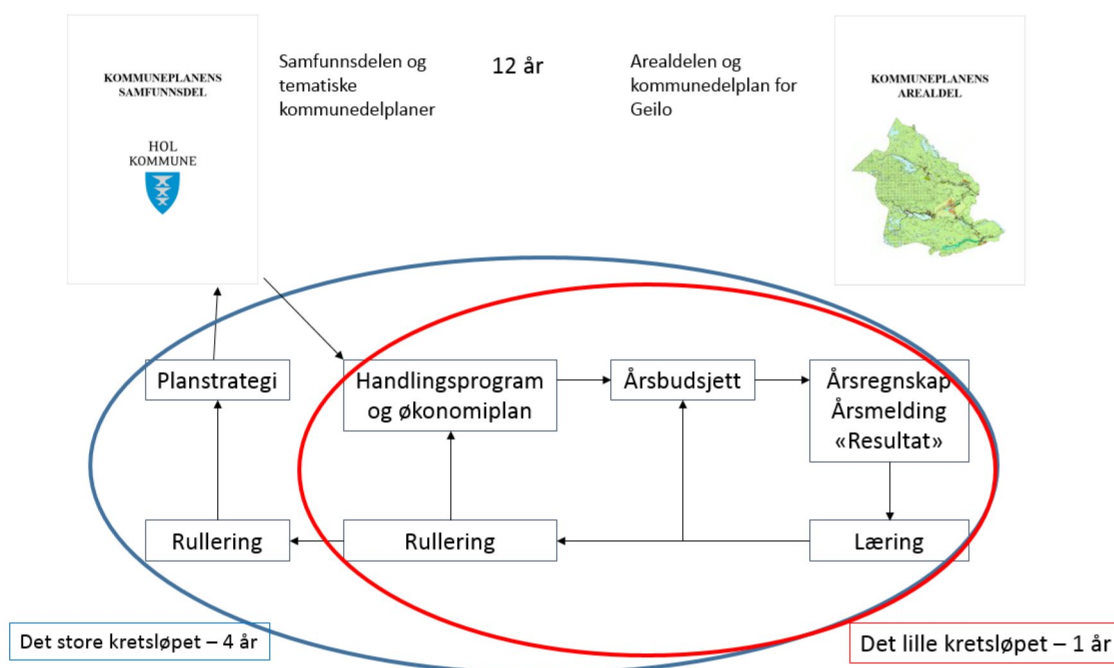
Forsidebilde: Nærmiljøanlegg ved Hallingskarvet skole, august 2019.

Foto: Bjørn Furuseth, Hol kommune.

INNLEDNING

Handlingsprogrammet 2020-2023 er laget med utgangspunkt i Kommuneplanens samfunnsdel, vedtatt i Kommunestyret 20.06.2018. Kommuneplanens samfunnsdel viser retningen for Hol kommune fram mot 2030. Kommuneplanen skal ha en handlingsdel som angir hvordan planen skal følges opp de fire påfølgende år eller mer, og revideres årlig jf. Plan – og bygningsloven § 11-1.

Det er en nær sammenheng mellom kommuneplanen, handlingsprogrammet og økonomiplanen. Dette kan illustreres slik:

Handlingsprogrammet 2020-2023 er et strategi – og tiltaksdokument. Det er bygd opp med kobling mellom planemaene som er vedtatt i kommuneplanens samfunnsdel, vedtatt handlingsprogram 2019-2022, vedtak i kommunestyret og andre nasjonale og regionale føringer. Økonomiplanen kan etter kommuneloven § 44 inngå i handlingsdelen. Økonomiplanen med budsjettforslag blir inkludert etter behandling i formannskapet og kommunestyret.

Hol i 2019

Befolkning

Folketall [per 1. kvartal 2019]

4 471 innbyggere

Forventet utvikling

Befolkning i 2030

4 449 innbyggere [per 2030]

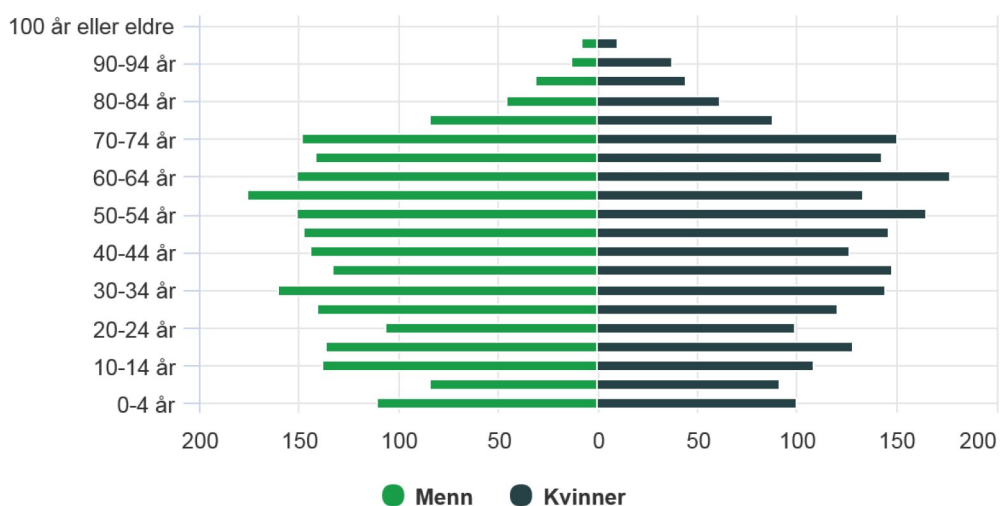

Befolkning i 2040

4 446 innbyggere [per 2040]

Aldersfordeling

[per 1. januar]

Kilde: Befolkning, Statistisk sentralbyrå

Boligsituasjon

 Eneboliger
2 086

 Leiligheter
49

 Hytter
5 634 hytter [per 2019]

 Bor på landbrukseiendom
15,8 prosent [per 2018]

 Beboere per husholdning
2,05 personer [per 2019]

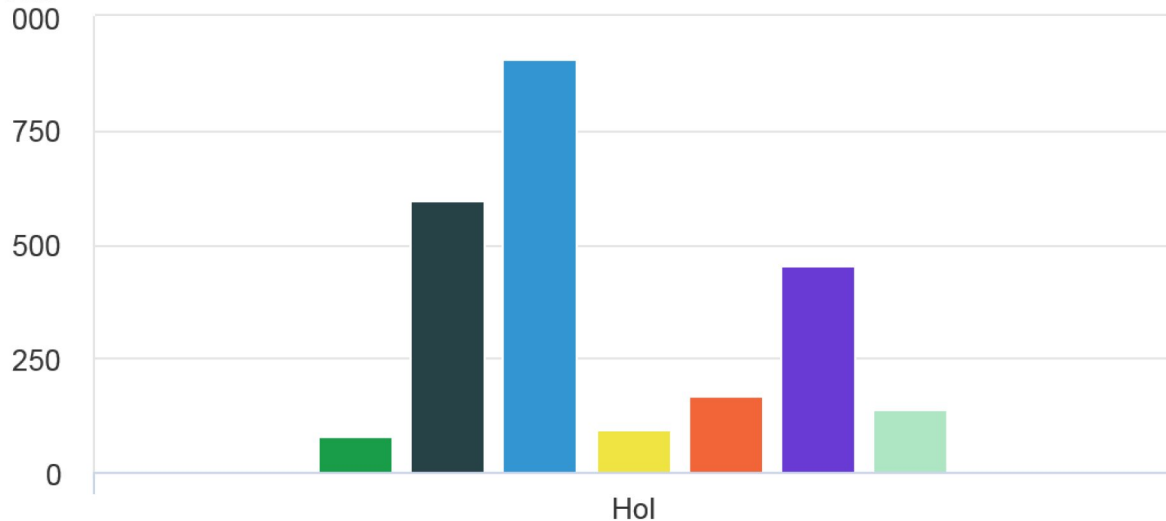
 Bor trangt
5,3 prosent [per 2018]

Arbeid og utdanning

Hva innbyggerne arbeider med

Antall innbyggere

1 000

- Jordbruk, skogbruk og fiske
- Sekundærnæringer
- Varehandel, hotell og restaurant, samferdsel, finanstjen., forretningsmessig tjen., eie...
- Off.adm., forsvar, sosialforsikring
- Undervisning
- Helse- og sosialtjenester
- Personlig tjenesteyting

Kilde: Registerbasert sysselsetting, Statistisk sentralbyrå

Barn og utdanning

Barn med barnehageplass

93,9 % [per 2018]

Elever i SFO/AKS

72,3 % [per 2018]

Elever som får særskilt norskopplæring

10,5 % [per 2018]

Elever som får skoleskyss

33,2 % [per 2018]

Kulturtilbud i kommunen

Bøker lånt på biblioteket

15 444 bøker [per 2018]

Barn med plass i kommunal musikk- og kulturskole

31,1 % [per 2018]

Frivillige lag og foreninger

65 foreninger [per 2018]

Helse og omsorg

Mottakere av hjemmetjenester 67-79 år

77,5 per 1000 innbygger [per 2018]

Gjennomsnitt per bruker av praktisk bistand

7 timer per uke [per 2018]

Antall plasser i helse- og omsorgsinstitusjoner

43,5 plasser [per 2018]

Utgifter per oppholdsdøgn i institusjon

4 192 kroner [per 2018]

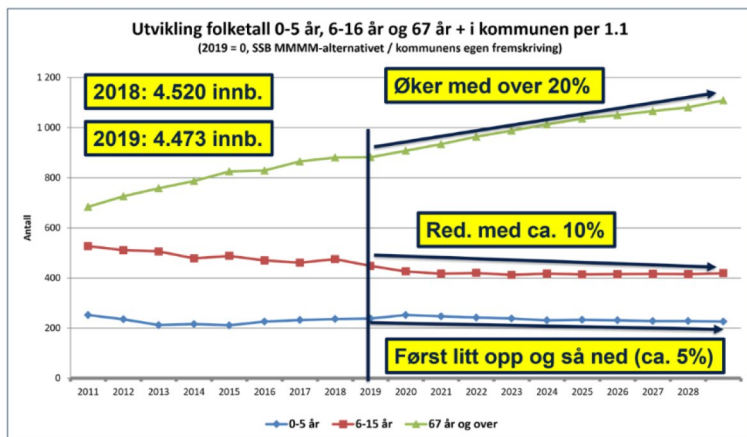
Mer informasjon om dette temaet finner du på statistikkene [Kommunehelsetenesta](#) og [Omsorgstenester](#).

Flere nøkkeltall finnes i vedlegg og på ssb.no/kommunefakta/hol.

Status og rammebetingelser for perioden

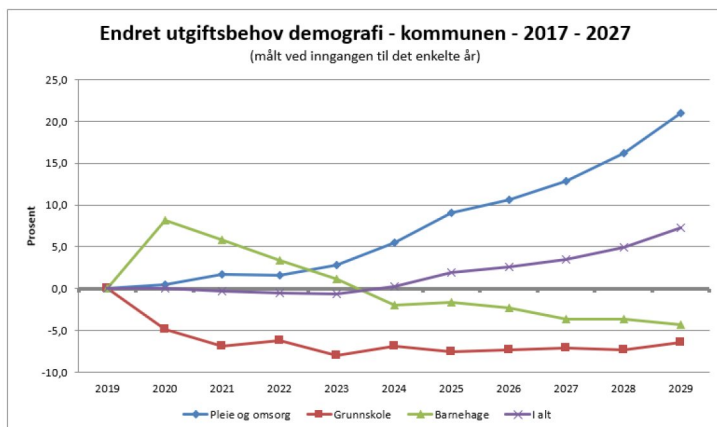
Befolkningsutvikling

Befolkningsutvikling i kommunen er en sentral rammebetingelse. Ved inngangen til 2019 var det 4473 personer bosatt i kommunen. Dette er en nedgang på 47 personer fra året før. Befolkningssammensetningen er avgjørende i forhold til inntekter gjennom rammetilskudd og dimensjonering av tjenestetilbud. Diagrammet viser utvikling i folketall fra 2011 til 2019 i ulike aldersgrupper, samt SSBs prognose for utviklingen i ulike aldersgrupper.

Kilde: SSB, presentert av KS-konsulent Chriss Madsen på strategikonferansen 24.04.19.

Med denne utviklingen i folketall vil utgiftsbehovet i Hol kommune bli endret, slik figuren under viser.

Kilde: SSB, Fylkesmannen i Oslo og Viken, presentert for økonomisjefene i Hallingdal 7. juni 2019.

Prognosen for befolkningsutviklingen i Hol er ganske lik prognosen for landet for øvrig. De store endringene vil komme i aldersgrupper over 67 år, og da særlig i aldersgruppene over 80 år. Merutgiftene innen pleie og omsorg som skyldes demografiske endringer er anslått å skyte fart fra rundt 2023, noe som må ses i sammenheng med den kraftige økningen i

aldergruppen 80 år +. Samtidig vil det bli lav vekst i befolkningen i arbeidsfør alder, særlig i en del små kommuner. Dette gjør at andelen eldre vil stige betydelig¹.

Frie inntekter

De frie inntektene til kommunene består av rammetilskudd og skatteinntekter². Disse inntektene, samt naturressursskatt legges til grunn ved grupperingen av kommuner i KOSTRA (kommune-stat-rapportering). Hol kommune er i Kostragruppe 3, definert som små kommuner med middels bundne kostnader per innbygger og høye frie disponible inntekter.

Det overordna formålet med inntektssystemet er å bidra til at kommunene kan gi et likeverdig tjenestetilbud til innbyggerne sine. Ved fordeling av rammetilskuddet tar man hensyn til strukturelle forskjeller (eks. aldersfordeling) i kommunenes kostnader for utgiftsutjevning, og forskjeller i skatteinntekter (eks. naturressursskatt) for skatteutjevning. Skatt og rammetilskudd utgjorde om lag 50 % av Hol kommunes totale driftsinntekter i årene 2014-2019.

Det foreslås ingen store endringer i inntektssystemet for kommunene i 2020. I kommuneproposisjonen 2020 legges det opp til en realvekst i frie inntekter på mellom 0,3 og 0,5 %. For Hol kommunes del er prognosene fra KS at nominell vekst i skatt og rammetilskudd blir 2,7 %. Med forventet lønns – og prisvekst på 3 %, blir det sannsynligvis realnedgang i Hol kommunes frie inntekter.

Inntektssystemet inneholder også distrikttilskudd, regiontilskudd og storbytilskudd. Hol kommune har ikke mottatt disse i de senere år fordi skatteinntektene er omtrent 120 prosent av landsgjennomsnittet. Regjeringen vil i statsbudsjettet for 2020 foreslå å avvikle og innlemme en rekke øremerkede tilskudd i rammetilskuddet til kommunene, blant annet: tilskudd til psykologer i de kommunale helse og omsorgstjenestene, dagaktivitetstilbud til hjemmeboende personer med demens, rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak, tilskudd til tidlig innsats i skolen gjennom økt lærerinnsats på 1-10.trinn, og tilpasning av bolig.

Endringer i kommunenes befolkningssammensetning, innbyggertall og ressursituasjon stiller krav til nytenkning, utvikling og innovasjon. Regjeringen lager en digitaliseringsstrategi for offentlig sektor for å forsterke innsats, samarbeid og samordning.

I tillegg til skatt, rammetilskudd og naturressursskatt utgjør øremerkede tilskudd, eiendomsskatt, kommunale gebyr, konsesjonskraft og renteinntekter de frie disponible inntektene for kommuner. Disse blir kort beskrevet.

Øremerkede ordninger

- Tilskudd til ressurskrevende brukere: Kommunen får refusjon på 80 % av faktisk påløpte lønnsutgifter til ressurskrevende brukere frem til fylte 67 år, fratrukket enkelte øremerkede tilskudd, brukerbetaling, rammetilskuddets andel for kriteriet psykisk utviklingshemmede over 16 år, samt et innslagspunkt som blir fastsatt i statsbudsjettet. Under forutsetning av at det

¹ Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Kommuneproposisjonen 2020, kap. 9.

² Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Grønt hefte.

ikke blir gjort store endringer i tildelingskriteriene blir det ingen store endringer på dette området.

- Integreringstilskudd: Ved bosetting av flyktninger får kommunen integreringstilskudd etter fast satsstruktur. Tilskuddet utbetales som regel i fem år. Hol kommune er ikke blitt anmodet om bosetting de to siste årene. Tilskuddet ble halvert fra 6,2 mill. kr i 2018 til om lag 3,1 mill. kr i 2019. For 2020 blir tilskuddet ytterligere redusert til ca 1,7 mill. kr. En tilsvarende nedgang i utgifter vil i stor grad avhenge av om man lykkes med integreringsarbeidet med tanke på å få de bosatte ut i utdanning, arbeid eller avklaring på andre stønadsordninger i NAV.

Eiendomsskatt

Kommunen utvidet eiendomsskatten fra 2016 til å gjelde alle eiendommer i kommunen. Dette er den eneste skatten som kommunen har full råderett over, og hvor skatteinntektene i sin helhet tilfaller kommunen. Kommunestyret kan vedta skattesats for inntil 7 promille.

Eiendomsskatt fra bolig og fritidseiendommer har blitt vedtatt med 2 promille skattesats i årene 2016-2019, og utgjør med dette om lag 23 mill. kr i inntekter. Eiendomsskatt fra næringseiendommer utgjør om lag 6,1 mill. kr med 7 promille skattesats. Eiendomsskatt fra kraftverk og linjenett med 7 promille skattesats utgjorde 42,6 mill. kr i 2016, men har blitt redusert til om lag 30,2 mill. kr i 2019 tross uendret skattesats. Dette er grunnet kapitaliseringsrenten på 4,5 %, stigende grunnrenteskattesats og lavere kraftpriser som beregningsgrunnlag.

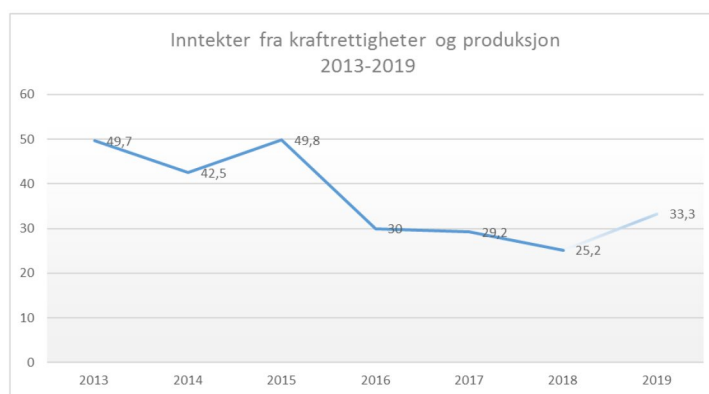
Kommunale gebyr og betalingssatser

Oversikt over gebyrer og betalingssatser blir vedlagt økonomiplanen. Utgangspunktet er at avgifter og betalingssatser på tjenesteområder hvor det etter lovverket er adgang til det, skal fastsettes ut fra mål om selvkost. Avgiftsendringer skal foreslås med sikte på jevn utvikling, og eventuelle overskudd settes på selvkostfond og skal utjevnes innenfor 5 år som er lovens krav.

Inntekter fra kraftbransjen

Inntekter fra energibransjen har stor betydning for Hol kommune. Det er Ustekveikja Energi AS som ifølge avtale forvalter og omsetter kommunens andelskraft, konsesjonskraft og produksjonskraft i egne kraftverk. Kraftrettighetene blir forvaltet i henhold til sikringsstrategi for tre år om gangen. Kraftinntektene vil variere fra år til år, men sikringen gjør

at dette er forutsigbart ved budsjettering og oppfølging. Figuren viser at inntekter fra kraftomsetning var nær 50 mill. kr i 2013 og 2015. I 2018 var kraftinntektene 25,2 mill. kr og utgjorde 4 % av totale driftsinntekter. I 2019 er det sikret at kommunen får netto 33,3 mill. kr.

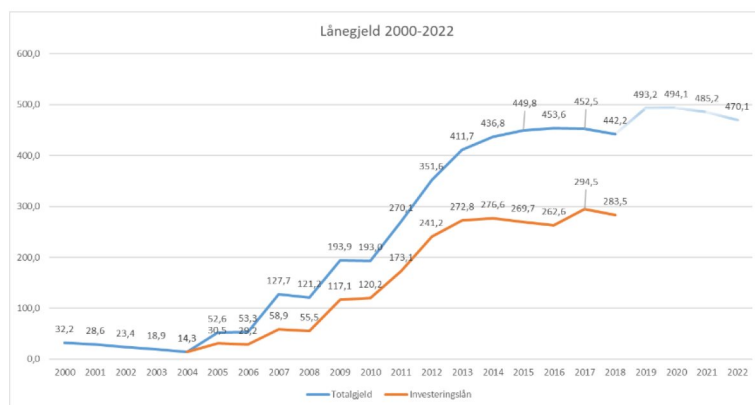
Prognosen for 2020 er at inntektene fra kraftrettighetene kan øke med 8-9 mill. kr. For 2021 og 2022 er prognosen at kraftomsetningen øker ytterligere.

Utbytte fra Ustekveikja Energi AS ble budsjettert med 3 mill. kr årlig i 2019-2022 som vedtatt i HØP 2019. Fra Ørteren kraftverk KF ble det overført 1,5 mill. kr i 2018, og det samme er budsjettert for 2019.

Kommunen har gjort relativt store investeringer de siste 10-15 årene som i stor grad er finansiert med låneopptak. I følgende avsnitt blir gjeldsutvikling og renter beskrevet.

Gjeldsutvikling

Figuren viser utviklingen av lånegjeld fra år 2000 til det planlagte nivået i 2022, inkludert årets låneopptak og avdrag. Med de planlagte investeringene som ble vedtatt i HØP 2019 er det budsjettert med låneavdrag i størrelsesorden 25 mill. kr i 2020, 25,6 mill. kr i 2021 og 27 mill. kr i 2022. Dersom det foretas nye låneopptak, vil avdragsutgiftene øke.

For investeringslån knyttet til bygg og anlegg er løpetiden 25-30 år. Lån knyttet til investeringer for vann/avløpsnett har løpetid 40 år og er selvkostfinansierte. I dette ligger at kapitalkostnadene knyttet til investeringer belastes gebyrsatsene for vann og avløp. Det blir også ilagt en kalkulatorisk rentekostnad som representerer en alternativ avkastning kommunen går glipp av ved at kapital er bundet i anleggsmidler. Den kalkulatoriske rentekostnaden beregnes med utgangspunkt i anleggsmidlenes restavskrivningsverdi og en kalkylerente. Kalkylerenten er årsgjennomsnittet av 5-årig SWAP-rente + 0,5 prosentpoeng og skal dekke rentekostnader for disse lånene.

Renteutgifter

På alle lån som kommunen tar opp enten til investeringsformål eller til videreutlån må også renteutgiftene betjenes. Pr. august 2019 er effektiv rente på kommunens lån 2,16 % i kommunalbanken, som er i tråd med det budsjetterte. Kommunalbanken varsler at budsjettrenten blir 2,17 % i 2020, før den kan synke ned mot 1,95 % de tre påfølgende årene. Tabellen viser foreløpig budsjettrenter i Kommunalbanken for årene 2020-2023.

AR	Norges Bank-anslag hentet fra Pengepolitisk rapport 2/19			Oppdatert 22.08.2019	Bank margin-påslag på Nibor	Budsjettert lånerente
	NB anslag styringsrente	NB anslag påslag i pengemarkedet	NB anslag 3 mnd Nibor	FRA Markedet, (NIBOR 3 MND)		
2020	1,62	0,40	2,02	1,57	0,6	2,17
2021	1,66	0,40	2,06	1,42	0,6	2,02
2022	1,66	0,40	2,06	1,37	0,6	1,97
2023	1,66	0,40	2,06	1,35	0,6	1,95

Økonomiske handlingsregler

Handlingsregel 1: Netto driftsresultat

Netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene blir brukt som et mål på kommunens økonomiske handlefrihet. Teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) anbefaler at denne indikatoren over tid bør ligge på minst 1,75 %. Driftsresultatet for Hol kommune har de fem siste årene variert fra -4,3 % i 2014 til 2,1 % i 2017. Kommunens netto driftsresultat i 2018 var -5,5 mill. kr, eller -0,9 %.

Handlingsregel 2: Disposisjonsfond

Fylkesmannen anbefaler et disposisjonsfond på minimum 5 % av brutto driftsinntekter. Ved inngangen til 2019 var beholdningen 54,5 mill. kr inkludert to sti – og løypefond med til sammen 10 mill. kr. Det er budsjettert med 7,8 mill. kr i bruk av disposisjonsfond i 2019, og planlagt 7,7 mill. kr i avsetning. Dersom budsjettet følges vil saldo ved utgangen av året være omtrent 54,4 mill. kr, som er om lag 9,4 % av budsjetterte driftsinntekter i 2019.

Handlingsregel 3: Netto lånegjeld

Netto lånegjeld defineres i KOSTRA som langsiktig gjeld fratrukket totale utlån og ubrukte lånemidler. Ved utgangen av 2018 var den 342,5 mill. kr og utgjorde 57,1 % av brutto driftsinntekt. Med de investeringsprosjektene som ligger i budsjettet for 2019 og planer for årene fremover, er realiteten at netto lånegjeld kommer til å øke. En realistisk målsetningen for netto lånegjeld er at den skal være mindre enn 60 % av brutto driftsinntekter i kommende 4 –års periode. Økonomiske handlingsregler oppsummeres slik:

Nøkkeltall	Resultat 2018	Mål 2020-2023	Ansvar
Netto driftsresultat målt i forhold til brutto driftsinntekter	-0,9 %	> 1,75 %	Alle
Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter	9,1 %	> 10 %	Alle
Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter	57,1 %	< 60 %	Alle

Tiltak for å oppnå disse målsetningene er:

- **Kostnadseffektivisering:** KOSTRA-analysen gjort i mars 2019 vist i vedlegg viser at Hol kommune har relativt stor ressursbruk på mange tjenester. Tjenestenivået kan tilpasses nærmere nivået i Kostragruppe 3 og landssnittet med mål om å bedre driftsresultatet.
- **Øke inntektsgrunnlaget:** Kraftomsetning og eiendomsskatt er inntekter som kommunen til en viss grad har mulighet å bestemme over. I 2020 vil også aksjer fra Vardar energiselskap bli overført til kommunene i Buskerud. Det kan vurderes økt utbytte fra eierskap i kraftselskap, og det er mulig å øke skattesats for eiendomsskatt for boliger og fritidsboliger.
- **Dempe/kontrollere investeringsaktiviteter** for å håndtere lånegjeld og renteutgifter.
- **Styrke egenkapitalen** ved å planlegge med positivt driftsresultat og avsetning til fond.

VISJON OG TEMA I KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL

Kommunens innbyggere synes det er godt å bo og vokse opp i Hol. I konkurransen med byene og andre kommuner, ønsker vi å fremstå som en attraktiv bo- og arbeidskommune. Vi er en stolt nasjonalparkkommune og et fantastisk reisemål, men først og fremst skal Hol være et sted man vil bo og leve «det gode liv». Hol kommune ønsker å beholde de som bor og vokser opp her, og være attraktiv for nye innbyggere. Kommunen har et godt utgangspunkt for en positiv befolkningsutvikling. Innsatsen må legges i gode og varierte arbeidsplasser og et godt botilbud.

Visjonen for Hol kommune i perioden 2018-2030 er derfor:

Hol kommune skal være en trygg og god kommune å vokse opp og bo i, med vekst i folketallet, der arbeidsmarkedet er variert og hele kommunen er i bruk.

Visjonen peker ut retning for de 11 utvalgte plantemaene:

Samfunnskvaliteter	Befolkning og bolig
	Folkehelse
	Kultur og frivillighet
	Natur, miljø og friluftsliv
Livsløp	Hol som oppvekstkommune
	Hol som helse- og omsorgskommune
Arbeid og næringsutvikling	Eksisterende næringer
	Ny næringsutvikling og innovasjon
Infrastruktur	Samferdsel
	Teknisk infrastruktur
	Samfunnssikkerhet og beredskap

Til hvert plantema er det definerte strategier fra Samfunnsdelen 2018-2030. Ut fra disse er det laget tiltak som gjelder de fire neste årene for å følge opp strategier og mål. Definisjon av visjon, mål, strategi og tiltak gis på neste side. I vedlegg er det gitt forklaring av ansvarsområde, samt utdrag av Kostra-analyse og statistikk fra SSB for Hol kommune.

Definisjoner

Visjon kan defineres³ som et mentalt bilde av en fremtidig, ønsket tilstand/situasjon. En rettesnor om hvor Hol kommune vil være, eller av den posisjon som Hol kommune vil ha om noen år.

Mål eller målsetning er en klart formulert tanke, ide eller intensjon om en ønsket framtidig tilstand eller sluttpunkt et individ eller organisasjon planlegger å oppnå. Mål er det ønskede sluttresultatet, mens plan, oppgaveløsning og strategi er framgangsmåten som brukes for å oppnå målet.

Strategi beskriver både hvor man vil på lang sikt, og hvordan man kommer dit. Strategi er målrealisering, det man tenker å gjøre i en plan eller retning for å oppnå målene.

Tiltak er en beskrivelse av en eller flere handlinger, og hvordan man bruker ressursene som skal gjøre Hol kommune i stand til å nå fastsatte mål. Tiltakene er gitt innenfor en fireårsperiode, som er handlingsprogrammets tidsrom. Tiltak i handlingsprogrammet kan bli konkretisert og spesifisert i økonomiplanen.

KOSTRA: Kommune-Stat-Rapportering. KOSTRA er et nasjonalt informasjonssystem som gir styringsinformasjon om kommunal virksomhet. Informasjonen skal gi bedre grunnlag for analyse, planlegging og styring.

Det ble gjort en Kostra-analyse av Hol kommune i mars 2019 utført av KS konsulent. Det vises til denne og SSB Kommunefakta, Kostra-nøkkeltall i vedlegg.

Ansvarsområdene

Ansvar	Etat / avdeling
TE	Teknisk etat
KO	Kultur og oppvekstetaten
P&U	Plan og Utviklingsavdelingen
HO	Helse og omsorg
FHG	Folkehelsegruppa
Fellestj.	Fellestjenester

³ Definisjonen er hentet fra Handlingsprogram 2017-2020.

Samfunnskvaliteter

Befolkning og bolig

MÅL: Minst 5.000 innbyggere i kommunen i 2030.

Strategier for å nå målet:

Hol kommune skal:

1. skape trivelige og gode bomiljø gjennom helhetlig og samordnet areal- og transportplanlegging.
2. bidra til at det er tilgjengelige boliger og tomter på Geilo og i alle grendene gjennom kommunal tilrettelegging og samarbeid med private grunneiere.
3. avsette tilstrekkelig sentrumsnære arealer til boligutvikling for fremtiden. I tettsteds- og bygdesentra skal boligbygging prioriteres fremfor andre utbyggingsformål.
4. være pådriver for iverksettelse av vedtatte reguleringsplaner for boligområder.
5. opprettholde og aktivt følge opp boplikt som et verktøy for å sikre at boliger forblir på markedet for fastboende. Herunder skal det vurderes å oppheve slektskapsunntaket.
6. samarbeide regionalt om profilering av Hallingdal som bosted.
7. ha gode boligsosiale tilbud for å hjelpe vanskeligstilte på boligmarkedet med å mestre egne boforhold.

Prioriterte tiltak/aktiviteter	20	21	22	23	Ansvar
Utarbeide en helhetlig boligstrategi for Hol kommune Stikkord: regulerte boligområder, mangfold i boligtilbud, attraktivitet for nyetablerere, eldreboliger, boliger for vanskeligstilte.	X				P&U
Prosjekt oppfølging av boplikten jfr. vedtakspunkt 29 i HØP 2019. ⁴	X				P&U
Utrede opphevelse av slektskapsunntaket etter konsesjonsloven.	X				P&U
Arbeide for å gjøre tomter i regulerte boligområder tilgjengelige på markedet for boligsøkende. ⁵	X	X			P&U
Sørge for at områder avsatt til bolig i arealplan blir regulert enten gjennom privat eller kommunal regulering.	X	X	X		P&U
Vurdere tiltak som kan bidra til at mennesker som oppholder seg mye i Hol kommune melder flytting	X	X			P&U
Initiere arbeid for å jobbe aktivt med tilflytting (hente inspirasjon fra kommuner som har positive erfaringer)	X	X			P&U

⁴ Arbeidet er igangsatt og videreføres i 2020.

⁵ Videreføres fra 2019.

Folkehelse

MÅL: En aktiv befolkning med høy livskvalitet

Strategier for å nå målet:

Hol kommune skal:

1. ivareta et trygt og inkluderende oppvekstmiljø.
2. ivareta folkehelseperspektivet i all kommunal planlegging, inkludert arealdisponering.
3. satse på forebyggende helsetjenester, som for eksempel friskliv og læring og mestring, i kommunen.
4. delta aktivt i regionalt folkehelsearbeid.
5. benytte frivilligsentralen for å kunne tilby et bredere spekter av fritidsaktiviteter.

Kommunal folkehelsegruppe (FHG) ivaretar oppdraget om å ha oversikt over helsetilstanden i befolkningen, prioritere tiltak for bedring av folkehelsen, evaluere tiltakene og formidle relaterte saker til kommunale organ.

Prioriterte tiltak/aktiviteter	20	21	22	23	Ansvar
Videreføre regionalt prosjekt – inkluderende læringsmiljø i barnehage og skole	X	X			KO
Etablere gode rutiner for involvering ved vurdering av konsekvenser for folkehelse i større plansaker	X				FHG/P&U
Bidra i nasjonalt pilotprosjekt om måling av livskvalitet – Hallingdal	X				FHG
Gjennomføre ungdomsundersøkelse, statistikkanalyse og utarbeide tiltak	X	X			FHG/KO/HO
Videreutvikle Friskliv og etablere Friskliv Ung ⁶	X				HO
Evaluere handlingsplan for stier og løyper og sti- og løypefond.	X				P&U
Hol kommune skal inngå i et tett regionalt samarbeid om psykologtjenester der målet er å ansette 3 psykologer i Hallingdal.	X				HO

Prioriterte aktiviteter innen folkehelse er også:

- Støtte opp om gode aktivitetstiltak, ment for å få innbyggere til å møtes og holde seg aktive (stolpejakt, bokkaffe, turorientering mv).
- Tilby eldre innbyggere møteplass, aktivitet og sosialt samvær på velferdssentre eller lignende møteplasser.

⁶ Videreføres fra 2019.

- Bidra til samordning av hjelpetiltak.
- Bidra til å utvikle anlegg til idrett og fysisk aktivitet gjennom kommunale tilskudd med bakgrunn i prioritert økonomiplan

Holsdagen. Foto: Bjørn Furuseth, Hol kommune

Kultur og frivillighet

MÅL: Et rikt kultur- og organisasjonsliv som kjennetegnes av bredde, mangfold, frivillighet og dugnadsånd

Strategier for å nå målet:

Hol kommune skal:

1. legge til rette for at fritidsaktiviteter og fysisk aktivitet skal være lett tilgjengelig og tilpasset ulike behov og brukergrupper med et mangfold av sosiale møteplasser.
2. støtte og stimulere utvikling av kulturbaserte næringer.
3. legge til rette for formidling og ivaretagelse av kommunes historie.
4. stimulere til enda større frivillig innsats i kulturlivet og organisasjonsarbeidet.
5. legge til rette for at kulturminner og kulturmiljø nyttes i reiselivsnæringa og som ressurs i lokalmiljøene.
6. samordne kulturarbeid på regionalt og lokalt nivå.

Prioriterte tiltak/aktiviteter	20	21	22	23	Ansvar
Kulturminneplan for Hol kommune	X	X			KO
Innføre utlånsautomat ved Hol folkebibliotek	X	X			KO
Planlegge og gjennomføre arealmessige tilpasninger i biblioteklokalene på hovedbiblioteket (eksterne tilskudd)	X	X			KO
Innføre styringssystem med samarbeidsutvalg og strukturert elev-og foreldreoppfølging i Kulturskolen.	X				KO
Fremme forslag til tiltak for å styrke kommunens oppvekstmiljø og skape møteplasser og arenaer for barn og unge, ref. vedtakspunkt 32 og 33 i HØP 2019.	X	X			KO
Støtte kulturnæringsprosjektet RØTA	X				KO
Utvikle en tydeligere profil med mål om økt kvalitet på informasjon om kulturavdelingens tilbud og tjenester	X				KO
Evaluerer Frivilligsentralen	X				Fellestjenester
Evaluerer og vurderer av størrelse og fordeling på tilskudd til kultur – og idrettsformål	X				KO
Gjennomgang av kulturbygg i kommunen; aktiviteter og potensiale for økt bruk av disse	X				KO

Prioriterte aktiviteter innen kultur og frivillighet er også:

- Frivilligsentralen: Gjennom frivilligsentralen skal Hol kommune i samarbeid med frivillige og lag/ organisasjoner prioritere å videreutvikle kulturtilbud, lavterskel aktivitetstilbud, sosiale møtearenaer og integrering av flyktninger.
- Kulturformidling og arrangement skal brukes som virkemiddel for å skape attraksjonskraft.
- Aktivt bruke kulturminner, museer og forminner i formidling samt i nærings- og stedsutvikling.
- Gi tilbud i Kulturskolen til alle barn og unge som ønsker opplæring innen kunst- og kulturfag med en elevkontingent som hensyntar sosiale ulikheter.
- Utvikle Kulturskolen til et lokalt ressurscenter som viderefører og utvikler et mangfoldig undervisningstilbud tilpasset ulike ferdigheter og interesser.
- Videreutvikle biblioteket til en oppdatert og framtidsrettet institusjon med særlig fokus på barne- og ungdomstilbudet.

Kulturskolekonsert. Foto: Bjørn Furuseth, Hol kommune.

Natur, miljø og friluftsliv

Mål: Ivareta natur, miljø og landskap, som grunnlag for bolyst og trivsel, rekreasjon, næring og arbeid.

Strategier for å nå målet:

Hol kommune skal:

1. bevare naturen og landskapet på en måte som gjør at kommende generasjoner får like stor nytte og glede av det som vi gjør i dag. Kommunen skal bidra til å bremse bortfallet av inngrepsfrie naturområder og ha fokus på ivaretagelse av leveområder for vilt.
2. bevare nærfriluftsområdene slik at innbyggerne har kort vei til naturen. Stier og skiløyper sikres mot nedbygging i arealplan.
3. ha differensiert tilrettelegging for friluftsliv, fra store naturområder uten menneskelige inngrep, til nærfriluftsområder og områder med høy grad av tilrettelegging for å sikre alle muligheter til å drive friluftsliv.
4. sikre lokalbefolkningens tilgang til jakt og fiske gjennom fortsatt kommunalt eierskap i fjelleiendommer.
5. bidra i kampen mot global oppvarming ved å satse på lokale tiltak og holdningsarbeid.
6. jobbe for å redusere utslipp av klimagasser ved å satse på mer bruk av bane, både til person- og godstrafikk og å redusere lokal biltrafikk. Vi skal påvirke nasjonalt og legge til rette lokalt.
7. redusere og forebygge lokal forurensning.

Prioriterte tiltak/aktiviteter	20	21	22	23	Ansvar
Kommunedelplan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv	X				KO
Kartlegging av kommunens friluftslivsområder – nasjonalt prosjekt	X				P&U
Mulighetsstudie - alternativt kollektivtilbud for ungdom, eldre m.m	X				P&U
Utarbeide retningslinjer for innkjøp med krav om klimasertifisering/-regnskap.	X				Fellestj.
Oppdatere kommunens viltkart	X				P&U
Prosjekt - videreutvikle Slåttahøl-området som sentrumsnært friluftsliv- og aktivitetsområde. Sørge for at det blir ryddet siv.	X				KO/P&U
Miljøsertifisering av kommunale virksomheter - best i Hallingdal i løpet av 2020	X				PU

Gjennomgang av regler for båndtvang i Hol kommune	X				P&U
Vurdere og foreslå tiltak for å rydde opp og hindre gjengroing i Hol kommune	X				P&U
Søke på ENØK-tiltak i KLIMA-Sats, kommunenes ENOVA	X				P&U / TE

Prioriterte aktiviteter innen natur, miljø og friluftsliv er også:

- Holdningsskapende prosjekter for klima og miljø i skole og barnehage (gå/sykleaksjon til skolen m.m.)
- Effektivisere kommunal transport for å redusere forbruk og utslipp i Hol kommunes virksomheter.

Livsløp

Hol som oppvekstkommune

MÅL: Hol kommune vil være en kommune der alle barn og unge mestrer livene sine gjennom læring, tilhørighet og inkludering i hele oppveksten.

Strategier for å nå målet:

Hol kommune skal:

1. arbeide systematisk i barnehager og skoler for et inkluderende læringsmiljø med faglig høy kvalitet på innhold og aktivitet.
2. imøtekomme barn og unges behov gjennom forebyggende arbeid, tidlig innsats og tverrfaglig samarbeid.
3. gjennom strategisk kompetansestyring sikre at alle medarbeidere har kompetanse som dekker gjeldende statlige krav og kompetanse det ellers er behov for.
4. ha skoler der det er tilstrekkelig elevgrunnlag, og nærskoleprinsippet skal gjelde. Barnehagestrukturen skal sikre forutsigbarhet og gjøre at det blir en naturlig overgang til den skolen som er nærmest hjemmet. Virksomhetene skal ha tidsriktig utstyr, bygg og uteområder.
5. sørge for å ha et bredt fritidstilbud til barn og unge med god tilgjengelighet som sikrer at alle har mulighet til å delta.
6. arbeide med bevisst ressursutnyttelse i forhold til tjenestekvaliteten i alle virksomheter.

Prioriterte tiltak/aktiviteter	20	21	22	23	Ansvar
Utvikle uteområder ved Geilo barne- og ungdomsskole	X	X	X		KO/TE
Prosjektering av nytt barneskolebygg ved Geilo skole, basishall og utvidelse av arealene til NTG, ref. HØP 2019 vedtakspunkt 34.	X	X	X		KO/TE
Videreføre «foreldreskole», (Digital dømmekraft), utprøving på flere klassetrinn.	X				KO
Implementere nye rutiner for tilpasset opplæring og arbeide for å få til et tolærersystem i sentrale fag fra høsten 2020.	X				KO
Pilot/ utprøving av Ipad som verktøy i tilpasset opplæring i barnehage og skole	X	X			KO
Fortsette arbeidet med regionalt prosjekt i Hallingdal; inkluderende læringsmiljø i barnehage og skole	X	X			KO

Arbeide med fagfornyningen i skolene, nye læreplaner fra høsten 2020	X	X			KO
Tidlig innsats. Overgang barnehage – skole prosjekt ved Hol og Hovet barnehager og Hallingskarvet skole.	X				KO
Følge opp arbeidet med Mestringsfabrikken på Geilo barne-og ungdomsskole og videreutvikle den.	X	X			KO
Følge opp den nye leseplanen og implementere den. I tillegg skal barnehage og skole samarbeide om lesing/leseprosjekt.	X	X	X		KO
Vurdere redusert lese- og undervisningsplikt for kontaktlærere for å frigjøre tid til oppfølging av elever.	X				KO
Rekruttere kvalifisert personell for å arbeide med barn/elever med store hjelpebehov. Disse må også kunne gå inn i koordinatroller.	X	X			KO

Prioriterte aktiviteter innen oppvekst er også:

- Sikre tilstrekkelig barnehagetilbud i kommunen i henhold til Kommunestyrevedtak 35/18.
- Sikre at barn og unge med psykiske utfordringer får et godt tilbud både i skoletiden og i fritiden. (Sosiallærer, kommunepsykolog, helsestasjon)

Nærmiljøanlegg ved Hallingskarvet skole. Foto: Bjørn Furuseth, Hol kommune

Hol som helse- og omsorgskommune

MÅL: Innbyggere og gjester i Hol kommune skal føle trygghet for egen helse og velferd.

Strategier for å nå målet:

Hol kommune skal:

1. vektlegge tidlig innsats og forebygging for god helse i befolkningen.
2. ha et helse- og omsorgstilbud som er koordinert og fokuserer på helhet, brukermedvirkning og egenmestring.
3. ha en framtidrettet utvikling av tjenestetilbudet med fokus på investering i egnede bygg, velferdsteknologi og innovasjon. Kompetanse og infrastruktur skal utvikles for på rett måte å kunne møte den demografiske utvikling.
4. aktivt delta i utvikling av regionalt samarbeid innen helse og omsorg.
5. involvere egne tjenesteytere i organisasjonsutvikling for å sikre kvaliteten og brukeropplevelsen av tjenestene de skal gi.
6. arbeide for at de eldre skal bo lengst mulig i egen bolig. Bruk av velferdsteknologi og Smarthus er en forutsetning.
7. ha økt fokus på psykisk helse. Utvikling av tjenestene skal skje med medvirkning av brukere.
8. sikre at barn får hjelp i sitt nærområde.

Prioriterte tiltak/aktiviteter	20	21	22	23	Ansvar
Prosjekt Trygg oppvekst - Bedre kartlegging, koordinering og tverrfaglig innsats for risikoutsatte barn – BTI.	x	x	x		HO/KO
Styrking av tidlig innsats, spesielt med fokus på gravide og småbarnsforeldre. (Regionalt samarbeidsprosjekt 2019-2023)	x	x	x		HO/KO
Styrke tilbud om foreldrestøttende tilbud / foreldreveiledning og familierapi i «Familiens hus».	x	x	x		HO/KO
Være en aktiv aktør i Hallinghelse og regionalt samarbeid i forhold til tjenesteinnovasjon, utviklingsprosjekt, kompetanse, ressursdeling, oppfølging av avtaler og andre nødvendige samhandlingstiltak:	x	x	x		HO
Utvikle et helhetlig og innovativt rehabiliteringstilbud som skal omfatte rehabilitering i hjemmet, på korttidsavdeling og i sykehus (statlige prosjektmidler).	x	x			HO
Kartlegging, planlegging, implementering og gjennomføring av Leve hele livet. St.meld 15-kvalitetsreform for eldre (prosjekt 2019-2023).	x	x	x	x	HO

Revurdere og videreutvikle etatens helhetlige plan for utvikling av, og investering i bygg til helse- og omsorgsformål (omsorgsplasser, sykehjemsplasser, pasientbehandling, personalbaser) på kort og lang sikt,	x				HO
Utvikle gode og sømløse helse- og omsorgstjenester til eldre hjemmeboende og beboere i heldøgnsomsorgsplasser med fokus på aktivitet, mestring av måltid og ernæring, og kompetanseheving blant personalet	x	x			HO
Utvikle legetjenesten og legevakt i samsvar med framtidige lokale behov, bl.a. ved å gjennomgå omfang og organisering av tjenesten og regionalt samarbeid om legevakt.. Etablere rekruttering og utdanningsstillinger gjennom Prosjekt «Hallis»	x	x	x		HO
Vurdere løsninger for ressursutnyttelse og styrking av hjemmetjenesten med fokus på egenmestring, gjennom hverdagsrehabilitering-, mestring og velferdsteknologi.	x	x			HO
Opprette vikarpool for helse – og omsorgssektoren, med faste stillinger, for å redusere ekstern vikarbruk/overtid	x				HO
Avsette sentrumsnært areal for tilrettelagte boliger for eldre, a'la Haugstomta. Se på muligheter for samlokalisering med andre brukergrupper	x	x	x		HO/TE
Sertifisere Geilotun og Høgehaug som Livsgledehem	x	x			HO

Prioriterte aktiviteter innen helse og omsorg er også:

- Å videreutvikle gode pasientforløp, koordinering og samhandling og samarbeidsteam for innbyggere med sammensatte helseutfordringer.
- Lavterskel aktivitetstilbud, arenaer for aktivitet og sosiale møteplasser som Aktiv ung; HUSET, Helling som konsept.
- Helhetlig pårørendetilbud samt fokus på barn som pårørende.
- Øke brukerinvolvering og -medvirkning og støtte opp under de ressurser som ligger hos brukerne og deres nettverk.
- Styrke og utvikle psykiske helsetjenester mtp. framtidige lokale behov og krav til utvikling og innhold i tjenesten.
- Øke ledernes kompetanse i kvalitetsforbedringsarbeid som å sikre at avviksmeldinger, brukererfaringer og -klager blir brukt systematisk til forbedring av tjenestene.
- Øke kompetansen innen den samlede helse- og omsorgstjenesten.
- Videreutvikle gode samarbeidsformer på tvers av etater for å sikre best mulig integrering av flyktninger.
- Regionprosjekt SamHall for helse og omsorg, samt kultur og oppvekst.

Arbeid og næringsutvikling

Eksisterende næringer

MÅL: Styrke de eksisterende næringer og bidra til utvikling og nyskaping i støttenæringer

Strategier for å nå målet:

Hol kommune skal:

1. være tydelig på sin rolle som tilrettelegger og samarbeidspartner for næringslivet, samt jobbe mer utadrettet.
2. sikre og videreutvikle et urbant Geilo sentrum som bygdesentrum og handelssentrum. Ved fremtidige behov for arealer til nye handelsetableringer skal regulerte områder i sentrum tas i bruk. Geilo skal også videreutvikles som bærekraftig reisemål, nasjonalparklandsby og arrangementssentrum.
3. samarbeide med næringsaktørene i reiselivet om utvikling av Geilo/ Hol som destinasjon. Det vektlegges at det ligger stort potensial i utvikling av næringer knyttet til Hol som nasjonalparkkommune og Geilo som nasjonalparklandsby.
4. videreføre arealpolitikk for varme og kalde senger som bærende prinsipp for forvaltning av næringsarealer.
5. bidra til å opprettholde og videreutvikle landbruksnæringene, og støtte utvikling av nye tilleggsnæringer basert på lokale natur- og kulturressurser og nyskapende drift. Det er viktig med et landbruk i aktiv drift som opprettholder kulturlandskapet.
6. praktisere streng håndheving av konsesjoner i landbruket for å sikre aktiv gårdsdrift.
7. være nasjonalparkkommune under merkevaren Norges nasjonalparker. Måltrettet arbeid skal stimulere og bidra til lokal verdiskapning og næringsutvikling med grunnlag i merkevaren.

Prioriterte tiltak/aktiviteter	20	21	22	23	Ansvar
Prosjekt med oppfølging av bruk av næringsbygg turistbedrift i henhold til prinsippsak varme /kalde senger	X				P&U
Utvikle flere arenaer for samarbeid med næringslivet i kommunen.	X				P&U
Hol kommune skal tilby språk- og arbeidspraksisplasser for flyktninger og andre fremmedspråklige arbeidsinnvandrere.	X	X	X		HO/NAV
Prioritere økonomisk støtte til utviklingstiltak innen tradisjonelt landbruk, stølsdrift, tilleggsnæringer og Inn på tunet /grønn omsorg.	X				P&U
Prioritere bruk av virkemidler for koordinert produksjon, markedsføring og salg av lokalmat .	X				P&U

Utnytte økonomiske virkemidler for å øke aktiviteten i skogbruket.	X				P&U
Kreve tydelige og realistiske visualiseringer av utbyggingsområder i plandokumenter.	X				P&U
Legge til rette for norskopplæring på Geilo for fremmedspråkarbeidere og flyktninger bosatt i kommunen	X				KO/Fellestj. (Frivilligsentralen)

Prioriterte aktiviteter innen eksisterende næringer er også:

- Tilby kurs-/fagsamling for bedrifter som innehar salgs – og skjenkebevilling for alkohol innen kommunen.

Geilo sentrum under landskappleiken 2014. Foto: Hol kommune.

Ny næringsutvikling og innovasjon

MÅL: Kommunen skal kjennetegnes av et mangfoldig arbeids- og næringsliv, med utvikling av nye næringer og interessant arbeid til alle.

Strategier for å nå målet:

Hol kommune skal:

1. ha ressurser og kompetanse innen næringsutvikling.
2. arbeide målrettet for nye, varierte arbeidsplasser i kommunen. Det skal tilrettelegges for gründere, og kommunen skal være en aktiv medhjelper i oppstartsfase, veilede om statlige tilskuddsordninger og kurs mm.
3. stimulere til etablering av flere næringsfellesskap og kompetanseklynger.
4. samarbeide med Hallingdal – Numedal for nye, varierte arbeidsplasser i hele arbeidsregionen.
5. sikre tilgjengelige arealer for næringsutvikling i nye næringer.
6. være offensiv overfor offentlige og private interessenter som kan etablere større virksomheter og arbeidsplasser i kommunen.

Prioriterte tiltak/aktiviteter	20	21	22	23	Ansvar
Realisere industriområde på Vøлло	X ⁷				Rådmann
Synliggjøre tilgjengelige, regulerte områder avsatt til næringsutvikling i Hol kommune.	X	X			P&U
Nytt prosjekt med mål å øke antall lærlinger i bedriftene i Hol. Vurdere lærlingplasser som kriterium for næringstilskudd til bedrifter.	X				P&U
Kompetanseoppbygging på innovasjon i egen organisasjon.	X				Rådmann
Gjennomgå og evaluere virkning av utdelt, kommunalt næringstilskudd	X				P&U

⁷ Arbeidet er i gang og forventes slutført i 2020.

Infrastruktur

Samferdsel

MÅL: Effektiv, trygg og miljøvennlig transport til og fra, og innad i kommunen.

Strategier for å nå målet:

Hol kommune skal:

1. arbeide for å styrke og effektivisere internttransporten i hele kommunen og regionen gjennom å arbeide for en satsing på et bedre kollektivtilbud og etablering av gang- og sykkelveier.
2. arbeide for enklere og kortere reisevei til kommunen med utbedring av vei og bane mellom øst og vest.
3. legge til rette for en enklere og mer effektiv persontransport til Geilo sentrum uten å øke biltrafikken. Det skal arbeides med alternative transportløsninger, tilrettelagte gang- og sykkelveger og alternativer for trafikkavviklingen.
4. være Trafikksikker kommune.

Prioriterte tiltak/aktiviteter	20	21	22	23	Ansvar
Etablering av avkjørsler og parkeringsplasser til Geilo skole- og idrettsområde jf. HØP 2019, K-sak 90/18	X	X			TE
Detaljreguleringsplan for skoleområdet på Geilo ref. HØP 2019	X				TE/P&U
Realisering av trafikksikkerhetstiltak Geilo skole og samfunnshus i henhold til vedtatt detaljreguleringsplan ref. HØP 2019	X	X	X		TE
Regulere gang- og sykkelvei iht. Kommunedelplan for trafikksikkerhet	X				P&U
Arbeide for gjennomføring av siste fase av prosjekt knutepunkt på Geilo (Gangbro stasjon – Hegnavegen)	X				TE
Gjennomføre tiltak i reguleringsplan for Geilo sentrum, trafikkavvikling	X				TE
Vurdere anskaffelse av transporttjenester som ledd i kommunedelplan for trafikksikkerhet	X				Fellestjenester
Prosjekt utvikling parkering Geilojordet med ladestasjoner, toalett mmm.	X	X	X		TE

Teknisk infrastruktur

MÅL: Hol kommune skal ha en effektiv og miljøvennlig infrastruktur.

Strategier for å nå målet:

Hol kommune skal:

1. være en pådriver for fiberutbygging for både bolig og næring.
2. planlegge, etablere og vedlikeholde veier og gang-/sykkelveier, slik at de har en dimensjon og standard som er tilpasset trafikkgrunnet og som bedrer tryggheten og trafikksikkerheten både for kjørende, syklende og gående.
3. sikre tilstrekkelig, stabil og effektiv vannforsyning med god drikkevannskvalitet til alle kommunens abonnenter, gjennom nyanlegg og planmessig drift og vedlikehold.
4. sikre at kommunalt avløp til enhver tid fungerer på en effektiv og miljøvennlig måte, gjennom nyanlegg og planmessig drift, vedlikehold og rehabilitering.
5. som planmyndighet ivareta tilfredsstillende infrastrukturbehov i arealplaner, og gjennomføring av tiltak i nødvendig rekkefølge bl.a. gjennom rekkefølgekrav. Det skal også sikres forholdsmessig og rettferdig kostnadsfordeling knyttet til felles infrastruktur, gjennom utbyggingsavtaler.

Prioriterte tiltak/aktiviteter	20	21	22	23	Ansvar
Vann-, avløps- og renovasjonsanlegg i forbindelse med avkjørsler til Geilo skole – og idrettsområde jf. HØP 2019, K-sak 90/18	X	X			TE
Rehabilitering og vedlikehold av vann- og avløpsnettet i Hol kommune iht. hovedplaner.	X	X	X	X	TE
Rehabilitering og vedlikehold av det kommunale veinettet samt gang- og sykkelstier iht. hovedplan for vegvedlikehold.	X	X	X	X	TE

Prioriterte aktiviteter innen teknisk infrastruktur er også:

- Sikre utbygging av infrastruktur gjennom rekkefølgekrav i reguleringsplaner.
- Innarbeide og gjennomføre utbyggingsavtaler for utbygging av infrastruktur

Samfunnssikkerhet og beredskap

MÅL: Et trygt og beredt samfunn

Strategier for å nå målet:

Hol kommune skal:

1. forebygge uønskede hendelser gjennom kommunal ROS-analyse.
2. være forberedt på å takle uønskede hendelser og kriser gjennom beredskapsarbeid.
3. arbeide for å beholde politi og nødteater med tilstrekkelig beredskap i kommunen.
4. gjøre de rette klimatilpasningstiltakene for å møte fremtidens utfordringer med våtere og mer ekstremt vær.
5. ha samfunnssikkerhet som gjennomgående fokusområde i all kommunal planlegging og saksbehandling.

Prioriterte tiltak/aktiviteter	20	21	22	23	Ansvar
Prosjektere beredskapssenter, ref. K-sak 43/19	X				TE / Beredskapsrådgiver
Kartlegging av rasfare med grunnlag i aktsomhetskart ⁸	X				P&U / Beredskapsrådgiver
Risiko – og sårbarhetsanalyse (ROS-analyse)			X		Beredskapsrådgiver

Prioriterte aktiviteter innen samfunnssikkerhet og beredskap er også:

Oppfølging av ROS-analysen, vedtatt 31.10.18 når det gjelder

- Kriseplaner og sektorplaner for beredskap
- Tettere regionalt plansamarbeid for beredskap
- Lokale øvelser – tilpasset behov og prioritet
- Sektorvis kompetanseheving innen beredskap
- Forebyggende arbeid og tiltak – tilpasset klimautfordringene
- Påse at Hol kommune er riktig dimensjonert for å håndtere uønskede hendelser

Utover dette er regionale beredskapssamlinger og samhandlingsøvelser viktige aktiviteter.

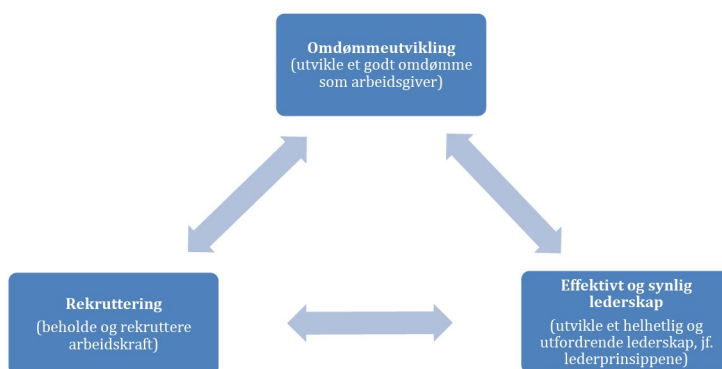

Beredskapsøvelse. Foto: Hol kommune.

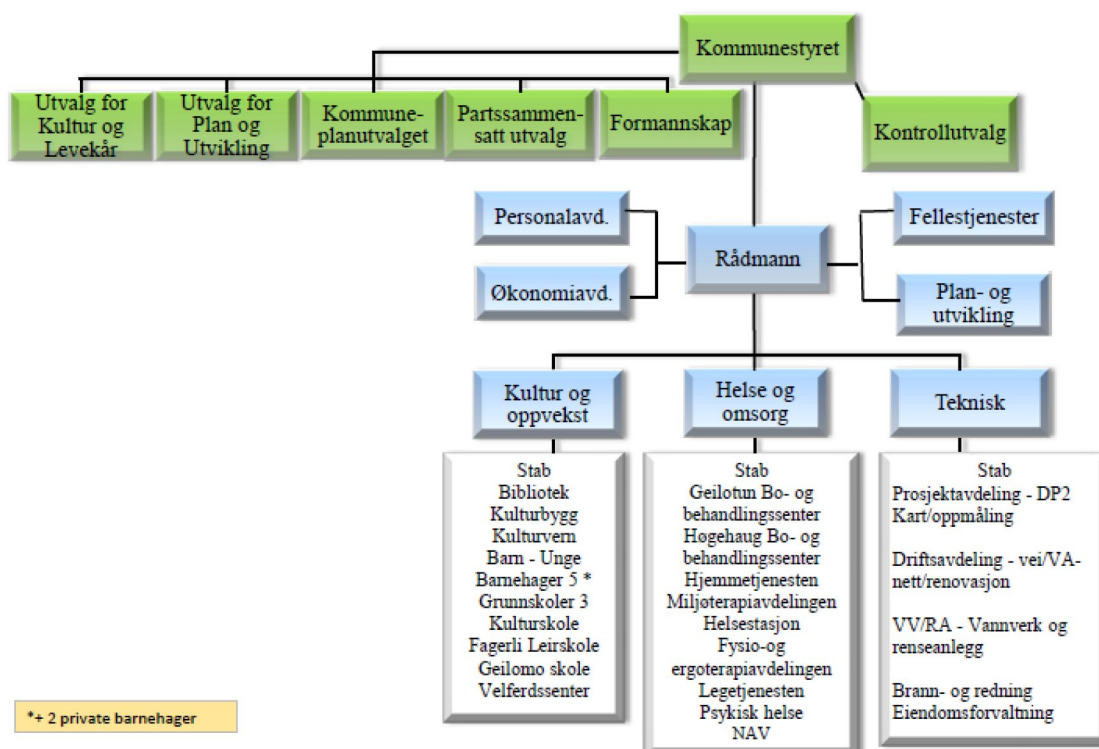
⁸ Videreføres fra 2019 siden det er behov for kartlegging flere steder i kommunen.

Organisasjonen Hol kommune

Hol kommune har vedtatt en arbeidsgiverstrategi for tidsrommet 2010 – 2020⁹. I arbeidsgiverstrategien er det presentert mål for arbeidsgiverpolitikken og gitt retning og føringer for prioriteringene innenfor arbeidsgiverområdet. Det er vedtatt 3 områder for arbeidsgiverstrategien.

Organisasjonskart

⁹ Vedtatt av K-Styret 27.01.11, saksnr. 3/11

MÅL: Utvikle et godt omdømme som arbeidsgiver

Strategier for å nå målet:

Hol kommune skal:

1. være en synlig arbeidsgiver med mange spennende jobbmuligheter som må kommuniseres ut i arbeidsmarkedet. Kommunens kommunikasjonsstrategi vil være en viktig del av arbeidet med å bygge et omdømme som en attraktiv og etterspurt arbeidsgiver. Det vil skje både i form av hva som skal kommuniseres ut, hvordan vi skal gjøre det, en også hvordan vi former våre interne læringsarenaer.
2. parallelt med utviklingen og implementeringen av KS læring, utvikle et todelt opplæringsprogram for alle ansatte. Første del av programmet skal være en felles introduksjonsdel som alle nyansatte skal gjennomføre. Her skal den nyansatte få innblikk i blant annet Hol kommunes verdigrunnlag, organisering, organisasjonskultur, personalhåndbok og hva det vil si å være ansatt i en kommune. i del to av opplæringsprogrammet tilpasse den enkelte ansattes fagområde.

MÅL: Utvikle et helhetlig og utfordrende lederskap

Strategier for å nå målet:

Hol kommune skal:

1. være innovativ og omstillingsdyktig. Omstilling vil i årene som kommer være en kontinuerlig prosess med fokus på bedre tjenester og mer effektiv forvaltning. Det betyr i praksis at vi må jobbe på nye måter. Det er derfor avgjørende at organisasjonen jobber med innovasjon i egen organisasjon.
2. Lederopplæring og utvikling av kjernekompetanse.
3. ta i bruk KS læring som et verktøy/plattform for både intern og ekstern læring. ved bruk av KS læring skal Hol kommune utvikle egne nettkurs eller ta i bruk nettkurs som er utviklet av andre kommuner.

4. i samarbeid med arbeidstakerorganisasjonene vurdere ulike tiltak som skal bidra til reduksjon av sykefraværet. Virkemidlene som vil bli tatt i bruk kan være de løpende prosessene som skjer i regi av KS, NAV og IA-avtalen.
5. arbeide aktivt med utvikling av heltidskultur og alternative arbeidstidsordninger. Bidra til å fremme lettere rekruttering gjennom mer attraktive arbeidstidsordninger, større stillinger og tilstedeværelse. Etablere et aktivt samarbeid i dette arbeidet med de berørte arbeidstakerorganisasjoner, Fagforbundet og NSF.
6. Videre oppfølging av Innovasjonsløft Hallingdal – «God helse i meningsfylt arbeid»
7. Arbeide videre med oppfølging av medarbeiderundersøkelsen 10-Faktor, dvs. etablere en felles beslutning om hvilke faktorer som skal arbeides ned og hvilke tiltak som skal følge det opp og skape eierskap.

Hol kommunes målsetning er å øke nærværet, det vil si å redusere sykemeldinger og egenmeldte fravær, samt å utvikle heltidskultur blant de ansatte.

Prioriterte tiltak/aktiviteter	Resultat 2018	Mål 2019-2022	Ansvar
Nærvær	92,9 %	> 95,0 %	Alle

Rekruttering

MÅL: Beholde og rekruttere arbeidskraft

Strategier for å nå målet:

Hol kommune skal:

1. opprettholde tidligere målsetting med en lærling pr. 1000 innbygger. KS arbeider for å styrke yrkesopplæringens status, bedre mulighetene for yrkeskvalifisering og realisere samfunnskontraktens ambisjoner om flere lærlinger i kommunal sektor (KS' eierstrategi).
2. kommunen være en aktiv pådriver mot videregående skole, ungdomstrinnet i grunnskolen og opplæringskontoret for å nå ut til mulige lærlingekandidater.
3. sammen med de øvrige Hallingdalkommunene og Valdresregionen arbeide aktivt med videre- og etterutdanning for medarbeidere i kultur- og oppvekst bl.a. i samarbeid med Høgskolen på Vestlandet.
4. foreta en kartlegging av kommunale etater sitt kompetansebehov, både på kort og lang sikt.

5. Tilby flere lokale skoleungdommer sommerjobb.
6. Utvikle og styrke trepartssamarbeidet i kommunen.
7. Tillitsløft: gjennomgå lokalt, pålagte krav i kommunens etater for å vurdere om disse gir ønsket effekt eller kan kuttes.

Organisasjonens hovedutfordringer

Virksomhet/område	Behov	Strategier	Tiltak
Alle avdelinger	<p>Generell kompetanseutvikling</p> <p>Redusere sykefravær</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Interne læringsarenaer • Videreutdanning • Innovativ og omstillingsdyktig <p>Beholde og rekruttere grunnbemanning.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kurs gjennom KS læring • Desentralisert høgskoleutdanning • Definere behov og løsninger <p>Prøve ut høyere grunnbemanning (faste vikarer) i de største virksomhetene.</p>
Omsorgstjenestene	<p>Sikre kvalifisert personell til helse og omsorgstjenestene</p> <p>Sikre nok og rett kompetanse til rett sted og rett tid</p> <p>Utvikle kompetanse mellom annet innen kvalitetsforbedring, velferdsteknologi, saksbehandling og innovasjon</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rekruttering • Beholde • Alternative turnusordninger • Heltidskultur • Kompetanseplaner • Kompetanseutvikling og bruk av kompetanse på tvers ut i fra behov • Desentralisert opplæringstilbud 	<ul style="list-style-type: none"> • Opprettholde lærlingeordningen • Utvikle gode praksisordninger for praksiskandidater • Bruke og videreutvikle e-læring • Etter- og videreutdanning av ufaglærte • Etter- og videreutdanning av faglærte og høgskoleutdannede • Lederutvikling • Kommunalt og regionalt nettverksarbeid
Kultur- og oppvekst	<p>Videreføre strategisk kompetansestyring (kartlegge, beholde, rekruttere, utvikle, mobilisere, avvikle).</p> <p>Forbedre rekrutteringsstrategien i forhold til utfordringer i barnehage og skole i årene fremover.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kompetanse for kvalitet videreføres. • Samarbeid med Høgskolen på Vestlandet om videre- og etterutdanning 	<ul style="list-style-type: none"> • Styreverutdanning, rektorutdanning • Videreutdanning av lærere (jf.krav 2025) • Logopedutdanning • Spes. ped. • Etterutdanning alle medarbeidere • Rekruttere og informere på høgskoler

ØKONOMIPLAN

Økonomiplandokumentet ses i sammenheng med Handlingsprogram 2020-2023 med tilhørende visjon, mål, strategier og tiltak. Handlingsprogrammet ble behandlet i formannskapet den 12. september og ble lagt ut på høring med frist 22.oktober. Det er kommet 1 høringsinnspill.

Økonomiplandokumentet er forsøkt utarbeidet mer oversiktlig og detaljert enn tidligere. Det foreligger beskrivelser av hva som inngår i etatenes tjenesteområder, hvordan midlene brukes innenfor tjenesteområdene og forklaring på endringer. Dette som følge av vedtakspunkt 35 i Handlingsprogram og økonomiplan 2019-2022.

Det ble gjennomført en KOSTRA-analyse i mars 2019 basert på regnskapsresultatene i 2018. Analysen viste at kommunen har høyere ressursbruk enn landet for øvrig på de aller fleste tjenesteområdene. Formannskapet ønsket på bakgrunn av dette en oversikt over hvilke tiltak som kan gjøres for å redusere kostnadsnivået. Det er derfor laget forslag til redusert ressursbruk i hver etat, som ligger som vedlegg til planen. Enkelte tilpasninger er gjort i budsjetttrammene, dette spesifiseres i tekst.

I kapittel 2 er økonomiske rammebetingelser fra sentralt hold presentert, og forutsetninger for inntektssiden. I kapittel 3 er etatenes tjenester og budsjetter presentert. Kapittel 4 viser investeringsbehov. Gebyrer og betalingssetser står i vedlegg.

1. Økonomiske rammebetingelser

1.1. Driftsinntektene

Pris- og lønnsforutsetninger 2020

Regjeringen presenterte statsbudsjettet 2020 den 07.10.19. Fylkesmannen i Oslo og Viken formidlet samtidig for kommunene hvilke virkninger statsbudsjettet gir for fylkets kommuner.

Pris – og lønnsvekst for kommunesektoren (kommunal deflator) for 2020 er anslått til 3,1 %. Kommunene i Viken anslås samlet sett å få en nominell vekst i de frie inntektene på 2,6 %. Med dette har flere kommuner i Viken en realnedgang i frie inntekter. Det er anslått at Hol kommune får en vekst i frie inntekter på 2,3 %, som er en realnedgang i forhold til forventet pris – og lønnsvekst.

Deflatoren for kommunesektoren utarbeides i Finansdepartementet (FIN) i forbindelse med statsbudsjettet. Deflator består av en delindeks for lønnsvekst og en delindeks for kjøp av varer og tjenester. Lønnsvekst teller knapt 2/3 av deflatoren. Andelen har vært stabil over tid.

Følgende kostnadselementer er ikke dekket av deflatoren:

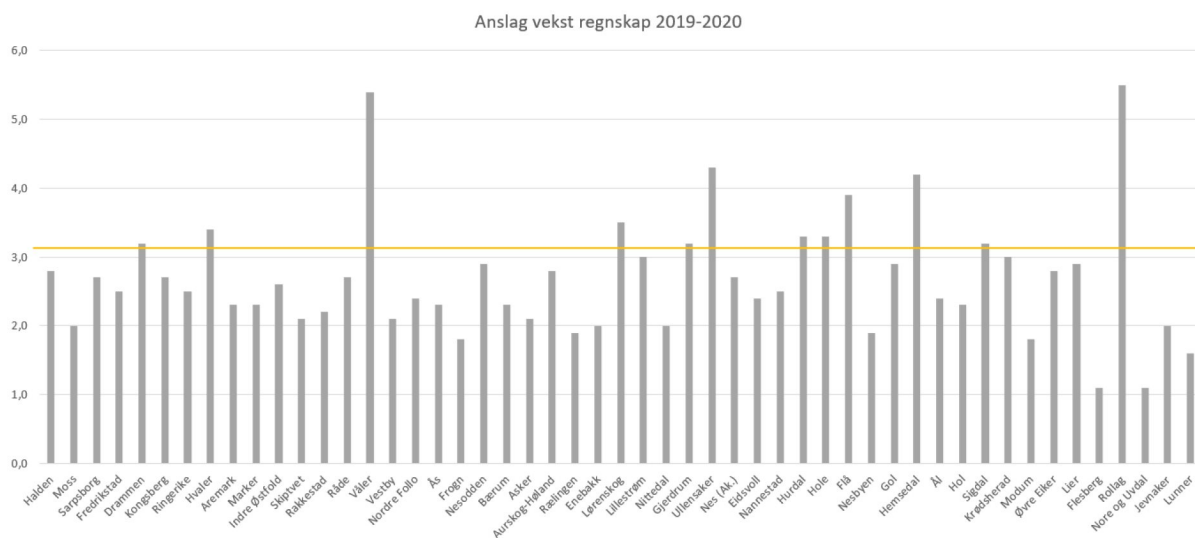
- Avdrags – og rentekostnader
- Pensjonskostnader er dekket i budsjettdeflatoren den grad de øker i takt med lønnsveksten. Dersom pensjonskostnadene øker mer (eller mindre) enn lønnsveksten, fanges ikke dette opp av budsjettdeflatoren.
- Demografikostnader

Disse kostnadselementene må dekkes av veksten i frie inntekter, og andre inntekter til kommunen.

Skattøren 2020

Den kommunale skattøren angir hvilken andel av skatt på alminnelig inntekt for personlige skattytere som tilfaller kommunesektoren. Det foreslås at den kommunale skattøren for 2020 reduseres med -0,45 prosentpoeng til 11,10 prosent. Skatteinntektene anslås etter dette å utgjøre 40 % av kommunens samlede inntekter i 2019.

Skatt og rammetilskudd 2020 (frie inntekter)

Figur 1 Frie inntekter for kommunene i Viken i 2020 i forhold til pris – og lønnsvekst (gul linje).

Anslaget på frie inntekter for Hol kommune er en vekst i skatt og rammetilskudd på 2,3 %, det vil si 6,2 mill. kr. Totale frie inntekter for Hol kommune er budsjettet med 279,8 mill. kr for 2020.

Skatteanslaget for Hol kommune bygger på disse forutsetningene, og anslås til 184,8 mill. kr for 2020. Fordelt pr innbygger utgjør skatteanslaget i Hol 130 % i forhold til landsgjennomsnittet. Inntektsutjevningen gjør at Hol kommune trekkes 60 øre pr krone over landsgjennomsnittet for å utjevne skattenivået. Dette vil innebære en omfordeling av skatteinntektene fra Hol kommune til fellesskapet på 26 mill. kr, som trekkes fra rammetilskuddet.

Rammetilskuddet (inntektssystemet) før skatteutjevningen viser en tildeling til Hol kommune på 120,7 mill. kr. Rammetilskuddet er sammensatt slik (hele kroner):

Innbyggertilskudd (likt beløp pr. innb.)	111 922 000
Utgiftsutjevningen	7 311 000
Inntektsgarantiordning	-240 000
Saker med særskilt fordeling (helsestasjon)	1 723 000
Rammetilskudd før inntektsutjevning	120 717 000

Regjeringens foreslåtte tilskudd pr. innbygger er kr 25 084. Antall innbyggere i Hol kommune pr. 1/7 2019 var 4462. Dette er grunnlaget for innbyggertilskuddet.

Utgiftsutjevningen består av omfordeling som følge av forskjeller i beregnet utgiftsbehov basert på aldersfordeling, innvandring, inntektsnivå, uføre, aleneboende, utdanningsnivå, landbrukskriterium og netto virkning av statlige/private skoler. Dette gir en sum utgiftsutjevning for Hol på kr 7 311 000. Øvrige tilskudd er øremerket helsestasjon og skolehelsetjenesten, samt frivilligsentraler. Midlene til frivilligsentraler er gitt i en særskilt fordeling i fireårsperioden 2017-2020.

For å oppnå en rimelig utjevning av de økonomiske forutsetningene blir også inntektene utjevnet. Endringer som følge av endret skatteinngang blir ikke kompensert, og for Hol gir det en negativ nettoeffekt. Prognosen angir -26,2 mill. kr i skatteutjevning som Hol kommune bidrar til fellesskapet. *Rammetilskuddet er budsjettert med 95 mill. kr etter skatteutjevningen.*

Inntektssystemet inneholder også vekstkommunetilskudd, distriktstilskudd og regionsentertilskudd. Hol kommune mottar ingen av disse i 2020, i likhet med tidligere år. Dette er hovedsakelig grunnet skatteinntektene som for Hol sin del er over 120 prosent av landsgjennomsnittet.

Statsbudsjettets satsinger innenfor frie inntekter

Statsbudsjettets forslag til økning i frie inntekter må ses i sammenheng med økte utgifter knyttet til befolkningsutviklingen og økte pensjonskostnader. Av veksten i frie inntekter skal også følgende 14 punkter dekkes (innlemmes i rammetilskuddet):

- Innlemming av tilskudd til tidlig innsats gjennom økt lærertetthet på 1.-10.trinn
- Innlemming av tilskudd til leirskoleopplæring
- Inntektsgradert foreldrebetaling i SFO på 1.-2.trinn
- Gratis SFO for elever med særskilte behov på 5.-7.trinn
- Gratis kjernetid i barnehagen for toåringer fra familier med lav inntekt
- Økt maksimalpris i barnehagen gir redusert rammetilskudd
- Innlemming av stimuleringstilskudd til habilitering og rehabilitering
- Innlemming av tilskudd til rekruttering av psykologer
- Innlemming av tilskudd til etablering og tilpasning av egen bolig
- Dagaktivitetstilbud til hjemmeboende personer med demens
- Innlemming av tilskudd til samordning av lokale rus – og kriminalforebyggende tiltak
- Overføring av myndighet etter naturmangfoldloven
- Overføring av myndighet etter forurensningsloven
- Overføring av oppgaver på landbruksområdet

Øvrige momenter i statsbudsjettet av betydning

Ressurskrevende tjenester.

Det foreslås en innstramming ved å øke innslagspunktet med 41 000 kr (til 1 361 000 kr). Utgifter ut over dette kompenseres. Kompensasjonsgraden beholdes uendret på 80 % av egne netto lønnsutgifter.

Eiendomsskatt

Fra 2020 reduseres maksimal eiendomsskattesats for bolig og fritidsbolig fra 7 til 5 promille. Samtidig blir det lovbestemt en obligatorisk reduksjonsfaktor i eiendomsskattetaksten på 30 % fra og med 2020.

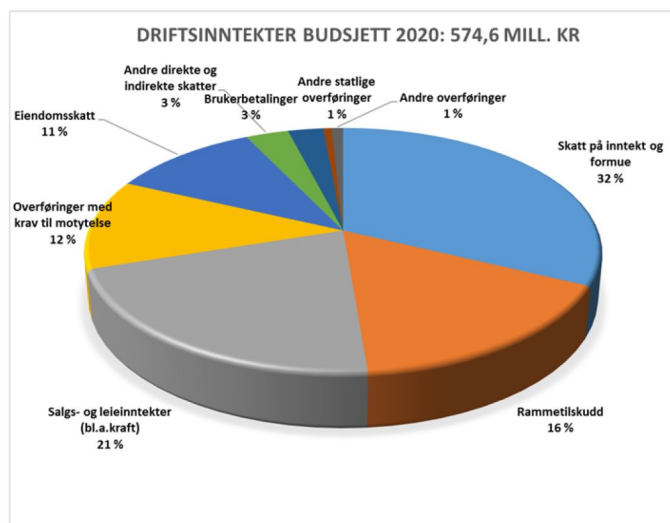
Dette medfører at alle eiendomsskattetakstene på boliger og fritidsboliger i kommunen må reduseres til 70 % av dagens takstverdi. For å kompensere for dette forutsettes det for årsbudsjettet at det skrives ut eiendomsskatt med 3 promille for bolig – og fritidseiendommer. For næringseiendommer, nettanlegg og kraftproduksjonsanlegg forutsettes 7 promille i skattesats.

Det er budsjettert med 25 mill. kr i eiendomsskatt fra bolig – og fritidseiendommer. Eiendomsskattelisten for kraftverk ble distribuert til kommunen den 23. oktober. I følge denne kan det budsjetteres med 24,5 mill. kr fra kraftverk. Det er forventet 6,5 mill. kr i eiendomsskatt for linjenett. For eiendomsskatt på næringseiendommer er det budsjettert med 6,4 mill. kr, mens fiber og tele er budsjettert med 0,25 mill.kr. Til sammen er det budsjettert med 62,6 mill. kr i eiendomsskatteinntekter.

Inntekter fra kraftbransjen

Dette forutsettes i henhold til sikrede kraftinntekter fra konsesjons – og andelskraft som vist i prognose fra Ustekveikja Energi. Prognosen tilsier total inntekt pålydende 47,3 mill.kr i 2020. Det er budsjettert med 47 mill. kr. Av dette er det påregnet 3,5 mill. kr i skatteutbetaling, samt 2,1 mill. kr i honorar til UKE. I tillegg forutsettes overføring fra Ørteren kraftverk på 3 mill. kr for 2020. Netto kraftinntekter er dermed budsjettert til 44,4 mill. kr i 2020. Det er forutsatt netto kraftinntekter i størrelsesorden 55 mill. kr i 2021 og 57 mill. kr i 2022 og 2023, med forbehold om sikringsgrad og skatteutgifter.

Kommunens driftsinntekter i budsjettet er totalt 574,6 millioner kroner, som vist i økonomiske oversikter. Dette fordeler seg slik:

Bildet er nokså likt regnskapet i 2018 og budsjett 2019.

2.2. Driftsutgifter

Lønn for tjenesteyting i kommunen er den største posten i driftsutgiftene. Det blir nærmere beskrevet i kapitlene for hver etat hvordan tjenestene er budsjettert og lønnsendringer gir utslag. Det gjøres også kjøp av varer og tjenester som inngår i tjenesteproduksjonen i etatene.

I følgende avsnitt blir betingelsene for pensjonskostnader knyttet til lønn beskrevet. I tillegg er avdrag og renter på lånegjelden viktige premisser for kostnader som er bundet.

Pensjonskostnader

Dette beregnes ut fra lønnsvekst, rentenivå, uføreandel og levealder. KLP har forutsatt følgende for 2020:

- Forsikringspremien vil øke i en periode fra og med 2020, som følge av endringene i regelverk for medlemmer født 1963 og senere
- Ingen endringer for AFP og 85-års-regelen
- Reguleringspremien øker i takt med forventet årslønnsvekst på 3,5 %

KLP har beregnet pensjonspremien for Hol til 47,6 mill. kr, med et premieavvik (reduert kostnad til fratrukk) på 21 mill. kr. Dette gir en pensjonskostnad på 26,6 mill. kr. Tidligere års premieavvik må utgiftsføres med 5 mill. kr, slik at samlet pensjonskostnad blir 31,7 mill. kr. I budsjettet er premieavviket budsjettert til 14 mill. kr som er lavere enn KLPs prognose, fordi det de siste par årene har vist seg at premieavviket blir omtrent 35 % lavere enn antatt. Med dette er målet å få et mer realistisk budsjett for pensjonskostnader.

Lånegjeld

Se eget kapittel for investeringer.

Lånegjelden forventes å være 484 mill. kr ved utgangen av 2019. Av dette utgjør lånegjeld for Kleivi næringspark 6,2 mill.kr.

Med de foreslåtte investeringene kan nye låneopptak bli 59,5 mill. kr. I tillegg er det budsjettert med 3 mill. kr i låneopptak i Husbanken for videreformidling av startlån. Det er planlagt avdragsutgifter for 21 mill. kr i kommunalbanken og KLP-banken i henhold til betalingsplan i driftsbudsjettet. I investeringsbudsjettet er det planlagt 1,7 mill. kr i avdrag for startlån i Husbanken i 2019. Netto økning i lånegjeld kan bli 38,5 mill. kr i 2020. Det vil føre til at total lånegjeld kan øke til 522,5 mill. kr ved utgangen av 2020.

Det er planlagt at salg og tilbakebetaling av infrastrukturiltak på Vøllø kan gjøres innenfor økonomiplanperioden på 4 år. Dersom det blir tilbakebetalt 11,5 mill. kr i 2020, så blir netto økning i lånegjeld 27 mill. kr i 2020, og total lånegjeld blir 511 mill. kr ved utgangen av 2020.

Av dette utgjør lånegjeld for Kleivi næringspark 5,5 mill.kr ved utgangen av 2020.

Lånerente

Kommunalbanken har varslet renteøkning basert på anslag fra Norges Bank og markedsrenter. Tabellen viser forventet renteutvikling:

Norges Bank-anslag hentet fra Pengepolitisk rapport 3/19				Oppdatert 20.09.2019			
ÅR	NB anslag styringsrente	NB anslag påslag i pengemarkedet	NB anslag 3 mnd Nibor	Budsjettert lånerente ved bruk av NB anslag	FRA Markedet, (NIBOR 3 MND)	Bank margin-påslag på Nibor	Budsjettert lånerente ved bruk av markedsrenter
2020	1,59	0,40	1,99	2,59	1,80	0,6	2,40
2021	1,58	0,40	1,98	2,58	1,68	0,6	2,28
2022	1,54	0,40	1,94	2,54	1,60	0,6	2,20
2023	1,50	0,40	1,90	2,50	1,55	0,6	2,15

Det er budsjettert med følgende rentesats og renteutgifter:

År	Rentesats	Renteutgift
2020	2,40 %	11,1 mill. kr
2021	2,30 %	11,8 mill. kr
2022	2,20 %	11 mill. kr
2023	2,15 %	10,4 mill. kr

Kommunens lån har i hovedsak Per tiden-rente som følger markedsrenten, med unntak av låneopptaket i 2019 som er bundet til fastrente 1,96 % i tre år.

Disposisjonsfond og investeringsfond

Disposisjonsfondets beholdning blir redusert til 46,2 mill. kr i løpet av 2019 dersom vedtak om bruk av disposisjonsfond blir iverksatt, og det ikke blir avsatt midler ved regnskapsavslutningen. Dette utgjør 8,5 % av driftsinntektene i 2019.

Det er budsjettert med bruk av disposisjonsfond i 2020 og 2021 pålydende 300 000 kr i henhold til kommunestyrevedtak i juni 2019 om prosjektmidler til Geilo sti – og løypelag. Det er videre foreslått å bruke 500 000 kr av disposisjonsfond knyttet til Geilo sentrum for mulighetsstudie av parkering ved Geilojordet. Avsetning til disposisjonsfond er budsjettert med 6,6 mill. kr i 2020. Dersom dette blir vedtatt og det viser seg mulig å avsette 6,6 mill. kr, vil beholdningen utgjøre om lag 52 mill. kr ved utløpet av 2020. Dette utgjør 9,2 % av de planlagte driftsinntektene.

Ingen av de nye investeringsprosjektene er foreslått bevilget fra investeringsfondet, fordi det i løpet av regnskapsåret 2019 er budsjettert med å bruke beholdningen på nær 2,9 mill. kr. Det antas at salgsinntekter fra salg av Dagali flyplass og boligsalg kan avsettes til investeringsfondet i 2019/2020, men dette er ikke budsjettert.

Økonomiske handlingsregler

Med kommunestyrets vedtatte budsjett for 2020 forventes de økonomiske nøkkeltallene å resultere slik:

Handlingsregel	2020	Mål	Ansvar
Netto driftsresultat målt i forhold til brutto driftsinntekter	0 %	> 1,75%	Alle
Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter	9,2 %	> 10 %	Alle
Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter	70 %	< 60 %	Alle

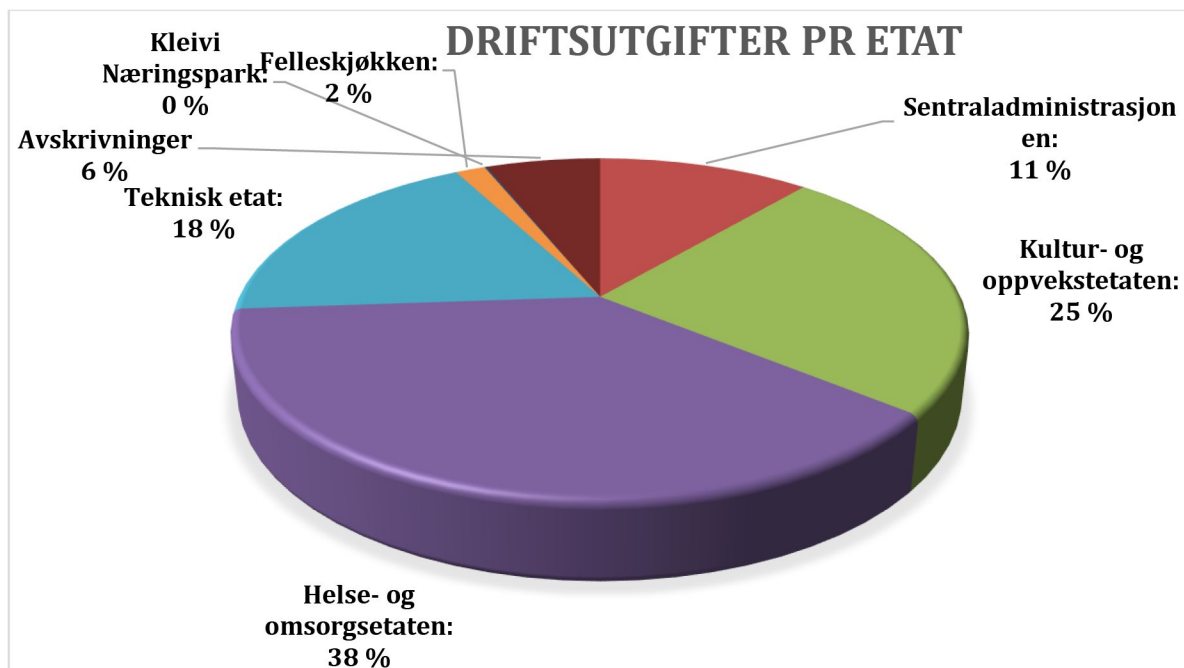
2. Driftsbudsjett for etatene

Økonomiforvaltningen i kommunens driftsbudsjett og regnskapsføring er organisert i følgende sektorer:

1. Sentraladministrasjonen
2. Kultur og oppvekst
3. Helse og omsorg
4. Teknisk etat

I tillegg er kommunen tilknyttet to interkommunale samarbeid etter kommuneloven § 27 med Ål kommune: Kleivi næringspark og Felleskjøkkenet. Kleivi næringspark administreres av et valgt styre som utarbeider budsjettforslag. Budsjettet og regnskapet føres i Hol kommune under ansvar 1080. Felleskjøkkenet for Hol og Ål kommune er lokalisert på Høgehaug bo- og behandlingssenter. Budsjettet og regnskapet føres i Hol kommune under ansvar 8030.

De totale driftsutgiftene i kommunens budsjett (584,7 mill. kr) er fordelt slik i budsjettet:

Diagrammet viser fordelingen av totale driftsutgifter i kommunen. I forhold til regnskapet i 2018 er det 1 prosentpoeng økning i Helse og omsorgsetaten.

I de følgende delkapitler gis en beskrivelse av tjenestene som ytes i de ulike sektorene og underavdelingene.

2.1. Sentraladministrasjonen

Tjenester

Sentraladministrasjonen er ansvarlig for en rekke fellestjenester og koordinering av fellesfunksjoner, som f. eks. servicetorg, politisk sekretariat, eierskapssekretariat, grunneiendommer, post, arkiv, juridisk rådgivning (internt), selvkosttjenester, personalrådgiving, lønn, regnskap og IKT (i samarbeid med IKT Hallingdal).

Avdeling for plan og utvikling er byggesaksmyndighet, forbereder saker for reguleringsplanlegging, overordnet planlegging (samfunnsplanlegging), næringsrådgiving, utmarksforvaltning, og følger opp miljøvern. Landbruks- og skogbruksforvaltning er også tilknyttet plan og utvikling.

Økonomi og lønnsavdelingen er ansvarlig for regnskapsføring, fakturering, lønnsutbetaling, er eiendomsskattekontor og forbereder budsjett og økonomisaker for politisk behandling.

Personalavdelingen er rådgivende i personalsaker, tilsetninger, arbeidsavtaler, forbereder saker for arbeidsmiljøutvalg og partssammensatt utvalg.

Sentraladministrasjonen er organisert i avdelinger med tilhørende ansvarsnummer i budsjett og regnskap. Tabellen viser dette samt antall årsverk:

Ansvar	Avdeling	Antall årsverk*
1010	Fellestjenester og rådmann	12,2
1020	Personalavdeling	2,3
1030	Økonomiavdeling	4,4
1032	IKT	1
1040	Plan og utvikling	14,31
Sum	Sentraladministrasjonen	34,2

* Antall faste og midlertidig årsverk (ikke vikarer) pr. 9.oktober 2019.

Kilde: Visma BI

Driftsbudsjett pr. tjeneste:

Tjeneste	Tjenestenavn	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Regnskap 2018	Endring 2020-2019	Endring i %
1001	Politisk ledelse	3 812 000	3 772 000	2 978 577	40 000	1 %
1002	Valg	-	300 000	1 500	-300 000	-100 %
1004	Interkomm./regionale pol.råd/utvalg	752 000	752 000	701 683	-	0 %
1101	Revisjon og kontrollutvalg	906 000	760 000	829 687	146 000	19 %
1201	Administrativ ledelse	4 397 800	6 560 000	4 897 637	-2 162 200	-33 %
1202	Økonomitjenester	4 397 900	4 279 000	3 837 029	118 900	3 %
1203	Personaltjenester	325 000	375 000	1 005 457	-50 000	-13 %
1204	Fellestiltak ansatte	2 505 000	2 316 000	1 193 572	189 000	8 %
1205	Informasjonstjeneste	2 619 000	3 088 000	2 605 884	-469 000	-15 %
1206	Andre fellesfunksjoner	1 672 000	1 697 000	1 102 657	-25 000	-1 %
1207	IKT-tjenester	10 473 000	10 244 000	8 221 563	229 000	2 %
1301	Administrasjonslokaler	3 000	3 000	160	-	0 %
1801	Eldregeråd	98 000	75 000	40 689	23 000	31 %
1805	Til formannskapets disposisjon	50 000	50 000	-	-	0 %
2341	Aktivisering	15 000	15 000	512 636	-	0 %
2424	Skjenke/bevilgning-kontroll, SLT koord.	-33 000	-40 000	-169 436	7 000	-18 %
2852	Ikke - kommunale veier	500 000	500 000	500 000	-	-
3011	Plansaksbehandling	3 378 000	3 025 000	2 358 035	353 000	12 %
3021	Bygge- delings- og seksjoneringssaker	1 015 000	584 000	-143 743	431 000	74 %
3031	Kart og oppmåling	-	-	165 750	-	-
3151	Boligbygging og fysiske bomiljøtiltak	425 000	425 000	451 919	-	0 %
3201	Kommunale jordbrukseiendommer og skoger	-413 000	-395 000	-423 468	-18 000	5 %
3202	Annen kommunal eiendom	1 127 000	-	-35 046	1 127 000	-
3251	Næringsforvaltning	2 547 000	2 622 000	1 716 946	-75 000	-3 %
3252	Næringsstøtte	1 000 000	1 000 000	977 963	-	-
3291	Landbruksforvaltning	1 948 000	1 910 000	1 868 379	38 000	2 %
3301	Tilskudd til lokale transporttiltak	-	-	150 000	-	-
3391	Brann og ulykkesberedskap	887 000	250 000	27 561	637 000	255 %
3601	Vilt- og fiskeforvaltning	-	-	138 997	-	-
3602	Miljøforvaltning	545 000	549 000	610 572	-4 000	-1 %
3603	Friluftsliv	6 811 000	6 789 000	6 078 321	22 000	0 %
3851	Andre kulturaktiviteter	894 000	887 000	-	7 000	1 %
3901	Den norske kirke	6 644 000	6 350 000	6 350 000	294 000	5 %
3921	Tilskudd tros- og livssynssamfunn	200 000	200 000	272 612	-	0 %
3931	Kirkegårder, gravlunder, krematorier	-	100 000	100 000	-100 000	-100 %
Flere	IKT- tjenester fordelt på barnehage - og helsetjenester	174 000	172 000	894 161	2 000	1 %
	Sum	59 674 700	59 214 000	49 818 254	460 700	1 %

Tjeneste 1701-1731 premieavvik pensjon/premiefond, samt tj. 3211 kraftomsetning er utelatt fra denne tabellen.

Budsjettet illustrert pr. funksjon:

Beskrivelse av tjenester og større endringer.

Tjeneste	Innhold	Kommentarer til endringer fra 2019 til 2020.
1001	Politisk ledelse	Ingen endring utover ordinær økning i godtgjørelser.
1002	Valg	Ikke valg i 2020.
1004	Regionrådet	Ingen endring.
1101	Revisjon og kontrollutvalg	Nytt revisjonsselskap – Buskerud revisjonsselskap IKS. Økning.
1201	Administrativ ledelse	Reduksjon. Andel lønn/sos.utg. flyttet til annen tjeneste i kostra.
1202	Økonomitjenester	Lønns – og prisvekst
1204	Fellestiltak ansatte	Velferdsmidler – ingen endring
1205	Informasjonstjeneste (servicetorg)	Reduksjon lønn/sos.avg. og diverse driftsutgifter.
1206	Andre fellesfunksjoner	Kjøp av 30 % innkjøpsfunksjon fra Ål kommune. Lønn/sos.utg. flyttet til annen kostratjeneste.
1207	IKT-tjenester	Økt med pris – og lønnsvekst
1301	Administrasjonslokaler	Ingen endring
1801	Eldreråd	Økning.
1805	Til formannskapets disp.	Ingen endring.
2424	Skjenke/bevilgning -kontroll, SLT koord.	Ingen endring.
2852	Ikke kommunale veger (Hardangerviddatunnelene AS)	Finansieres fra kraftfondet.
3011	Plansaksbehandling	Ingen endring utover ordinær lønnsøkning (selvkosttjeneste).
3021	Bygging-delning og seksjoneringssaker	Ingen endring utover ordinær lønnsøkning (selvkosttjeneste).
3151	Boligbygging og fysiske bomiljøtiltak (kommunale boligfelt)	Ingen endring.
3201	Kommunale fjelleiendommer	Inntektsøkning. Prisjustering av kontrakter.
3202	Annen kommunal eiendom	Økning. Lønn flyttet hit fra tj. 1201 og 1206, jf. fordeling av arbeidsoppgaver.
3251	Næringsforvaltning	Ingen endring utover ordinær lønnsøkning
3252	Næringsstøtte	Ingen endring utover ordinær lønnsøkning
3291	Landbruksforvaltning	Ingen endring utover ordinær lønnsøkning
3391	Brann og ulykkesberedskap.	Ny tjeneste. Lønn m.m. -beredskapskoordinator. Ål kommune kjøper 30 % beredskapsressurs fra Hol kommune.
3602	Miljøforvaltning	Ingen endring utover ordinær lønnsøkning
3603	Friluftsliv	Ingen endring utover ordinær lønnsøkning
3851	Frivilligsentralen	Ingen endring utover ordinær lønnsøkning
3901	Den norske kirke	Tilskuddet økt med kommunal deflator, jf. vedtak i kst.
3921	Tilskudd tros- og livssynssamfunn	Ingen endring.

Prioriteringer innenfor budsjettet i sentraladministrasjonen:

Det er ingen store endringer i budsjettforslaget for sentraladministrasjonen i 2020 i forhold til i 2019. Det blir 2-3 pensjonsavganger i sentraladministrasjonen det neste året. Disse er ikke

å anse som nødvendig å erstatte fordi oppgaver kan overføres til andre i staben, og ny teknologi som gjør dette mulig. Dette er innarbeidet i tallgrunnlaget.

Tilskudd til Den norske kirke er økt med kommunal deflator, jfr. HØP 2019, vedtakspunkt 5. Tilskudd til sti – og løyper er beholdt på samme nivå som i 2019 og HØP 2019, vedtakspunkt 7.

Det er budsjettet med 250 000 kr i ras – og skredkartlegging i 2020, som siste år for dette prosjektet.

Vedtatt tilleggsbevilgning i kommunestyret 4.12.19:

Beskrivelse	2020	2021	2022	2023	Totalt
Tilskudd til Hardangerviddatunnellene AS (fra kraftfond)	500 000				500 000
Hol kyrkje - rehabilitering (investeringstiltak)	1 000 000	3 000 000	2 000 000		6 000 000

Det foreslås følgende kostnadstilpasninger for personell i kommunen:

- Revidere permisjonsreglement og bruken av velferdspermisjoner (lønn ved permisjon)
- Vurdering av seniorpolitiske tiltak som full lønn ved redusert arbeidstid
- Vurdere/ redusere funksjonstillegg som er knyttet til lokale avtaler

2.2. Kultur og oppvekstetaten

Kultur- og oppvekstetaten drifter barnehagene, skolene og kulturtjenestene i kommunen.

Etaten er delt inn i avdelinger med tilhørende ansvarsnummer i budsjett og regnskap. I tabellen vises budsjettansvar, avdeling og antall årsverk pr. avdeling.

Ansvar	Avdeling	Antall årsverk*
2000	Kultur og oppvekst administrasjon	6,20
	Fagerli leirskole	3,40
2011	Vestlia barnehage	11,90
2012	Geilo barnehage	18,60
2015	Hol barnehage	10,30
2016	Hovet barnehage	4,20
2022	Dagali og Skurdalen oppvekstsenter, barnehage	4,60
	Dagali og Skurdalen oppvekstsenter, skole	4,83
2023	Geilo barne- og ungdomsskole	65,62
2024	Hallingskarvet skole	15,10
2030	Geilomo skole	7,50
2040	Hol kulturskole	4,69
2050	Hol folkebibliotek	3,43
2052	Kultur, idrett og friluftsliv	4,87
2053	Kulturvernleder	1,65
	Sum faste og midlertidige årsverk	166,87

* Antall faste og midlertidig årsverk (ikke vikarer) pr. 9.oktober 2019.

Av ovennevnte faste og midlertidige stillinger er de midlertidige på 7,55 stillinger.

Tjenester

Det er laget tjenestebeskrivelser for de fleste tjenesteområdene. Dette er vist til i fotnote.

Barnehagene i Hol¹⁰

Det er 5 barnehager i kommunen som vist i tabellen over. I tillegg gis tilskudd til 2 private barnehager.

Formål: Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Med utgangspunkt i rammeplan for barnehagen skal samarbeidsutvalget for hver barnehage fastsette en årsplan for den pedagogiske virksomheten, jf. Lov om barnehager § 2.

¹⁰ Kilde: [Vedtakter](#) for de kommunale barnehagene i Hol kommune, vedtatt 31.01.18 i kommunestyret.

Barne- og ungdomsskoler¹¹ i Hol kommune

Det er 4 skoler i kommunen som vist i tabellen. Geilomo skole er statlig finansiert.

Formål: Grunnskoleopplæring i Hol drives i tråd med [Opplæringslova](#) og [Læreplanverket Kunnskapsløftet](#). Det er departementet som gir forskrifter for fag, setter mål for opplæringa, angir minstetimetall som elever har rett til å få i de ulike fagene og for gjennomføring av opplæringa. Departementet gir også forskrifter om aktiviteter som ikke er opplæring i fag. Lærerne skal ha relevant faglig og pedagogisk kompetanse.

Skolefritidsordning (SFO)¹²

Formål med tjenesten: SFO er et frivillig tilsyns- og omsorgstilbud for barn fra 1. – 4. trinn og for barn med særskilte behov fra 1.-7. trinn. SFO finnes ved alle våre kommunale skoler. Mer informasjon finnes på kommunens hjemmeside.

Kultur

Kulturfeltet i Hol kommune skal arbeide for et rikt og variert kulturliv som skal bidra til å skape en attraktiv kommune der folk vil bo og næringslivet investerer og utvikler seg.

Hol kulturskole

Kulturskolen skal «gi opplæring av høy faglig og pedagogisk kvalitet til alle barn og unge som ønsker det» i tråd med rammeplanen. Formålet med opplæringa er å lære, oppleve, skape og formidle kulturelle og kunstneriske uttrykk. Kulturskolen er en sentral del av den sammenhengende utdanningslinjen som kan kvalifisere elever med særlig interesse og motivasjon til opptak i høyere kunstfaglig utdanning. Opplæringa skal bidra til barn og unges danning, fremme respekt for andres kulturelle tilhørighet, bevisstgjøre egen identitet, bli kritisk reflekterende og utvikle egen livskompetanse.

Kulturskolen skal også være et lokalt ressurscenter og en samarbeidende aktør i grunnopplæringen og kulturlivet i den enkelte kommune.

Kultur og fritidstilbud for barn og unge

Formålet med tjenesten er å fremme meningsfull aktivitet og mestring gjennom kulturell virksomhet, aktiv formidling og ved å stille arealer og utstyr til disposisjon for barn og unge

¹¹ Les mer på kommunens nettside med [tjenestebeskrivelse for barne – og ungdomsskoler](#)

¹² Kilde: [Vedtekter for SFO i Hol kommune](#), behandlet i UKL i sak 5/15.

mellom 0 – 17 år. Andre brukere får rimelige vilkår. Tjenesten skal virke forebyggende på gruppeplan (tertiærforebyggende).

Hol folkebibliotek

Folkebibliotekene har som oppgave å fremme opplysning, utdanning og annen kulturell virksomhet, gjennom aktiv formidling og ved å stille bøker og andre medier gratis til disposisjon.

Folkebiblioteket skal være en uavhengig møteplass og arena for offentlig samtale og debatt. Bibliotekene skal legge vekt på kvalitet, allsidighet og aktualitet i sine tilbud til barn og voksne og gjøre kjent innhold og tjenester for publikum og brukere. Bibliotekene er ledd i de nasjonale biblioteksystemene og samarbeider med relevante faginstanser og regionale aktører. Bibliotekfilialene på Geilo og i Hol skal være kombinasjonsbibliotek og derav tilby skoler medieinnhold og bistand i forhold til dette. Rollen som skolebibliotek og tilbudet rettet mot barn og unge skal prioriteres.

Kulturvern

Kulturvernavdelingen har som formål å samle inn, dokumentere og formidle kunnskap om materielle og immaterielle kulturminner med hovedfokus på lokal historie.

Kultur og oppvekstetaten har en fordeling på budsjettmidler som følger:

Administrasjon	5 291 000	5 %
Barnehage	37 088 000	32 %
Grunnskole	57 670 000	51 %
Kultur	13 394 000	12 %

Driftsbudsjettet fordelt pr. tjeneste:

	2020	2019	2018	2020-2019	Endring i %
1001 Politisk ledelse	80 000	80 000	80 000	0	0,0 %
1201 Administrativ ledelse	2 681 000	2 478 000	2 510 692	203 000	8,2 %
1204 Fellestiltak ansatte	248 000	253 000	181 990	-5 000	-2,0 %
1207 IKT-tjenester	168 000	211 000	0	-43 000	-20,4 %
1208 Kompetanseutvikling	440 000	200 000	321 039	240 000	120,0 %
1211 Forvaltningsutg. Eiendomsforvaltn.	0	0	51 609	0	
2011 Barnehagetilbud	31 402 000	30 813 000	28 114 731	589 000	1,9 %
2021 Grunnskole	51 879 000	54 393 000	54 745 824	-2 514 000	-4,6 %
2022 PP-tjeneste, grunnskole	2 900 000	2 886 000	2 888 771	14 000	0,5 %
2024 Opplæring fremmedspr. grunnskole	0	0	206 373	0	
2111 Gen. styringstiltak i barnehagene	0	0	353	0	
2112 PP- tjeneste barnehage	900 000	885 000	867 044	15 000	1,7 %
2113 Spesialpedagogisk tilbud barn u/ 6 år	4 222 000	578 000	1 328 817	3 644 000	630,4 %
2114 Barnehagetilbud språklige minoriteter	564 000	335 000	428 304	229 000	68,4 %
2133 Voksenopplæring	1 000 000	796 000	843 775	204 000	25,6 %
2134 Opplæring voksne fremmedspråklige	0	0	-140 539	0	
2151 Skolefritidstilbud	1 711 000	1 437 443	1 526 087	273 557	19,0 %
2211 Drift av barnehageanlegg	0	0	28 657	0	
2224 Drift av leirskoleanlegg	674 000	493 000	299 967	181 000	36,7 %
2231 Skoleskys	1 100 000	950 000	1 338 384	150 000	15,8 %
2311 Aktivitet barn og unge	2 351 000	2 344 000	2 500 241	7 000	0,3 %
2341 Aktivisering	448 000	416 000	380 105	32 000	7,7 %
3651 Kulturminnevern	1 145 000	0	70	1 145 000	
3701 Bibliotek m. filialer	2 769 000	2 816 000	2 688 808	-47 000	-1,7 %
3731 Kino	183 000	182 000	87 098	1 000	0,5 %
3751 Museum, kulturvernkonsulent	830 000	757 000	722 730	73 000	9,6 %
3771 Musikk	173 000	173 000	173 000	0	0,0 %
3772 Teater/film	80 000	80 000	45 584	0	0,0 %
3801 Idrettsanlegg	757 000	1 107 000	1 285 000	-350 000	-31,6 %
3802 Idrettsaktivitet	285 000	285 000	245 000	0	0,0 %
3811 Kommunale idrettsbygg- og anlegg	0	0	69	0	
3831 Kulturskole/musikkskole	3 345 000	2 625 000	2 907 170	720 000	27,4 %
3851 Andre kulturaktiviteter	1 192 000	1 633 000	1 714 845	-441 000	-27,0 %
3854 Bygdebok	0	-50 000	0	50 000	-100,0 %
3855 Kulturvern	267 000	467 000	-60 990	-200 000	-42,8 %
3857 Bygdearkiv	0	1 287 000	1 217 472	-1 287 000	-100,0 %
3861 Kulturhus/samfunnshus	57 000	55 000	55 169	2 000	3,6 %
Sum	113 851 000	110 965 443	109 583 249	2 885 557	2,6 %

I tabellen er statlige midler og bruk og av fond medberegnet, derfor er summen ulik netto driftsramme i skjema 1B.

Beskrivelse av tjenester og endringer i budsjett

Tjeneste	Innhold i tjenesten	Kommentar til endring fra 2019 til 2020
1001	Tilskudd grendeutvalg	Ingen endring
1201	Administrativ ledelse av etaten	Ingen endring utover generell lønnsvekst
1204	Fellestiltak/velferdstiltak til ansatte i etaten	Innsparing, gunstigere innkjøp av arbeids- og verneutstyr
1207	IKT-tjenester der Hol er vertskommune med fagkoordinator for skole/barnehagesystemer	Regional fagkoordinatorstilling der Hol kommune er vertskommune. Utgift deles med de 5 øvrige kommunene. Ingen endring utover generell lønnsvekst.
1208	Kompetanseutvikling, kurs, midler til opplæring i etaten	Øker grunnet behov for pålagt videreutdanning av lærere. Noe er finansiert fra Udir.
2011	Barnehagetilbud	Liten endring, justering grunnet utregning etter ny bemannings-norm
2021	Grunnskoletilbud: opplæringstilbud, kontaktlærere, kontordrift ved skoler, undervisningsmateriell, den kulturelle barnehage- og skolesekken	Liten endring, justering grunnet utregning etter ny norm for lærertetthet
2022	PP-tjeneste, grunnskole	Ingen vesentlig endring
2112	PP- tjeneste barnehage	Ingen vesentlig endring
2113	Spesialpedagogisk tilbud barn under 6 år, spesielle styrkingstiltak barn med spesielle behov	Sterkt behov for ekstra ressurs for barn med store hjelpebehov, jfr vedtak PPT
2114	Barnehagetilbud for språklige minoriteter	Styrking av barn med språklige utfordringer, jfr vedtak PPT
2133	Grunnskoleopplæring voksne	Øket grunnet flere elever og ny avtale signert for de neste to år
2151	Skolefritidstilbud	Øket bemanning ved Geilo barne- og ungdomsskole grunnet barn med tett oppfølging i SFO
2224	Drift av leirskoleanlegg	Noen færre leirskoleklasser 2020, derfor øker kostnadene.
2231	Skoleskyss	Øket noe på skoleskyss, da budsjett for 2019 er i underkant av kostnaden for året.
2311	Aktivitet barn og unge. Aktivitet og kulturell virksomhet samt prosjektbasert ungdomsarbeid for barn og unge mellom 0 – 17 år	Generell lønnsvekst
2341	Velferdssentrene på Geilo og i Hol	Generell lønnsvekst
3651	Kulturminnevern	Overført kostnader fra tjeneste 3857 jfr. Kostragjennomgang der utgiftene bør føres på annen tjeneste
3701	Bibliotektilbud med hovedbibliotek på Geilo, skole- og folkebibliotek i Hol samt bibliotekfilial i Hovet	Generell lønnsøkning samt midler til innkjøp av utlånsautomater jfr HØP 2019. Reduksjon i øvrig materialinnkjøp.
3731	Kino	Liten økning, lønn og filmleie

3751	Museum, kulturvernkonsulent	Noe lønnskostnad er overført fra tjeneste 3857
3771 3772	Kunstformidling i musikk, teater, film	Tilskudd – ingen endring
3801	Idrettsanlegg, tilskudd og tilskuddspillemidler	Ingen endring
3802	Idrettsaktivitet, tilskudd	Ingen endring
3831	Kulturskoletilbud til innbyggerne i kommunen	Øket lønnskostnader grunnet flere tilsatte ved kulturskolen. Fortsatt 50% lønnskostnad for konstituert rektor i midlertidig avtale.
3851	Andre kulturaktiviteter, kulturkonsulent, og tilskudd til andres kulturbygg, bygdearkiv	Reduserte lønnskostnader grunnet overføring av lønnsmidler avdelingsleder kultur til kultur-skolen
3855	Kulturvern	Redusert grunnet delvis ferdig kulturminneplan
3861	Kommunale kulturbygg / samfunnshus	Liten endring

Prioriteringer innenfor budsjettet

Lovpålagte tjenester i skole og barnehage er innarbeidet i budsjettet. Støtte til barn med vedtak om spesialundervisning er innarbeidet i rammetallene. Ved Geilo barne- og ungdomsskole er det for inneværende skoleår 51 av 337 elever som får spesialundervisning med pedagog. Dette tilsvarer 15 % av elevene ved skolen. Ved samme skole er det inneværende skoleår 36 elever som får særskilt norskopplæring. Dette fører til at skolen overstiger lovpålagt minimumskrav til lærertetthet.

Hol kommune opplever stor økning av elever med vedtak om spesialundervisning. I tillegg er det stor arbeidsinnvandring i kommunen, noe som gjør at andel elever med vedtak om undervisning i særskilt norsk øker. Det er satt i gang alternativ opplæringsarena «Mestringsfabrikken» ved den største skolen i kommunen. Hensikten er å redusere spesialundervisningstiltak og gi et tilbud hvor flere mestrer. Det er også satt i gang en alternativ organisering av undervisningen for 1.trinnslevener ved en av skolene. Dette gjør at disse elevene får en tryggere og mer tilrettelagt opplæring som også kan bidra til at man reduserer tilmelding til PPT (pedagogisk psykologisk tjeneste) som igjen kan føre til spesialundervisning.

Utfordringer

Etaten opplever en økende tendens i forhold til barn med spesielle hjelpebehov. Dette er utfordringer pedagogene ikke har opplæring i å kunne mestre, og det melder seg nå et behov for å engasjere helsefagarbeidere for å ta en del av oppgaver knyttet til disse barna. Skolesektoren jobber derfor aktivt for å få til en endring i forhold til å benytte helsefagarbeidere fremfor pedagoger til oppgaver relatert til sykdom/spesielle hjelpebehov.

De siste årene har sykefraværsprosenten i barnehage- og skolesektoren vært høy. For 2020 er det foreslått å etablere faste vikarer i skole- (og barnehage) sektoren for å få forutsigbarhet i den daglige driften. Det vil da være store innsparinger på vikarbruk. Det vil skape forutsigbarhet og stabilitet ved innføring av 2-lærer system ved Geilo barne- og

ungdomsskole. Det vil kunne spares i overkant av tre stillinger til spesialundervisning kommende skoleår (som er midlertidig tilsatt pr. d.d). På sikt vil det kunne redusere spesialundervisningen ytterligere ved mer tilpasset opplæring.

Det er vedtatt fra Kunnskapsdepartementet at det innføres fagfornyning i skolene, og nye læreplaner blir innført med start høsten 2020. Det er anslått en kostnad pr elev på kr. 5 000,- for denne endringen, og det må innarbeides i økonomiplanen en finansiering av dette, da det ikke gis signaler om statlig støtte til utskifting av bøker.

Folkebiblioteket som skolebibliotek og tilbudet rettet mot barn og unge skal prioriteres. Fokus på lesing og ny leseplan for skolene vil også være et viktig område. Det ønskes derfor å etablere en fast barne- og ungdomsbibliotekar ved Hol folkebibliotek i 50%.

Første del av Kulturminneplan for Hol kommune er i havn, og det jobbes med å ferdigstille del 2. Hol kommune har fått tilskudd fra Buskerud fylkeskommune til å ferdigstille planen, og har en egenfinansiering i 2020 på kr. 214 000,- for å avslutte arbeidet.

Når det gjelder rekruttering, er det en utfordring. Det er mangel på godkjente lærere i hele landet og det er også en realitet i Hol med flere ufaglærte lærere. Kultur- og oppvekstetaten satser derfor sterkt på videreutdanning av lærere i fagene matematikk, norsk og engelsk for å møte de statlige kravene til undervisningskompetanse som vil gjelde fra 2025. Kultur- og oppvekstetaten må derfor sette av en del ressurser til videreutdanning som også utløser behov for vikarer/midlertidige stillinger. For 2020 er det foreslått å etablere faste vikarer i skole- og barnehagesektoren for å få forutsigbarhet i den daglige driften. Det vil da være store innsparinger på vikarbruk. Dette er også et ledd i å redusere sykefraværet.

Behovet for logoped for barn og unge er stort i Hol kommune. Det er mangel på logopeder mange kommuner, men KO-etaten har en pedagog under utdanning som påtar seg enkelte logopedoppgaver.

Kostnadene til barnehage og skole har økt det siste året på grunn av ny pedagognorm i barnehage og økt lærertetthet i skole. Pedagognormen ble ytterligere skjerpet høsten 2019. Tilskuddene til de to private barnehagene har også økt fra 2019 til 2020. Gratis kjernetid i barnehage for 2-åringer, i tillegg til 3-5-åringer vil også føre til reduserte inntekter. Tiltaket gjelder familier med lav inntekt. Det vil også bli behov for å få dekket kostnader til lærebøker og materiell i skolene i forbindelse med den store fagfornyingsreformen som starter høsten 2020.

Innen kulturfeltet er rekruttering og faglig kvalitet på tjenestene en oppgave det må fokuseres på. På bibliotekene vil det handle om tilrettelegging for barn og unge med særlig fokus på lesing i samarbeid med skole. Biblioteket har fått prosjektmidler til en stilling for dette satsningsområdet. I kulturvern vil perioden preges av ferdigstilling av Kulturminneplan for Hol og implementering av denne planen. Innen fritid handler det om å tilrettelegge for flere tiltak rettet mot barn og unge. Det blir påpekt fra flere hold at behovet for fritidsklubber er stort. Det arbeides med å finne en driftsform som gjør tilbudet ved Velferdssentrene mer solid i samarbeid med andre aktører som jobber med lavterskeltilbud innen helse. Innen

idrett og friluftsliv skal kommunedelplan for feltet vedtas og implementeres i løpet av planperioden.

Behov for økt ressursbruk i kultur og oppvekst (ikke innarbeidet i budsjettet)

Tiltak nr.	Kultur og oppvekst	2020	2021	2022	2023	totalt	Pri.
2020-102	Etablere nye stillingstyper for barn/elever med store hjelpebehov	54 000	54 000	54 000	54 000	216 000	1
2020-103	Implementere rutiner for tilpasset opplæring - 2-lærer system GBUS	2 062 000	2 886 000	2 886 000	2 886 000	11 544 000	1
2020-104	Øke grunnbemanning ved tilsetning av faste vikarer i skolene	1 025 000	1 025 000	1 025 000	1 025 000	4 100 000	1
2020-107	Redusere lese- og undervisningsplikt for kontaktlærere	597 000	597 000	597 000	597 000	2 388 000	
2020-108	Arbeid med fagfornyng i skolene, nye læreplaner blir innført 2020	400 000	1 000 000	675 000	0	2 075 000	1
2020-110	Transportkostnader forbundet med ny trafikksikkerhetsplan	60 000	60 000	60 000	60 000	240 000	1
2020-111	Forbedre rekrutteringsstrategi barnehage og skole	50 000	50 000	75 000	75 000	250 000	
2020-200	Tiltak barn og unge, jfr HØP 2019, vedtakspkt 32 og 33	766 000	1 040 000	940 000	940 000	3 686 000	1
2020-201	Barne- og ungdomsbibliotekar 50%	321 000	321 000	321 000	321 000	1 284 000	
2020-204	Inventar og utstyr til kulturskolen	200 000	100 000	0	0	300 000	
2020-206	Kulturminneplan	214 000	0	0	0	214 000	1
2020-304	Tilskudd til Skjærgårds Live	30 000	0	0	0	30 000	
2020-300	Spillemidler - Geilo IL ny konkurranseløype	0	200 000	0	0	200 000	
2020-301	Spillemidler - Geilo IL ny 7-er bane	0	0	350 000	0	350 000	
2020-302	Spillemidler - Geilo IL oppgradering skistadion	0	0	0	350 000	350 000	
2020-303	Spillemidler - Geilo IL asfaltert løype	350 000	0	0	0	350 000	
	Sum driftstiltak	7 774 000	8 978 000	8 628 000	7 953 000	33 333 000	

Forslag til redusert ressursbruk i kultur og oppvekst (ikke innarbeidet i budsjett)

Tiltak nr.	Kultur og oppvekst	2020	2021	2022	2023	totalt	
2020-203	Redusere/fjerne tilskudd til lag og organisasjoner i Hol kommune	-853 000	-1 600 000	-1 600 000	-1 600 000	-5 653 000	
	Sum driftstiltak	-853 000	-1 600 000	-1 600 000	-1 600 000	-5 653 000	

Kommunestyrets vedtak 4.12.19:

Tiltak nr.	Kultur og oppvekst	2020	2021	2022	2023	totalt	
2020-106	Øke grunnbemanning ved tilsetning av faste vikarer i barnehagene	820 000	820 000	820 000	820 000	3 280 000	
2020-205	Redusere kulturbudsjett	-400 000	-400 000	-400 000	-400 000	-400 000	

2.3. Helse - og omsorgsetaten

Ansvar	Avdeling	Antall årsverk *
3000	Helse - og omsorgssjef	0
3001	Helse - og omsorg adm.	8,9 inklusiv helse og omsorgssjef, kommuneoverlege, kriseteam, rådgiver, alle merkantile stillinger i helse og omsorg, tilsynsfører prosjektstilling i 70 %.
3010	Legetjenesten	8 fastlegehjemler 9,4 årsverk inklusiv off. legearbeid og en LIS-lege
3020	Psykisk helse	8,8
3021	Saksbehandling og tildelingsteam	3,2
3030	Hjemmetjenesten	34,3
3035	Høgehaug bo - og behandlingssenter	35,6
3040	Miljøterapitjenesten	37,0
3045	Geilotun bo- og behandlingssenter	42,4
3050	Fysioterapi	3 avtalehjemler fysioterapeut med totalt 200 % driftstilskudd 7
3060	Ledende helsesøster	6,4
Sum	Helse – og omsorgsetaten	193

* Antall fasteårsverk, inklusiv prosjektstillinger for budsjett 2020.

Tjenester

Helse – og omsorgsetaten er regulert i hovedsak av følgende lovverk:

- [Lov om helse og omsorgstjenester](#)
- [lov om helsepersonell m.v.](#)
- [lov om pasient og brukerrettigheter](#)
- [forskrift om fastlegeordningen i kommunene](#)
- [Forskrift om krav til og organisering av kommunal legevaktordning ambulansetjeneste, medisinsk nødmeldetjeneste mv.](#)
- [forskrift for sykehjem og boformer for heldøgns omsorg og pleie,](#)
- [forskrift om kommunens helsefremmende og forebyggende arbeid i helsestasjon- og skolehelsetjeneste](#)
- [forskrift om kvalitet i pleie- og omsorgstjenestene for tjenesteyting](#)
- [Forskrift om en verdig eldreomsorg](#)

Administrasjon:

Til dette ansvaret ligger (3000, 3001, 3021)

- Overordnet administrative ansvaret for etaten.
- Kommuneoverlege

- Kriseteam
- Koordinerende enhet
- Tilsynsfører fosterhjem
- Kompetanseutvikling og oppfølging av lærlinger
- Prosjekt 246. Trygg oppvekst BTI – tverretatlig og interkommunalt prosjekt
- Tjenestetildeling og samordningsteam,
- Salgs – og Skjenkekontroll
- Flyktningsjeneste og introduksjonsprogram
- TT- kort
- Ledsagerbevis
- Vederlagsberegning, systemansvar for bl.a Gerica,
- Følgende interkommunale samarbeidstiltak er budsjettmessig plassert her:
 - Hallingdal barnevernstjeneste – Ål er vertskommune
 - NAV Hallingdal – Gol er vertskommune
 - Krisesenteret i Hallingdal –pt en stiftelse
 - Hallinghelse – Ål er vertskommune
 - Intermediæravdeling og kommunale øyeblikkelige døgnplasser (KAD)- Ål er vertskommune
 - Ungdomslos i videregående skole – Gol er vertskommune
 - Miljøretta helsevern- Gol er vertskommune

Koordinerende enhet:

Formål med tjenesten: skal bidra til at personer med behov for sammensatte og langvarige tjenester får sine tjenester på en koordinert og planlagt måte.

Tjenestens innhold:

- ha god oversikt over både kommunens og spesialisttjenestens tilbud til målgruppen.
- overordnet ansvar for individuell plan.
- utvikle og kvalitetssikre rutiner for utarbeidelse av individuelle planer.
- veiledning og opplæring til koordinator og til annet personale som involveres i arbeidet med individuell plan.
- Oppnevne koordinator dersom det er behov
- Forløpskoordinator – samarbeid mellom spesialisthelsetjeneste og kommune om behandlingsforløp

Tjenestebeskrivelse: <https://www.hol.kommune.no/helse-og-omsorg/koordinerende-enhet2/>

Legetjenesten:

Formål med tjenesten

Formålet med **fastlegeordningen** er å sikre at alle får nødvendige allmennlegetjenester av god kvalitet til rett tid, og at personer bosatt i Norge får en fast allmennlege å forholde seg til. I tillegg kan kommunen tilplikte fastleger inntil 20 % som offentlig allmennlege

(kommunelege). Kommunen må minimum ha lege knyttet til sykehjem, helsestasjon og skolehelsetjeneste.

Formålet med **legevakt** er å sikre befolkningens behov for øyeblikkelig hjelp, og kommunen må sørge for at minst en lege er tilgjengelig for legevakt hele døgnet. Legevaktordningen skal blant annet:

Tjenestens innhold:

- *Fastlegeordningen*
- *Legevakt*
 - *Øyeblikkelig hjelp på dagtid*
 - *Legevaktsamarbeid med Ål – kveld og helg*
 - *Legevaktsamarbeid med Hallingdal – natt*
 - *Felles legevaktsentral (nødmeldesentral) i Hallingdal*
- *Offentlig legearbeid:*
 - *Sykehjemslege*
 - *Helsestasjons- og skolehelselege*
 - *Rådgivende lege psykisk helse*
 - *Fagkoordinator, stedfortreder kommuneoverlege- smittvevern*

Det er et legekantor i Hol og et legekantor på Geilo. Fastleger er privatpraktiserende leger med individuelle avtaler regulert av rammeavtale og kommunelegeavtale. Drift av legekantor og legevakt med hjelpepersonell mv er organisert av kommunen.

Det er etablert samarbeidsutvalg, allmennlegeutvalg i kommunen og regionalt allmennlegeutvalg.

Tjenestebeskrivelse: <https://www.hol.kommune.no/helse-og-omsorg/legetjenesten/>

Hjemmetjenesten:

Formål med tjenesten:

Tjenesten inneholder hjemmesykepleie, nødvendig praktisk hjelp i hjemmet til dagliglivets gjøremål, avlastnings- og dagsentertilbud slik at innbyggere kan klare seg i egen bolig.

Tjenestens innhold:

- Hjemmesykepleie, sårbehandling, tilsyn, medikamenthåndtering mv
- Hjemmehjelp / praktisk bistand / praktisk opplæring
- Brukerstyrt personlig assistanse
- Omsorgsstønad
- Matombringing
- Trygghetsalarm og velferdsteknologiske løsninger
- Omsorgsbolig
- Omsorgsbolig med heldøgns omsorg
- Dagsenter for hjemmeboende med demens
- Oppsøkende team
- Demensteam

- Kreftkoordinator

Tjenestebeskrivelse: <https://www.hol.kommune.no/helse-og-omsorg/hjemmetjenesten/>

Miljøterapien:

Formål med tjenesten:

Miljøterapien i Hol kommune er en avdeling for mennesker med nedsatt funksjonsevne med behov for langvarige og sammensatte tjenester fra kommunen.

Avdelingen gir et individuelt tilpasset tilbud for den enkelte bruker slik at bruker får mulighet til å leve og bo selvstendig og til å ha en aktiv og meningsfylt fritid i fellesskap med andre.

Tjenestens innhold:

- Bofellesskapet Kringlemyr 8,
- Aktivitetstilbud og dagtilbud,
- avlastnings- og treningsleilighet.
- Avlastning for barn og unge
- Praktisk bistand, praktisk bistand opplæring til hjemmeboende innen målgruppen
- Brukerstyrt personlig assistanse
- Tilbud om heldøgnsomsorg til personer i egen bolig, omsorgsbolig

Tjenestebeskrivelse: <https://www.hol.kommune.no/helse-og-omsorg/miljoterapitjenester/>

Institusjonstjenester:

Formål med tjenesten:

Formålet med korttidsopphold er målrettet og tidsavgrenset opphold i institusjon for å opprettholde eller bedre dine muligheter til å bo hjemme. Lindrende behandling og pleie ved uhelbredelig sykdom.

Langtidsopphold er for personer som ikke får dekket sitt daglige behov for pleie og omsorg i hjemmet, i vanlig omsorgsbolig eller i omsorgsbolig med heldøgns omsorg.

Avlastningsopphold blir gitt til pårørende som har store omsorgsoppgaver.

Tjenestens innhold:

- Korttidsopphold
- Dag- og / nattopphold
- Avlastningstilbud
- Rehabiliteringsopphold
- Langtidsopphold

Geilotun har tilbud korttidsopphold, rehabiliteringsopphold, langtidsplasser og demensplasser. Det er totalt 25 sykehjemsplasser. Kringlemyr 10 med demensplasser og heldøgnsomsorg blir knyttet til Geilotun.

Høgehaug har omsorgsbolig med heldøgnsomsorg og langtidsavdelingplasser og demensplasser. Det er totalt 16 sykehjemsplasser og 8 omsorgsboliger med

heldøgnsomsorg. I tillegg har de rom til avlastningsopphold. Fra år 2020 vil AKT og Haugtun være knyttet til Høgehaug.

Til begge institusjonene er det tilknyttet sykehjemslege og fysioterapeut.

Tjenestebeskrivelse: <https://www.hol.kommune.no/helse-og-omsorg/institusjonstjenester/>

Psykisk helse og rus:

Formål med tjenesten:

Avdeling for psykisk helse tilbyr støttesamtaler, terapi og individuell oppfølging for mennesker som har behov for det i lenger eller kortere perioder

Tjenestens innhold:

- Støttesamtaler- individuell oppfølging
- Kurs
 - KID- kurs
 - KIB kurs
 - Tankevirus
 - Hverdagsglede
- Hjemmetjenester til personer med psykiske helse og rus
- Dagsentertilbud – Huset
- Aktivitetstilbud – Fritid for alle /aktiv ung
- Samarbeid i Hallingdal og A-larm om SNU- gruppe

Det er inngått en samarbeidsavtale med Vestre Viken om opprettelse av FACT-team. Det er også et styrkingsprosjekt innen kommunalt rusarbeid.

Tjenestebeskrivelse: <https://www.hol.kommune.no/helse-og-omsorg/psykiske-helsetjenester/>

Helsestasjonstjenester:

Formål med tjenesten:

Målet er å fremme folkehelse og trivsel, og forebygge sykdom. Samt opplysning om hva den enkelte selv kan gjøre for å fremme sin egen trivsel og sunnhet

Tjenestens innhold:

Er regulert i mellom annet i forskrift om kommunens helsefremmende og forebyggende arbeid i helsestasjon- og skolehelsetjeneste

Til tjenesten ligger:

- oppfølging av gravide og barselomsorg.

- Beredskap og følgetjeneste for gravide – samarbeidsavtale mellom Vestre Viken og kommuner i Hallingdal
- Helsestasjonstjeneste
- Skolehelstjeneste
- Udomshelstjeneste
- Helsetjeneste til flyktninger og asylsøkere
- Psykisk helse barn og unge
- Foreldrestøttende og familiestøttende tilbud
- Influensa- og reisevaksinerings
- Gruppetilbud ved behov, grupper for ungdom, foreldreveiledningsgrupper, grupper for barn av psykisk syke foreldre, gruppetilbud ved for eksempel sorg, skilsmisser og andre forhold etter behov

I tillegg skal helsestasjon og skolehelstjeneste bidra til kommunens tverrsektorielle folkehelsearbeid. Flere tjenester er samlokalisert sammen med helsestasjon. Dette gjelder, PPT, Logoped og barnevernstjenesten i Hallingdal, og Hallingdal familievernkontor. Det er flere regionale og lokale prosjekt som tjenesten deltar, bl.a innen jordmortjeneste, helsestasjonstjeneste og foreldrestøttende tiltak.

Tjenestebeskrivelse: <https://www.hol.kommune.no/helse-og-omsorg/helsestasjonstjenester/>

Fysioterapi –, ergoterapitjenester og Friskliv:

Formål med tjenesten:

Fysioterapi - At du oppnår best mulig funksjon i forhold til dine muligheter etter sykdom, skade eller medfødte lidelser. Gi informasjon og veiledning om hvordan du selv kan ta vare på din fysiske helse. Det er 3 fysioterapeuter med driftstilskudd i tillegg til kommunalt ansatte fysioterapeuter. Det blir gitt både individuell behandling, gruppebehandling og ulike treningstilbud. Det er tilknyttet fysioterapi til institusjonstjeneste, helsestasjon og skolehelstjeneste. Det er prosjekt med tilbud om psykomotorisk behandling i nært samarbeid med psykisk helse. I tillegg er de med i et regionalt prosjekt med innovativ behandling.

Ergoterapi skal hjelpe mennesker til å fungere best mulig i hverdagen når de har problemer med å utføre daglige gjøremål på grunn av sykdom, skade eller annen funksjonsnedsettelse

Friskliv er for personer med behov for endringer i levevaner / helseadferd, enten gjennom henvisning fra helsepersonell eller på eget initiativ. Du trenger ikke være syk eller ha en diagnose for å benytte deg av tilbudet. Prioriterte kompetanse- og satsningsområder:

- Fysisk aktivitet
- Kosthold
- Røykeslutt
- Aktivitetsveiledning
- Psykisk helse

Tjenestens innhold:

Tjenesten inngår som en del av kommunens helsetilbud og gis i forbindelse med forebyggende helsearbeid og ved behandling av sykdom eller skade til personer i alle aldre innenfor målgruppen for fysioterapi.

Tjenesten kan bidra med blant annet:

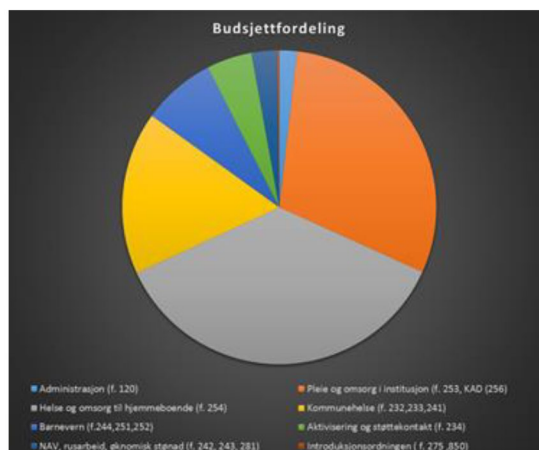
- Undersøkelser
- Funksjonsutredninger / motorisk vurdering
- Utforming og oppfølging av tiltak
- Behandling
- Rehabilitering
- Forebygging
- Gruppetrening
- Veiledning
- trening av daglige gjøremål eller andre ferdigheter
- tilpassing av aktiviteter, f.eks. arbeidsvaner
- kompensering for tapt funksjon med tekniske hjelpemidler
- tilrettelegging for aktiv fungering i hjem, barnehage og skole
- veiledning, informasjon og undervisning
- tilrettelegging og endring av bolig og eller boligplanlegging Tverrfaglig samarbeid med andre fagpersoner i og utenfor kommunen

- Friskliv er et lavterskeltilbud og gir tilbud innen:
 - individuell rettleiding og motivasjonssamtale
 - ulike tilbud innen fysisk aktivitet,
 - kostholdskurs og røykesluttkurs

Tjenestebeskrivelse: <https://www.hol.kommune.no/helse-og-omsorg/fysio--og-ergoterapitjenester/>

Helse og omsorgsetaten har en fordeling på budsjettmidler som følger:

Hovedfunksjonene:	Budsjett 2020
Administrasjon (f.120)	3 195 000
Pleie og omsorg i institusjon (f.253, KAD (256)	52 953 000
Helse og omsorg til hjemmeboende (f.254)	64 293 000
Kommunehelse (f.231,232,233,241)	29 724 844
Barnevern (f.244,251,252)	13 369 000
Aktivering og støttekontakt (f.234)	7 951 000
NAV, rusarbeid, økonomisk stønad (f.242,243,281)	4 056 000
Introduksjonsordningen (f.275,276,850)	115 500
Totalt	175 657 344

Driftsbudsjett pr. tjeneste, formannskapets innstilling:

Tjeneste	Tjenestenavn	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Regnskap 2018	Endring 2020-2019	Endring i %
1001	Politisk ledelse	-	41 000	-	-41 000	-100 %
1201	Administrativ ledelse	2 929 000	3 057 000	3 045 811	-128 000	-4 %
1208	Kompetanseutvikling	266 000	184 000	138 136	82 000	45 %
2023	Opplæringstilbud for funksjonshemmede	-	-	274	-	
2311	Aktivitet barn og unge	50 000	100 000	39 951	-50 000	-50 %
2321	Administrasjon, helse- og miljørettet helsevern	920 000	1 740 000	1 697 678	-820 000	-47 %
2322	Helsestasjon	1 449 000	1 579 000	1 244 410	-130 000	-8 %
2324	Svangerskapsomsorg	705 000	466 000	456 415	239 000	51 %
2325	Skolehelsetjeneste - grunnskole	1 689 000	2 101 000	2 056 165	-412 000	-20 %
2326	Skolehelsetjeneste - videregående/ helsestasjon for ungdom	64 000	62 000	4 196	2 000	3 %
2331	Helseforebyggende tiltak	3 374 000	1 247 000	1 399 459	2 127 000	171 %
2332	Publikumsvaksinasjon	150 000	138 000	73 143	12 000	9 %
2333	Forebyggende arbeid - edruskap	151 000	-	301 237	151 000	100 %
2335	Miljøretta helsevern	192 000	160 000	152 067	32 000	20 %
2341	Aktivisering	7 055 000	6 900 000	6 021 146	155 000	2 %
2342	Støttekontakt	1 179 000	1 320 000	1 145 042	-141 000	-11 %
2411	Legetjenester	9 639 000	9 808 000	9 989 666	-169 000	-2 %
2412	Legevakt	4 388 000	4 483 000	3 420 480	-95 000	-2 %
2413	Fysioterapeut tjenester	2 068 000	2 594 000	1 889 842	-526 000	-20 %
2414	Ergoterapi	1 367 000	1 287 000	1 179 204	80 000	6 %
2415	Rehabilitering/habilitering	3 518 844	4 286 000	3 943 236	-767 156	-18 %
2421	Sosialkontortjeneste	1 872 000	2 570 000	2 747 261	-698 000	-27 %
2422	Koordinering av tjenester for flykninger/innvandrere	290 000	701 000	1 054 248	-411 000	-59 %
2431	Institusjon/behandling rusmisbrukere	519 000	-	-	519 000	100 %
2441	Barneverntjeneste	4 913 000	4 623 000	4 423 817	290 000	6 %
2511	Barneverntiltak i familien	1 496 000	806 000	1 168 780	690 000	86 %
2513	Besøks- og avlastningshjem	-	-	166 310	-	
2521	Barneverntiltak utenfor familien	6 960 000	7 480 000	9 135 699	-520 000	-7 %
2531	Administrasjon, ledelse i institusjon	3 938 000	3 668 000	3 588 202	270 000	7 %
2532	Direkte brukerretta oppgaver	40 697 000	36 067 000	37 251 345	4 630 000	13 %
2533	Servicefunksjoner i institusjon	4 409 000	5 021 000	5 874 200	-612 000	-12 %
2541	Administrasjon, ledelse i hjemmetjenester	5 180 000	5 035 000	4 691 052	145 000	3 %
2542	Hjemmetjenester	53 108 000	49 147 000	50 694 717	3 961 000	8 %
2543	Personlig assistent ordning	6 005 000	5 290 000	4 309 715	715 000	14 %
2544	Trygghetsalarm, kun utrykning	-	-47 000	-61 965	47 000	-100 %
2545	Hjelpemidler	-	54 000	39 526	-54 000	-100 %
2561	Akutthjelp helse og omsorgstjenesten	3 909 000	3 865 000	3 696 143	44 000	1 %
2611	Institusjoner	-	-	221 702	-	
2651	Boliger utenfor institusjon	-	-	172 677	-	
2731	Arbeidsrettede tiltak i kommunal regi	410 000	390 000	388 990	20 000	5 %
2751	Introduksjonsordningen	1 162 000	1 951 000	2 870 709	-789 000	-40 %
2761	Kvalifiseringsordningen	200 000	200 000	-	-	0 %
2811	Ytelse til livsopphold	1 175 000	960 000	1 204 608	215 000	22 %
2812	Ytelse til livsopphold - flyktninger	200 000	486 000	383 333	-286 000	-59 %
8501	Generelt statistilskudd	-1 656 500	-2 541 000	-6 230 500	884 500	-35 %
TOTALT helse og omsorgstjenestene		175 940 344	167 279 000	165 988 127	8 661 344	5 %

I tabellen er statlige midler og bruk og av fond medberegnet, derfor er summen ulik netto driftsramme i skjema 1B.

Beskrivelse av tjenester/funksjon og større endringer.

Tjeneste	Innhold i tjenesten	Kommentar til endring fra 2019 til 2020
1001	Politisk ledelse	Råd for personer med nedsatt funksjonsevne flyttet over til Fellestjenester
1201	Administrativ ledelse	Overført kostnader fra 1201 til andre tjenester jf kostraveileder.
1208	Kompetanseutvikling	Økning i kontingent for veileder- e-læring
2311	Aktivitet barn og unge	Ferietilskudd for personer med nedsatt funksjonsevne, jf ks vedtak 70/17.
2321	Adm., helse – og miljøretta helsevern	Overført kostnader fra tjeneste 2321 til andre tjenester (i hovedsak til 2331) jfr. Kostraveileder
2322	Helsestasjon	Endring i tjenestested jf kostraveileder.
2324	Svangerskapsomsorg	Gjelder endring i følgetjeneste og beredskap jf avtale mellom kommuner i Hallingdal.
2325	Skolehelsetjeneste grunnskole	Overført kostnader fra tjeneste 2325 til andre tjenester (i hovedsak til 2331) jf. Kostraveileder
2326	Helsestasjon for ungdom/skolehelsetjeneste	Kun økning lønnskostnader.
2331	Helseforebyggende tiltak	Kommuneoverlegestilling, frisklivs koordinator, folkehelsekoordinator, lavterskel familjestøttende tilbud, inkl prosjekt 224, Hallinghelse, overført fra andre tjenester, jf veileder. Prosjekt Trygg oppvekst /BTI Inntekter og utgifter ført her. Økning i Hallinghelse jf KS vedtak 49/19 Kommunepsykolog –jf lovkrav fra år 2020
2332	Publikumsvaksinasjon	Kun økning lønnskostnader
2333	Forebyggende arbeid – edruskap	Prosjekt 302- kommunalt rusforebyggende arbeid, 20 % stilling, prosjektmidler ført på en annen tjeneste.
2335	Miljøretta helsevern	Økning i samsvar med KS vedtak 49/19
2341	Aktivisering	Prosjekt 302- kommunalt rusforebyggende arbeid, 50 % stilling, prosjektmidler ført her. Vaskeritjenester ført over fra andre tjenester- både utgifter og inntekter, jf kostraveileder. Utgifter til Helling kafe er redusert.
2342	Støttekontakt	Redusert- målsetting er at flere skal benytte seg av andre gruppebaserte tilbud både i regi av kommunen og andre.

2411	Legetjenester	Offentlig legearbeid ført på andre tjenester, jf kostraveileder Endring i individuelle legeavtaler.
2412	Legevakt	Reduksjon i forhold til interkommunalt legevaktsamarbeid.
2413	Fysioterapitjenester	70 % stilling er overført til andre tjenester, jf kostraveileder. Lønnsøkning i forhold til høgskoleutdanning.
2414	Ergoterapi	Kun lønnsøkning
2415	Rehabilitering/habilitering	Ca 80 % stilling er overført til andre tjenester, jf kostraveileder. Lønnsøkning i forhold til høgskoleutdanning.
2421	Sosialkontortjeneste	Endret i samsvar med budsjett NAV Hallingdal, jf KS vedtak 80/18 Lønn til saksbehandler salg- og skjenkekontroll
2422	Tjenester for flyktninger/innvandrere	Endret i samsvar med budsjett NAV Hallingdal, jf KS vedtak 80/18
2431	Behandling av rusmisbrukere	70 % Flyttet fra 2415 og 2542, jf kostraveileder, 20 % av dette er prosjektstilling jf styringsmidler.
2441	Barnevernstjeneste	Endret i samsvar med budsjett fra Hallingdal barnevern
2511	Barneverntiltak i familien	Endret i samsvar med budsjett fra Hallingdal barnevern
2521	Barneverntiltak utenfor familien	Endret i samsvar med budsjett fra Hallingdal barnevern
2531	Administrasjon, ledelse i institusjoner	Kun lønnsøkning
2532	Direkte brukerretta oppgaver i institusjoner	Flyttet off.legetjeneste/ sykehjemslege og fysioterapi fra annen tjeneste, jf kostraveileder. Midlertidig økning – fagarbeider på jobb, får ca 75 000 i tilskudd Økning i offentlig avlastning, Avlastning flyttet fra 2513, jf kostraveileder. Noen nyansatte har fått høyere fast stilling (opp til 100 %) som blant annet skal dekke inn ved fravær. Overgang til nytt turnussystem kan gi en bedre ressursstyring. Lønnsøkning spesielt i forhold til høgskoleutdanning.
2533	Servicefunksjoner (kjøkken, renhold) i institusjoner	Deler av vaskeritjeneste flyttet til 2341, jf kostraveileder
2541	Administrasjon, ledelse hjemmeboende	Flyttet fra andre tjenester mellom annet fra tjeneste 2421 og 2422 flyttet hit, jf kostraveileder.
2542	Hjemmetjenester	Ca 1,64 årsverk flyttet fra andre tjenester, jf kostraveileder.

		<p>Noe endring i tjeneste jf. kostraveileder</p> <p>Økning i forhold til økt tjenestebehov både eksisterende og nye brukere, jf enkeltvedtak.</p> <p>Økning fra hvilende til våken natt for å ivareta lovlig turnus.</p> <p>For en stor del økning vil dette medføre refusjon fra stat.</p> <p>Lønnsøkning spesielt i forhold til høyskoleutdanning.</p>
2543	Personlig assistent – ordning	Endret tjenestested og økning jf enkeltvedtak. Gir også økt refusjon fra stat.
2544	Trygghetsalarm	Flyttet til tjeneste 2341 jf kostraveileder
2561	Akutthjelp	Økning jf budsjett fra IMA/ KAD plasser
2731	Arbeidsrettede tiltak i kommunal regi	Økning jf budsjett fra Vinn
2751	Introduksjonsordningen	Flyttet fra andre tjenester jf kostraveileder. Redusert i samsvar med antall bosatte flyktninger med vedtak om introduksjonsordning.
2761	Kvalifiseringsordningen	Ingen endring
2811	Ytelse til livsopphold	Er økt ut i fra bruk i 2019.
2812	Ytelse til livsopphold, flyktninger	Er redusert ut i fra bruk i 2019
8501	Generelt statstilskudd	Integreringstilskudd er redusert i samsvar med antall bosatte flyktninger kommunen har pt.

Effektiviseringstiltak:

Tjenesteinnovasjon, velferdsteknologiske løsninger, forebygging, aktivitets- og lavterskeltilbud, som hverdagsrehabilitering og -mestring vil kunne hindre og utsette behov for helse og omsorgstjenester. Det kreves å styrke ressurser innenfor disse områdene i en periode, men vil være kostnadseffektivt på sikt. Det er foreslått å styrke med 1,2 stillinger til kartlegging innen velferdsteknologi, hverdagsrehabilitering og styrking av hverdagstrenerne.

Bedre ressursutnyttelse på tvers, flere heltidsstillinger, fastevikarer / vikarpool kan redusere behovet for vikarinneleie. Det er foreslått en prosjektstilling i år 2020 for å gjennomføre et prosjekt for å finne gode løsninger for Hol kommune

Det er gjort kostnadstilpasninger for vakante stillinger. Det er forutsatt sykelønnsrefusjon, men det er ikke tatt høyde for vikarbruk.

Kostnadsdrivende elementer spesielt for 2020:

- Flere ressurskrevende brukere
- Økte budsjett i interkommunale samarbeidstiltak
- Stramme rammer for refusjon for ressurskrevende brukere
- Høye lønnstillegg i år 2019 for en del ansatte i sentrale forhandlinger,

Utfordringer

Det er flere som har behov for omfattende tjenester, og flere av dem er yngre personer. Pasienter blir skrevet ut fortere fra spesialisthelsetjeneste og mange har store behov når de kommer tilbake til kommunen. Behovet for både hjemmetjenester, miljøterapi, omsorgsboliger med heldøgnsomsorg og plass på sykehjemmene er økende.

Det må utarbeides flere kommedelplaner:

- Langsiktig helhetlig plan for utvikling og investering i bygg innen bo- og behandlingsformål innen helse og omsorgstjenestene.
- Rusmiddelpolitisk handlingsplan
- Revidere helse- og omsorgsplan
- Rehabiliteringsplan
- Helhetlig plan – kvalitetsreform for eldre – «leve hele livet»

Tjenesteinnovasjon, rett kompetanse, kvalitetsforbedring, omstilling og nye måter å jobbe på vil være ressurskrevende i utviklingsfasen.

Bedre tverrfaglig samhandling og koordinering både på systemnivå og tjenestenivå både internt, tverretattlig, regionalt og sammen med spesialisthelsetjeneste er nødvendig for å gi tjenester på rett nivå til rett tid.

Et økende antall personer på gjennomreise og turister både sommer og vinter med rett til nødvendige helse og omsorgstjenester fører til at enkelte tjenester må være dimensjonert for dette.

Fra år 2020 blir det lovfestet for kommunen å ha psykolog, ergoterapeut og helsesøster.

Forslag til økt ressursbruk som ikke er innarbeidet i budsjettet – Helse og omsorg

Tiltak nr	Helse og omsorg tiltak	2020	2021	2022	2023	Totalt	Prioritet
3030-601	Hverdagsrehabilitering	713 300	713 300	713 300	713 300	2 853 200	1
3050-607	Service tekniker velferdsteknologi	37 000	30 500	30 500	30 500	128 500	1
3001-610	Prosjekt leiar - Leve hele livet	119 000	119 000	119 000	119 000	476 000	1
3001-611	Ungdataundersøkelse 2020	100 000	-	-	-	100 000	1
3001-613	Prosjekt- heltidskultur - faste vikarer	362 250				362 250	1
3050-600	Øke driftstilskudd til privatpraktiserende fysioterapeuter med 60 %	275 000	275 000	275 000	275 000	1 100 000	1
3050-602	Styrking ergoterapi til kartlegging av tjenestebehov vedr. velferdsteknologi	418 500	418 500	418 500	418 500	1 674 000	1
3060-609	Nytt utstyr til helsestasjon	53 000	-	-	-	53 000	1
3050-604	Psykomotorisk fysioterapi	126 000	298 000	298 000	298 000	1 020 000	1
3050-606	Styrking av friskliv og mestring	281 000	281 000	281 000	281 000	1 124 000	1
3001-608	Styrking av koordinerende enhet	194 000	291 000	291 000	291 000	1 067 000	
3030-605	Styrke bemanning Geilotun etter at Veslestugu er flyttet til Kringlemyr.	3 142 000	3 142 000	3 142 000	982 000	10 408 000	
3010-612	Hallis - Rekruttering av fastleger og spesialisering i Allmenntilleggsmedisin	100 000	100 000	100 000	100 000	400 000	
3001-614	Videre drift Helling kafe	445 800	445 800	445 800	445 800	1 783 200	
	Sum driftstiltak Helse og omsorg	6 366 850	6 114 100	6 114 100	3 954 100	22 549 150	

Forslag til redusert ressursbruk som ikke er innarbeidet i budsjettet – Helse og omsorg

Tiltak nr	Helse og omsorg tiltak	2020	2021	2022	2023	Totalt
3035-618	Bedre ressursstyring i turnus, reduksjon i behov ift. Velferdsteknologi	-789 000	-789 000	-789 000	-789 000	-3 156 000
3030-616	Samle dagsentertilbudene AKT og dagsenter for demens i lokaler ved Høgehaug	-283 000	-283 000	-283 000	-283 000	-1 132 000

Kommunestyrets vedtak 4.12.19:

Tiltak nr.	Kultur og oppvekst	2020	2021	2022	2023	totalt
3040-615	Ferietilskudd reduseres til 50 000 kr	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000	-200 000

2.4. Teknisk etat

Etaten er delt inn i følgende avdelinger med tilhørende ansvarsnummer i budsjett og regnskap:

Ansvar	Avdeling	Antall årsverk*
6000	Teknisk sjef	5,5 + 4,8 (ledere)
6010	Driftsavdeling	9,0
6015	Vann og renseanlegg	4,5
6020	Brannsjef	4,56
6060	Eiendomsavdelingen	31,5 + 6,5 (rehab.)

* Antall faste og midlertidig årsverk (ikke vikarer) pr. oktober 2019.

Tjenester

- Vann og avløp
 - Drikkevann
 - Levere vann fra kommunens vannverk til tilknyttede abonnenter i henhold til lover og forskrifter gjeldende for drikkevann. (Drikkevannsforskriften).
 - Avløp
 - Ta imot avløpsvann fra tilknyttede abonnenter i henhold til lover og forskrifter gjeldende for avløpsvann. (Forurensningsloven).
- Vei
 - Vedlikehold vinter
 - Brøyting, snørydding og strøing. Vintervedlikeholdet skal på best mulig måte ivareta trafikksikkerhet og fremkommelighet for alle trafikanter. Hovedveier og gang- og sykkelveier blir prioritert. (Vegloven).
 - Vedlikehold, sommer
 - Bidra til god fremkommelighet, trafikksikkerhet og miljøvennlige løsninger (Vegloven).
 - Skilting.
 - Formålet er å gjøre kjent fremgangsmåten når det skal settes opp skilt langs kommunale veger. Dette inkluderer også reklamepregede skilt. (Henvisning til bedrift)
 - Park og grøntarealer
 - Holde grønne arealer tiltrekkende for rekreasjon og avkobling og gi innbyggere og tilreisende gode opplevelser og bidra til god helse. Vedlikeholdet skal gjøre det trivelig for innbyggere og tilreisende å ferdes i de grønne arealene.
- Renovasjon
 - Renovasjon
 - Jevnlig innsamling av avfall fra husholdningene. Sørge for en samfunnsøkonomisk god håndtering av husholdningsavfallet.
- Eiendom:

-
- Kommunale idretts- og svømmehaller:
 - Hol kommune disponerer fem gymsaler, en idrettshall og fire svømmebasseng. Lokaler og anlegg er tilgjengelige gjennom faste åpningstider for publikum eller basert på leieavtaler med lag, foreninger og enkeltpersoner.
 - Radonkontroll
 - Hol kommune foretar målinger og evt. tiltak i alle formålsbygg samt boliger for utleie.
 - Utleie av kommunale boliger (p.t. 52 boenheter):
 - Kommunen skal til enhver tid ha disponible boliger for målgruppene:
 - Kommunalt nyansatte med boligbehov
 - Personer med særskilte behov for hjelp knyttet til utfordringer med å skaffe egen bolig.
 - Flyktninger. (Gjeldende politisk vedtak til og med 2019)
 - Brann og feiing.
 - Feiing og tilsyn
 - Begrense faren for at det oppstår brann i forbindelse med fyringsanlegg samt informere eiere av boliger/fyringsanlegg om brannforebyggende tiltak.
 - Andre tekniske tjenester.
 - Eierseksjonering
 - Oppmålingsforretning
-

Driftsbudsjett pr. tjeneste i tekniske tjenester

Tjeneste	Tjenestenavn	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Regnskap 2018	Endring 2020-2019	Endring i %
0	Til fordeling	0	0	7 647	0	
1201	Administrativ ledelse	1 258 000	1 294 000	1 069 218	-36 000	-3 %
1204	Fellestiltak ansatte	0	0	480	0	
1205	Informasjonstjeneste	130 000	295 667	176 853	-165 667	-56 %
1206	Andre fellesfunksjoner	1 915 000	1 414 000	1 407 384	501 000	35 %
1211	Forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen	2 935 000	2 305 000	2 274 449	630 000	27 %
1301	Administrasjonslokaler	1 740 000	1 705 000	2 168 724	35 000	2 %
2211	Drift av barnehageanlegg	3 056 000	3 111 000	2 753 956	-55 000	-2 %
2221	Drift av skoleanlegg	8 270 000	8 156 000	7 962 144	114 000	1 %
2322	Helsestasjon	10 000	0	58 255	10 000	
2341	Aktivisering	37 000	20 000	25 924	17 000	85 %
2411	Legetjenester	42 000	0	51 313	42 000	
2415	Rehabilitering/habilitering	8 000	22 000	7 193	-14 000	-64 %
2421	Sosialkontortjeneste	480 000	0	0	480 000	
2542	Hjemmetjenester	4 000	4 000	1 943	0	0 %
2611	Institusjoner	5 747 000	5 618 000	6 037 527	129 000	2 %
2651	Boliger utenfor institusjon	-1 140 000	-674 000	-842 172	-466 000	69 %
2652	Andre kommunale utleieboliger	3 914 000	4 784 000	3 147 249	-870 000	-18 %
2851	Tjenester utenfor ordinært kommunalt ansvarsområde	120 000	120 000	128 054	0	0 %
2852	Ikke - kommunale veier	0	48 000	45 484	-48 000	-100 %
3031	Kart og oppmåling	832 000	506 000	321 403	326 000	64 %
3201	Kommunale jordbruks eiendommer og skoger	-77 000	-76 000	-130 133	-1 000	1 %
3202	Annen kommunal eiendom	1 695 000	1 755 000	2 155 502	-60 000	-3 %
3320	Kommunale veier, miljø,trafikksikr. og parkering	7 886 000	8 852 000	8 441 935	-966 000	-11 %
3351	Kommunale park- og grøntanlegg	192 000	194 000	300 768	-2 000	-1 %
3352	Offentlige toaletter	498 000	349 000	465 289	149 000	43 %
3381	Brannforebyggende tjenester	1 433 000	1 315 000	1 270 066	118 000	9 %
3391	Brann og ulykkesberedskap	8 431 000	8 407 000	7 982 275	24 000	0 %
3701	Bibliotek m. filialer	55 000	27 000	31 005	28 000	104 %
3751	Museum, kulturvernkonsulent	34 000	0	31 633	34 000	
3811	Kommunale idrettsbygg- og anlegg	777 000	843 000	948 202	-66 000	-8 %
3851	Andre kulturaktiviteter	0	0	800	0	
3861	Kulturhus/samfunnshus	3 312 000	3 823 000	3 940 404	-511 000	-13 %
TOTALT		53 594 000	54 217 667	52 240 774	-623 667	-1 %

Selvkosttjenestene i teknisk og fellestjenester	Budsjett 2020	Budsjett 2019	Regnskap 2018	Endring 2020-2019	Endring i %	
3382	Feietjenester	-498 000	-761 000	-767 612	263 000	-35 %
3401	Vannforsyning eget vann	4 346 000	3 905 000	4 520 471	441 000	11 %
3451	Distribusjon av vann	-9 800 000	-14 699 000	-9 939 810	4 899 000	-33 %
3501	Renseanlegg og slambehandling	5 936 000	4 978 000	6 747 588	958 000	19 %
3531	Kloakknett	-15 004 000	-14 070 895	-13 988 458	-933 105	7 %
3541	Tømming av slamavskillere, septiktanker o.l.	-514 000	-286 000	-478 282	-228 000	80 %
3551	Renovasjon	-250 000	-367 000	298 115	117 000	-32 %
Sum selvkost		-15 784 000	-21 300 895	-13 607 988	5 516 895	-26 %

Beskrivelse av tjenester og større endringer

Tjeneste	Innhold i tjenesten	Kommentar til endring fra 2019 til 2020
1201	Administrativ ledelse	-
1205	Informasjonstjeneste	Omorganisering av servicetorget har gitt en driftsgevinst på 160-170.000
1206	Andre fellesfunksjoner	Omorganisering og budsjetteknisk justering
1211	Forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltning	Omorganisering i TE
1301	Administrasjonslokaler	-
2211	Drift av barnehageanlegg	-
2221	Drift av skoleanlegg	-
2611	Institusjoner	-
2651	Boliger utenfor institusjon	Økte leieinntekter
2652	Andre kommunale utleieboliger	Redusert byggvedlikehold
3031	Kart og oppmåling	Reduserte inntekter/gebyrer
3201	Kommunale jordbrukseiendommer og skoger	Reduserte inntekter
3202	Annen kommunal eiendom	Økte inntekter, jfr. regnskapstall
3320	Kommunale veier, miljø, trafiksikring og parkering	Ompostert lønn, bruk av øremerket fond (trafiksikkerhet)
3351	Kommunale park – og grøntanlegg	
3352	Offentlige toaletter	Økt behov for mer renhold
3381	Brannforebyggende tjenester	Lønnsjusteringer, økt aktivitet
3391	Brann og ulykkesberedskap	Lønnsjusteringer, økt aktivitet.
3701	Bibliotek med filialer	Lagt inn planlagt bygg-tiltak
3751	Museum, kulturvern	
3811	Kommunale idrettsbygg – og anlegg	Budsjettjustering
3861	Samfunnshus	Omplussing lønnskostnader
	Selvkost:	
3382	Feietjenester	Justerte lønns- og bilkostnader
3401	Vannforsyning eget vann	Lønn, drift og serviceavtaler
3451	Distribusjon av vann	Reduserte inntekter og bruk av fond
3501	Renseanlegg og slambehandling	Drift, strøm, kjemikalier, etc.
3531	Kloakknett	Økte gebyrinntekter
3541	Tømming av slamavskillere, septiktanker ol.	Økte gebyrinntekter
3551	Renovasjon	Reduserte gebyrinntekter

Utfordringer

De største utfordringene innen teknisk sektor er:

- Brann:
 - Offentlige krav til bemanning, beredskap, opplæring, utstyr, HMS og disponibelt materiell, gjør at utgiftene til brann og redning legger beslag på en stadig større del av kostnadsrammen til Teknisk etat. Lønnsutgifter alene har steget med ca. 23% (2,1 mill.) fra B-2016 til B-2020.
 - I tillegg må en påregne utgifter til utskifting av kostbart materiell, som ny stigebil, om kort tid.
 - Geilo brannstasjon har i mange år fungert med dispensasjon fra Arbeidstilsynets krav om godkjente garderobeløsninger og ventilasjon. Det må gjøres tiltak for å utbedre de manglene som er påpekt av flere kontrollorgan, evt. bygges nytt.
 - Revidert dimensjoneringsforskrift har vært ute til høring og om denne blir vedtatt medfører det krav til nye lederstillinger.
 - Ved planlegging av nye boliger/bygg innen Helse og Omsorg er det viktig å ta hensyn til konsekvenser for brannberedskap.

- Eiendom:
 - Hol kommune satte av ca. 4 mill. til årlig byggrehabilitering på slutten av 90-tallet og denne «block grant»-posten lå fast i mange år inntil den for noen år siden ble halvert for å balansere budsjettet. Dette medfører at flere tiltak innen byggrehabilitering presenteres som egne lånefinansierte investeringstiltak og seksjonens virksomhet avhenger av at disse tiltakene blir vedtatt i Økonomiplanen.
 - Flere nye kommunale formålsbygg har medført økte krav til FDV uten at dette har blitt kompensert i driftsbudsjetter og stillingshjemler. Det medfører økt effektivitetskrav til organisasjonen. Det er vanskelig å foreta tilfredsstillende drift av alle bygg, og noen oppgaver som f.eks. vedlikehold av utearealer, må av og til velges bort.

- Drift veg, renovasjon, vann og avløp.
 - Innen VA er det også stadig strengere krav til kontroll og kompetanse, noe som medfører at arbeidere må bruke mer av sin arbeidstid til kompetanseheving og forvaltningsoppgaver i stedet for rene driftsoppgaver.
 - Flere private VA-anlegg er overført til kommunal drift. Med stor vekst i bygging av nye fritidsboliger og stor spredning på anlegg og nett, er det krevende å drifte dette med en bemanning som mer tilsvarer kommunens innbyggertall. Det er f.eks. vanskelig å følge opp og kontrollere nye tilkoblinger, noe som i neste omgang ofte fører til feil ved montering og innlekkasje i avløpsnettet. Dette har igjen medført at renseanleggene har sprengt kapasitet ved mye nedbør og/eller snøsmelting.
 - Vegnettet har forfalt i mange år og det har derfor vært påkrevd med en innsats for å reparere kommunale veger, gang- og sykkelveger og P-plasser.

- Eiendomsutvikling
 - Fagetatene står overfor store utfordringer som ofte også medfører krav til nye funksjoner, arealer og bygg. Samtidig er det en del eldre bygninger som ikke lenger er funksjonelle til den aktuelle tjenesten. Det er behov for en gjennomgang av både boliger og formålsbygg for å tilpasse bygningsmassen til nåværende og framtidige behov.

Prioriteringer innenfor budsjettet.

- Tjenester innen brann sikkerhet, –beredskap og –forebygging.
- Sikker og god vannforsyning
- Miljøvennlig og trygg avløps- og avfallshåndtering
- Trafikksikkerhet
- Kostnadseffektiv utvikling, drift og forvaltning av bygningsmasse

Forslag til økt ressursbruk som ikke er innarbeidet i budsjettet – Teknisk etat

Tiltak	Beskrivelse	Kost/år
Økt driftsbudsjett til bygningsvedlikehold	Jfr. tidligere budsjettramme for rehabilitering av kommunale bygg.	2 000 000

Mulige innsparingstiltak i teknisk etat

KUTT / TILPASNINGER:	POTENSIALE	2020	2021
Driftskostnader Dagali skole/ b.h.	250 000	125 000	250 000
Driftskostnader Bygdahall	200 000	100 000	200 000
Driftskostnader Furumo, Hovet	30 000	15 000	30 000
Reduksjon ordinært vegvedlikehold	1 000 000	500 000	500 000
Reduksjon brannberedskap Hol kommune, både utrykningsleder og sjåfør	964 000	723 000	964 000
Reduksjon brannberedskap Hol kommune, utrykningsleder (opprettholder sjåførvakt)	477 000	358 000	477 000

Kommunestyrevedtak 4.12.19:

Tiltak og beskrivelse	2020	2021	2022	2023
Ny VA-ingeniør for å styrke etatens evne til å håndtere en sterkt voksende utfordring i forvaltning av VA. Selvfinansiert gjennom gebyrer.	800 000	800 000	800 000	800 000
Ny VA-operatør for kontroll og oppfølging av VA-nett, tilkoblinger, etc. Selvfinansiert gjennom gebyrer.	700 000	700 000	700 000	700 000

3. Investeringer som forslag til økonomiplan

De planlagte investeringstiltakene presenteres under i tabellform i med tilhørende kostnad. Alle etablerte investeringstiltak er tildelt et prosjektnummer. Det vises til vedlegg for beskrivelse og behovsvurdering av prosjektene. Det er foreslått investeringer i 2020 for totalt 93,8 mill. kr inkl. mva.

13,8 mill. kr er selvkostfinansierte investeringer innen vann, avløp og renovasjon som dekkes inn gjennom gebyrer. Tabellen viser budsjett pr. prosjekt, samt finansiering.

Tiltaknr	Prosj.nr.	Selvkosttiltak	TotalUtgift 2020 inkl.mva	Sum finansiering	Finansiering			
					Med- finansiering	Fonds- midler	Mva 2020	Låneopptak 2020
6000-391	27	Hellemovegen VA- nett	2 400 000	-2 400 000				-2 400 000
6000-392	30	VA-nett Lauvrudvegen, Geilo	1 200 000	-1 200 000				-1 200 000
6000-352	96	Sanering vann - og avløpsledninger	1 000 000	-1 000 000				-1 000 000
6000-353	126	Hovedplan VA	1 500 000	-1 500 000				-1 500 000
6000-395	197	Hovedledning kloakk Geilo	4 000 000	-4 000 000				-4 000 000
6000-398		Skallsikring renseanlegg	1 000 000	-1 000 000				-1 000 000
6000-394	131	Opparbeidelse av returpunkter	1 250 000	-1 250 000			-250 000	-1 000 000
6000-397		Rehabilitering av tak Sunddalen renseanlegg	1 500 000	-1 500 000				-1 500 000
		Sum selvkosttiltak	13 850 000	-13 850 000				-13 600 000

Figur 2. Selvkostinvesteringer

Øvrige investeringsbehov er 80 mill. kr. Disse vises i tabellen.

Tiltaknr	Prosj.nr.	Øvrige investeringer	TotalUtgift 2020 inkl.mva	Sum finansiering	Med- finansiering	Fonds- midler	Mva 2020	Låneopptak 2020
6020-300	92	Beredskapssenter prosjektering/oppstart	10 750 000	-10 750 000			-750 000	-10 000 000
6000-324	150	Investeringer på veg i henhold til hovedplan for veg	3 750 000	-3 750 000		-350 000	-750 000	-2 650 000
6000-393	122	Geilo stasjon - bru	31 250 000	-31 250 000	-20 000 000		-6 250 000	-5 000 000
6000-385		Geilo barnehage - tilpasninger	1 000 000	-1 000 000			-160 000	-840 000
3001-620	19	Oppgradering av uteområde for Kringlemyr 8 og 10	750 000	-750 000			-150 000	-600 000
6000-381		Geilo beach, sanitærbygg	1 500 000	-1 500 000	-1 200 000		-300 000	
6000-386		Kommunale ladepunkt for El-biler	1 250 000	-1 250 000	-200 000		-250 000	-800 000
6000-380		Ombygging Tverrvegen - gamle sjukestugu	3 125 000	-3 125 000			-550 000	-2 575 000
6000-387		Ajourføring av kart	437 500	-437 500			-87 500	-350 000
6000-382		Ventilasjonsanlegg kommunehuset	1 125 000	-1 125 000			-225 000	-900 000
6000-396		Mulighetsstudie Geilojordet parkering	625 000	-625 000		-500 000	-125 000	
6000-399		Skallsikring kommunale formålsbygg	2 500 000	-2 500 000			-500 000	-2 000 000
6000-400		Automatisering/toppstyring formålsbygg	2 000 000	-2 000 000			-400 000	-1 600 000
		Sum øvrige investeringer	79 987 500	-79 987 500	-21 400 000	-850 000	-12 822 500	-44 915 000

Figur 3. Øvrige investeringer.

Disse investeringene er planlagt å finansieres slik: 44,9 mill. kr i nye lånemidler, 21,4 mill. kr i medfinansiering, 500 000 kr fra disposisjonsfond for Geilo sentrum og 12,8 mill. kr er merverdiavgift som forutsettes blir kompensert.

Prosjekt nr. 10 Reguleringsplan Vållo forutsettes blir gjennomført i 2020 i henhold til kommunestyrevedtak 51/19 i juni 2019. Vedtaket forstås slik at Hol kommune må forskuttere løpende kostnader, frem til innbetaling av anleggsbidrag. Anleggsbidragene forutsettes innbetalt parallelt med inngåelse av kjøpekontrakter. Innbetalte anleggsbidrag forutsettes gå til fortløpende nedbetaling av lånegjelden i prosjektet.

Prosjekt nr. 122 Geilo stasjon – bru forutsettes i størst grad å bli finansiert av statlige midler (20 mill. kr). Det må påregnes noe ekstra kostnader som forutsettes kan gjøres ved opptak av 5 mill. kr i lånegjeld.

Det vises til vedlegg for mer detaljerte prosjektbeskrivelser for disse og de øvrige prosjektene.

Investeringstiltak som ikke er med i økonomiplanen:

Tiltak nr.	P.nr	Prosjektnavn	Total- utgift kr
6000-384	000	Modulbygg ved barnehage på Geilo	7 500 000
6000-388	000	Rassikring Seimsberget	1 250 000
6000-378	000	Rehabilitering tak, Helling.	300 000
6000-383	000	Rehabilitering Haugastølen	1 500 000
		Sum	13 050 000

Kommunestyrevedtak 4.12.19:

Tiltak og beskrivelse	2020
6000-379 Utvidelse av Øyovegen ved Luten	750 000 + mva

Økonomiske oversikter

Driftsbudsjett 2020-2023

Økonomisk oversikt drift 2020-2023

Tabellen viser kommunens disponible inntekter i planperioden, driftsutgifter, rente- og avdragsutgifter, planlagt netto driftsresultat og avsetning eller bruk av fond.

Økonomisk oversikt drift	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	ØkPlan 2021	ØkPlan 2022	ØkPlan 2023
Driftsinntekter						
Rammetilskudd	85 229 759	90 856 000	94 953 000	94 953 000	94 953 000	94 953 000
Inntekts- og formuesskatt	154 258 565	179 300 000	184 870 000	184 870 000	184 870 000	184 870 000
Eiendomsskatt	54 363 130	60 500 000	62 600 000	63 100 000	63 100 000	63 100 000
Andre skatteinntekter	42 315 795	17 000 000	18 000 000	18 000 000	18 000 000	18 000 000
Andre overføringer og tilskudd fra staten	7 971 363	4 095 000	3 504 500	3 504 500	3 504 500	3 504 500
Overføringer og tilskudd fra andre	81 350 013	67 404 200	73 546 750	73 714 750	72 751 750	72 419 750
Brukerbetalinger	14 216 798	14 899 000	14 809 000	14 809 000	14 809 000	14 809 000
Salgs- og leieinntekter	154 496 362	111 677 000	122 520 000	134 440 000	138 840 000	140 220 000
Sum driftsinntekter	594 201 785	545 731 200	574 803 250	587 391 250	590 828 250	591 876 250
Driftsutgifter						
Lønnsutgifter	274 727 004	276 561 943	289 939 500	288 988 500	288 058 500	288 117 500
Sosiale utgifter	61 364 242	62 633 555	70 291 955	69 971 055	69 700 155	69 707 955
Kjøp av varer og tjenester	157 320 047	148 252 312	153 953 995	154 242 995	153 678 995	153 448 995
Overføringer og tilskudd til andre	37 777 589	37 261 650	35 320 000	35 022 000	35 475 000	35 493 000
Avskrivninger	33 785 506	35 620 678	35 215 500	35 215 500	35 215 500	35 215 500
Sum driftsutgifter	564 974 388	560 330 138	584 720 950	583 440 050	582 128 150	581 982 950
Brutto driftsresultat	29 227 397	-14 598 938	-9 917 700	3 951 200	8 700 100	9 893 300
Finans:						
Renteinntekter	3 872 947	4 160 000	4 075 000	4 060 000	4 060 000	4 060 000
Utbytter	3 278 822	3 300 000	3 200 000	3 200 000	3 200 000	3 200 000
Gvinster og tap på finansielle omløpsmidler	-47 589 422	0	0	0	0	0
Renteutgifter	7 416 487	9 870 000	11 135 000	11 835 000	10 935 000	10 435 000
Avdrag på lån	22 777 630	22 155 000	21 655 000	24 655 000	25 055 000	25 355 000
Netto finansutgifter	-70 631 770	-24 565 000	-25 515 000	-29 230 000	-28 730 000	-28 530 000
Motpost avskrivninger	33 785 506	35 620 678	35 215 500	35 215 500	35 215 500	35 215 500
Netto driftsresultat	-7 618 867	-3 543 260	-217 200	9 936 700	15 185 600	16 578 800
Disp. eller dekning av netto driftsresultat:						
Overføring til investering	-1 811 390	-1 700 000	-1 500 000	-1 500 000	-1 500 000	-1 500 000
Netto avs. til eller bruk av bundne driftsfond	-2 043 075	6 367 895	6 211 156	5 484 156	3 904 156	2 838 156
Netto avs. til eller bruk av disposisjonsfond	11 265 390	-1 074 635	-4 493 956	-13 920 856	-17 589 756	-17 916 956
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0
Sum disp. eller dekning av netto driftsresultat	7 410 925	3 593 260	217 200	-9 936 700	-15 185 600	-16 578 800
Fremført til inndeckn. i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0

Skjemaet er noe endret fra tidligere økonomiske oversikter grunnet tilpasning til ny kommunelov og budsjettforskrift fra 2020.

Bevilgningsoversikt drift (tidligere skjema 1A)

Kommunestyret skal selv vedta driftsbudsjettet, satt opp i henhold til budsjettskjema 1A. Budsjettvedtaket skal gi nettobevilgninger pr sektor i driftsbudsjettet, som det framgår av skjema 1B.

Bevilgningsoversikt - drift (budsjett)	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	ØkPlan 2021	ØkPlan 2022	ØkPlan 2023
Rammetilskudd	85 229 759	90 856 000	94 953 000	94 953 000	94 953 000	94 953 000
Inntekts- og formueskatt	154 258 565	179 300 000	184 870 000	184 870 000	184 870 000	184 870 000
Eiendomsskatt	54 363 130	60 500 000	62 600 000	63 100 000	63 100 000	63 100 000
Andre generelle driftsinntekter	50 287 158	21 095 000	21 504 500	21 504 500	21 504 500	21 504 500
Sum generelle driftsinntekter	344 138 612	351 751 000	363 927 500	364 427 500	364 427 500	364 427 500
Sum bevilgninger drift, netto	280 917 767	330 779 260	338 629 700	325 260 800	320 511 900	319 318 700
Avskrivninger	33 785 506	35 620 678	35 215 500	35 215 500	35 215 500	35 215 500
Sum netto driftsutgifter	314 703 273	366 399 938	373 845 200	360 476 300	355 727 400	354 534 200
Brutto driftsresultat	29 435 339	-14 648 938	-9 917 700	3 951 200	8 700 100	9 893 300
Renteinntekter	3 872 947	4 160 000	4 075 000	4 060 000	4 060 000	4 060 000
Utbytter	3 278 822	3 300 000	3 200 000	3 200 000	3 200 000	3 200 000
Gevinst og tap på finansielle omløpsmidler	-47 589 422	-	-	-	-	-
Renteutgifter	7 416 487	9 870 000	11 135 000	11 835 000	10 935 000	10 435 000
Avdrag på lån	22 777 630	22 155 000	21 655 000	24 655 000	25 055 000	25 355 000
Netto finansutgifter	-70 631 770	-24 565 000	-25 515 000	-29 230 000	-28 730 000	-28 530 000
Motpost avskrivninger	33 785 506	35 620 678	35 215 500	35 215 500	35 215 500	35 215 500
Netto driftsresultat	-7 410 925	-3 593 260	-217 200	9 936 700	15 185 600	16 578 800
Disp. eller dekning av netto driftsresultat:						
Overføring til investering	-1 811 390	-1 700 000	-1 500 000	-1 500 000	-1 500 000	-1 500 000
Netto avs. til eller bruk av bundne driftsfond	-2 043 075	6 367 895	6 211 156	5 484 156	3 904 156	2 838 156
Netto avs. til eller bruk av disposisjonsfond	11 265 390	-1 074 635	-4 493 956	-13 920 856	-17 589 756	-17 916 956
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0
Sum disp. eller dekning av netto driftsresultat	7 410 925	3 593 260	217 200	-9 936 700	-15 185 600	-16 578 800
Fremført til inndekn. i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0

Skjemaet er noe endret fra tidligere skjema 1A grunnet tilpasning til ny kommunelov og budsjettforskrift fra 2020.

Budsjettskjema 1B – Driftsbudsjettet pr etat/sektor 2020-2023

TEKST	R2018	B 2019	Budsjett 2020	ØkPlan 2021	ØkPlan 2022	ØkPlan 2023
TIL FORDELING DRIFT	328 507 188	330 779 260	338 629 700	325 260 800	320 511 900	319 318 700
Sentraladministrasjonen:						
Inntekter ekskl. energiomsetning	16 276 730	11 205 000	10 586 000	10 589 000	10 637 000	10 635 000
Utgifter ekskl. energiomsetning	54 408 909	56 013 000	60 425 700	59 167 800	58 238 900	58 739 700
Netto driftsramme	-38 132 179	-44 808 000	-49 839 700	-48 578 800	-47 601 900	-48 104 700
Energiomsetning:						
Inntekter energiomsetning	30 042 854	37 900 000	50 000 000	60 500 000	63 000 000	63 000 000
Utgifter energiomsetning	4 809 111	4 600 000	5 600 000	5 600 000	6 100 000	6 100 000
Netto energiinntekter	25 233 743	33 300 000	44 400 000	54 900 000	56 900 000	56 900 000
Kultur- og oppvekstetaten:						
Sum inntekter	31 836 444	27 817 000	30 004 000	30 004 000	29 658 000	29 658 000
Sum utgifter	141 419 597	138 780 443	144 353 000	144 021 000	143 788 000	143 242 000
Netto driftsramme	-109 583 153	-110 963 443	-114 349 000	-114 017 000	-114 130 000	-113 584 000
Helse- og omsorgsetaten:						
Sum inntekter	40 992 040	36 793 500	42 505 000	42 645 000	41 980 000	41 650 000
Sum utgifter	210 554 116	207 132 500	221 083 000	221 392 000	220 742 000	220 642 000
Netto driftsramme	-169 562 076	-170 339 000	-178 578 000	-178 747 000	-178 762 000	-178 992 000
Teknisk etat:						
Sum inntekter	73 769 319	70 457 000	67 183 000	68 613 000	70 513 000	71 893 000
Sum utgifter	111 184 195	107 784 667	108 221 000	108 221 000	108 221 000	108 221 000
Netto driftsramme	-37 414 876	-37 327 667	-41 038 000	-39 608 000	-37 708 000	-36 328 000
Felleskjøkken:						
Sum inntekter	8 527 117	8 521 000	9 184 000	9 184 000	9 184 000	9 184 000
Sum utgifter	8 362 473	8 521 000	9 184 000	9 184 000	9 184 000	9 184 000
Netto driftsramme	164 644	-	-	-	-	-
Kleivi Næringspark:						
Sum inntekter	1 237 189	1 436 700	1 413 750	1 428 750	1 428 750	1 428 750
Sum utgifter	450 480	611 700	638 750	638 750	638 750	638 750
Netto driftsramme	786 709	825 000	775 000	790 000	790 000	790 000
SUM FORDELT TIL DRIFT	-328 507 188	-329 313 110	-338 629 700	-325 260 800	-320 511 900	-319 318 700

Driftsramme pr. etat. Ifølge bestemmelsene er her ikke med statlige overføringer (art 18100), avsetning eller bruk av fond (art 15400/19400).

Investeringsbudsjett 2020-2023

Bevilgningsoversikt – Investering (tidligere skjema 2 A)

Bevilgningsoversikt - investering	Regnskap 2018	Budsjett inkl. endring 2019	Årsbudsjett 2020	Øk.plan 2021	Øk.plan 2022	Øk.plan 2023
Investeringer i varige driftsmidler	33 208 395	109 305 201	94 912 500	10 250 000	6 500 000	6 500 000
Tilskudd til andres investeringer	335 786	-	1 000 000	3 000 000	2 000 000	-
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	9 544 992	2 750 000	1 500 000	1 500 000	1 500 000	1 500 000
Utlån av egne midler	4 207 500	3 000 000	0	0	0	0
Avdrag på lån	2 062 511	2 400 355	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	49 359 184	117 455 556	97 412 500	14 750 000	10 000 000	8 000 000
Kompensasjon for merverdiavgift	3 033 710	16 567 661	13 297 500	750 000	-	-
Tilskudd fra andre	1 648 460	3 400 000	21 200 000	-	-	-
Salg av varige driftsmidler	7 226 970	500 000	50 000	50 000	50 000	50 000
Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0	0	0	0
Utdeling fra selskaper	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	10 571 349	1 600 000	0	0	0	0
Bruk av lån	30 813 977	82 397 329	60 265 000	12 500 000	8 500 000	6 500 000
Sum investeringsinntekter	53 294 465	104 464 990	94 812 500	13 300 000	8 550 000	6 550 000
Videreutlån	0	0	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000
Bruk av lån til videreutlån	0	0	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000
Avdrag på lån til videreutlån	0	0	1 750 000	1 750 000	1 750 000	1 750 000
Mottatte avdrag på videreutlån	0	0	1 750 000	1 750 000	1 750 000	1 750 000
Netto utgifter videreutlån	0	0	0	0	0	0
Overføring fra drift	1 811 390	1 700 000	1 500 000	1 500 000	1 500 000	1 500 000
Netto avs. til eller bruk av bundne inv.fond	-5 395 332	6 826 704	550 000	0	0	0
Netto avs. til eller bruk av ubundet inv.fond	664 808	1 637 862	550 000	-50 000	-50 000	-50 000
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetn.	-2 919 134	10 164 566	2 600 000	1 450 000	1 450 000	1 450 000
Fremført til inndekn. i senere år(udekket bel)	0	0	0	0	0	0

Skjemaet er noe endret fra tidligere skjema 2A grunnet tilpasning til ny kommunelov og budsjettforskrift fra 2020.

Budsjettskjema 2B – Investeringsbudsjett pr. prosjekt 2020-2023

Prosjekt	Prosjektnavn	Regnskap 2018	Budsjett				
			inkl. endring 2019	Årsbudsjett 2020	Øk.plan 2021	Øk.plan 2022	Øk.plan 2023
5	Tilskudd til rehabilitering Hol kyrkje			1 000 000	3 000 000	2 000 000	
10	Reg.plan I3 Vøllo	1 823 493	1 786 507	19 925 000			
14	Traktor driftsavdelingen Hol	0	1 000 000				
15	KLP Egenkapitalinnskudd	1 615 992	1 700 000	1 500 000	1 500 000	1 500 000	1 500 000
16	Scooter Hol brann - og feiervesen	0	150 000				
17	Tankbil Hol brannvesen.	0	2 500 000				
18	Hol barnehage uteområde	0	138 000	125 000			
19	Uteområde Kringlemyr 8 og 10	0	1 000 000	750 000			
26	VA-ledningsnett Tuftehuset-Reinebu	854 050	342 138				
27	VA-ledningsnett Hellemovegen	0	2 200 000	2 400 000			
30	VA-ledningsnett Lauvrudvegen	0	1 200 000	1 200 000			
33	Ombygging Hovet skole	880 507	0				
35	Geilo samfunnshus amfi og ventilasjon	0	4 750 000				
36	Carport hjemmetjenesten	1 340 205	0				
37	Ombygging Hol kommunehus inkl. brannteknisk og ventil.	0	2 000 000	1 125 000			
39	Utbedring av branntekniske tiltak, Geilotun	0	1 000 000				
42	Geilotun rehabilitering av tak	0	1 875 000				
43	Utstyr til fotterapiavdelingene på institusjonene	0	375 000				
44	LMP-telefoner i H/O etaten	0	195 000				
45	Hallingskarvet skole ventilasjon	0	1 000 000				
47	Ombygging Hol kommunehus 2.etg.	418 403	0				
48	Omgjøring av kommunal bolig til heldøgns omsorgsbolig	0	1 875 000				
50	Skallsikring renseanlegg			1 000 000			
51	Rehabilitering av tak Sudndalen renseanlegg			1 500 000			
52	Skallsikring kommunale formålsbygg			2 500 000			
52	Automatisering/toppstyring formålsbygg			2 000 000			
54	Mulighetsstudie Geilojordet parkering			625 000			
55	Ajourføring av kart			437 500			
57	Ombygging helsestasjon Geilotun	5 795 582	2 019 056				
61	Ombygging Tverrvegen - gamle sjukestugu			3 125 000			
64	Geilo barnehage - tilpasninger			1 000 000			
65	Geilo beach, sanitærbygg			1 500 000			
66	Kommunale ladepunkt for El-biler			1 250 000			
72	Øyo - Langehaugvegen-Luten gangveg			950 000			
80	Nærmiljøanlegg Hallingskarvet skole	33 499	4 466 501				
92	Beredskapssenter prosjektering/oppstart	252 052	359 190	10 750 000			
96	Sanering vann- og avløpsledninger	206 909	2 232 344	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
104	Nytt/rehab. Dagali vannverk	0	1 500 000				
105	Skallsikring vannverk og høydebasseng	0	1 000 000				
110	Gatebruksplan Geilo	50 000	1 184 436				
117	Amfi omlegging Vesleslåtvegen	781 010	453 426				
119	Innkjøp utstyr kart og oppmåling	244 248	0				
122	Geilo stasjon - bru			31 250 000			
123	Avløpsledning Gullsteinv.-Hjalmev.	579 219	1 376 916				
126	Hovedplan v/a installasjoner	326 865	2 184 755	1 500 000	1 500 000	1 500 000	1 500 000
127	Geilo stasjon	32 556	216 704				
131	Opparbeidelse returpunkter	158 200	336 148	1 250 000			
135	Varmeanlegg Geilo renseanlegg	645 544	0				
136	Ventilasjonsanlegg Sudndalen renseanlegg		300 000				
137	Ventilasjonsanlegg Ustaoset renseanlegg	0	300 000				
139	Utskifting gml. slamsentrifuge Geilo	982 718	0				
142	Vann og avløp P143	0	3 500 000				
143	Trafikksikkerhetstiltak Geilo skole/idrettsområde	221 006	48 903 994				
145	Justeringsrett Geilohovda	1 496 105	0				
146	Justeringsrett Holestøl	158 449	0				
148	Vei- og gatelys	0	401 256				
150	Kommunale veier, ramme	4 644 726	3 750 000	3 750 000	3 750 000		
169	Utskifting vannledn Nye Havsdalsveien 2009	67 235	166 023				
173	Avløpsledning nye Havsdalsveien 2009	63 121	170 137				
182	Hegnavegen parsell 2	5 288 424	1 218 478				
183	Vannledningsnett Lien, Geilo	83 599	0				
184	Kloakkledningsnett Lien, Geilo	83 599	0				
187	Utvidelse Hol vannverk	1 193 594	0				
197	Hovedledning vann/kloakk Geilo	4 839 264	7 831 268	4 000 000	4 000 000	4 000 000	4 000 000
198	Høgehaug bo- og behandlingssenter	0	2 347 924				
	Sum investeringer	35 160 173	111 305 201	97 412 500	14 750 000	10 000 000	8 000 000

Restmidler fra 2019 overføres til 2020, vedtatt i sak 53/19 kommunestyret.

Vedlegg

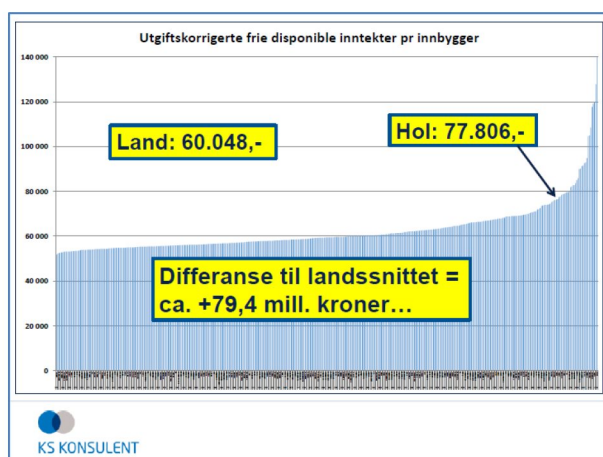
Kostra nøkkeltall og analyse av 2018

Kilde for alle tabeller: <https://www.ssb.no/kommunefakta/kostra/hol>

Kilde for alle grafer: Kostra-analyse og presentasjon ved KS-konsulent Chriss Madsen på Hol kommunes strategikonferanse 24. april 2019.

Nøkkeltall regnskap og administrasjon 2018

Nøkkeltall regnskap	Hol	Kostragruppe 03	Landet uten Oslo
	2018	2018	2018
Netto driftresultat i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)	-0,9	3,5	2,2
Årets mindre/merforbruk i driftsregnskapet i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)	0	1,6	1,2
Arbeidskapital ex. premieavvik i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)	21,5	23	21,8
Netto renteeksponering i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)	-0,1	36,1	42,3
Langsiktig gjeld ex pensjonsforpliktelser i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)	76,9	98,5	105,6
Frie inntekter per innbygger (kr)	58926	64240	55124
Fri egenkapital drift i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)	9,1	10	11,2
Brutto investeringsutgifter i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)	6	12,3	15,2
Egenfinansiering av investeringene i prosent av totale brutto investeringer (prosent)	13,7	25,5	25,8

Vurdering av sammenlikningsgrunnet:

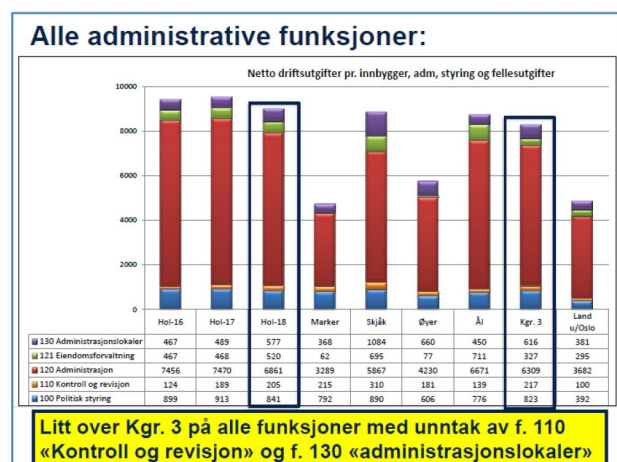
Komm.nr.	Kommune	Antall innbyggere pr 1.1.19	Utg. korr. frie innt. pr innb.	Samlet utg. behov	KOSTRAGR.
620	Hol	4 473	77 806	1,012	3
119	Marker	3 592	58 382	1,060	1
513	Skjåk	2 204	69 645	1,121	3
521	Øyer	5 119	64 337	1,051	11
619	Ål	4 671	68 887	1,098	3

Har lagt inn Trysil for noen tekniske tjenester

KOSTRAGR. 1: Små kommuner med middels bundne kostnader per innbygger og lave frie disponible inntekter

KOSTRAGR. 3: Små kommuner med middels bundne kostnader per innbygger og høye frie disponible inntekter

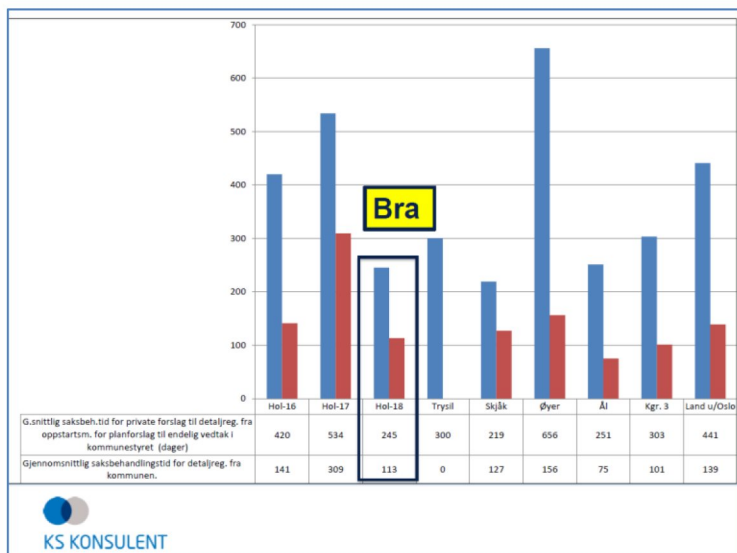
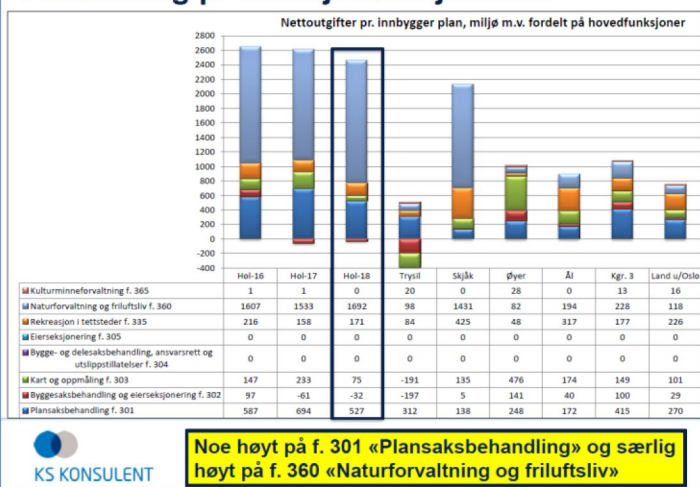
KOSTRAGR. 11: Mellomstore kommuner med middels bundne kostnader per innbygger, middels frie disponible inntekter

Nøkkeltall plan og byggesak

Nøkkeltall plan og byggesak	Hol	Kostragruppe 03	Landet uten Oslo
	2018	2018	2018
Reguleringsplaner vedtatt i alt (antall)	9	92	1607
Andel av reguleringsplanene som ble møtt med innsigelser (prosent)	38	20	26
Byggesøknader i alt behandlet (antall)	287	3629	74668
Behandlede byggesøknader med 3 ukers frist (antall)	189	1387	33292
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for byggesaker med 3 ukers frist (dager)	14	18	20
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for byggesaker med 12 ukers frist (dager)	26	35	37
Andel av innvilgete byggesøknader som skjer gjennom vedtak om dispensasjon fra plan (prosent)	43	21	18

Prioritering pr funksjon/deltjeneste:

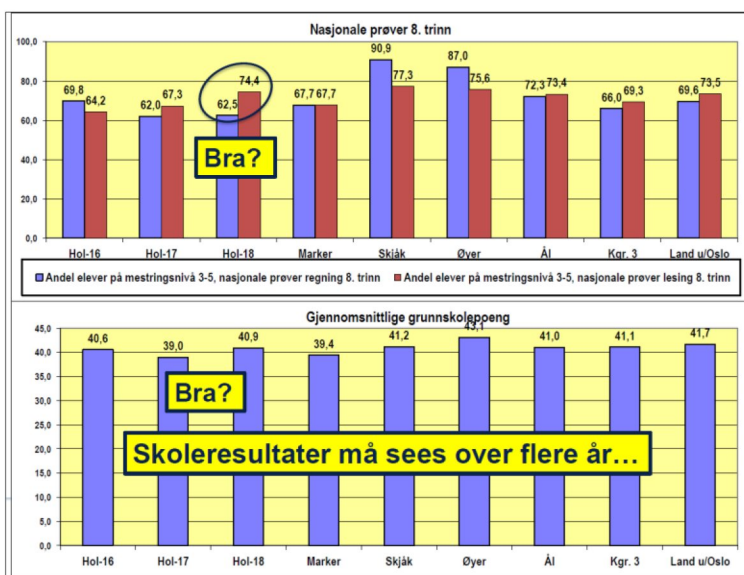
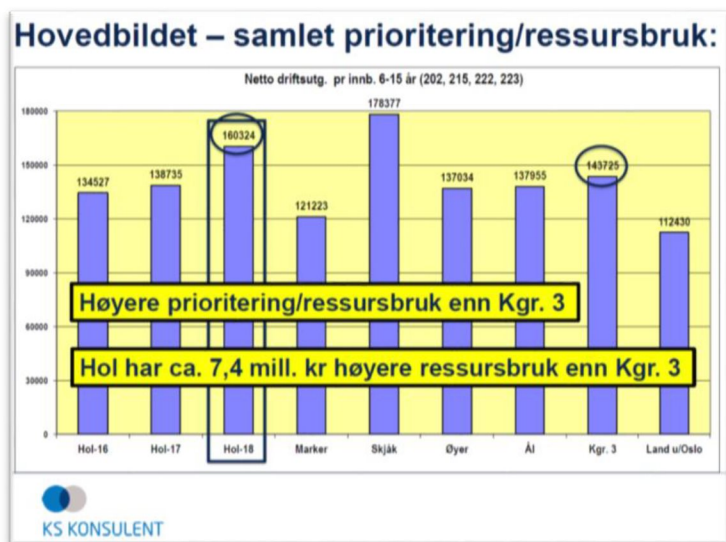
Nøkkeltall grunnskole

Nøkkeltall grunnskole	Hol	Kostragruppe 03	Landet uten Oslo
	2018	2018	2018
Årstimer til særskilt norskopplæring per elev med særskilt norskopplæring (antall)	50,1	53,7	37,3
Årstimer til spesialundervisning per elev med spesialundervisning (antall)	211,6	166,7	137,6
Elever i kommunale og private grunnskoler som får særskilt norskopplæring (prosent)1	10,5	4,7	5,2
Elever i kommunale og private grunnskoler som får spesialundervisning (prosent)	15,4	9,3	7,9
Elever på mestringsnivå 3-5, nasjonale prøver i lesing 8.trinn (prosent)	74,4	69,3	73,5
Elever på mestringsnivå 3-5, nasjonale prøver i regning 8.trinn (prosent)	62,5	66	69,6
Gruppestørrelse 2 (antall)	15,3	12,7	16,2
Gjennomsnittlig grunnskolepoeng (antall)	40,9	41,1	41,7
Netto driftsutgifter grunnskolesektor (202, 215, 222, 223), i prosent av samlede netto driftsutgifter (prosent)	24,3	22,5	23,1
Netto driftsutgifter til grunnskolesektor (202, 215, 222, 223), per innbygger 6-15 år (kr)	160 324	143 723	112 562

1Fra og med 2010, er driftsansvar privat inkludert i indikatoren.

Kostra-analyse:

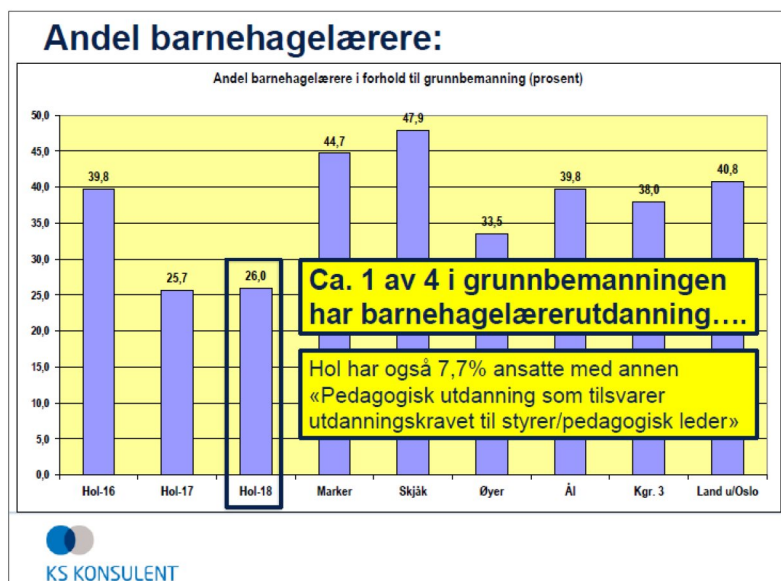
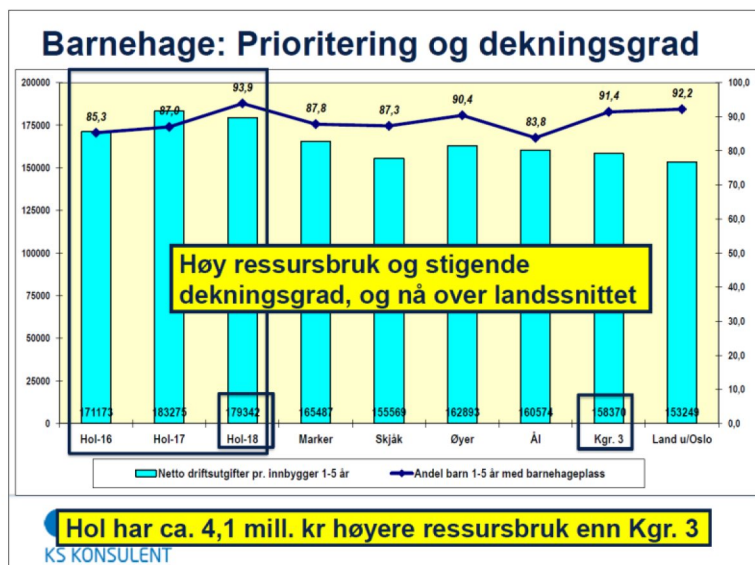
Ressursbruk funksjon 202 Grunnskole, f. 215 SFO, f. 222 skolelokaler og 223 skoleskys.

Nøkkeltall barnehager

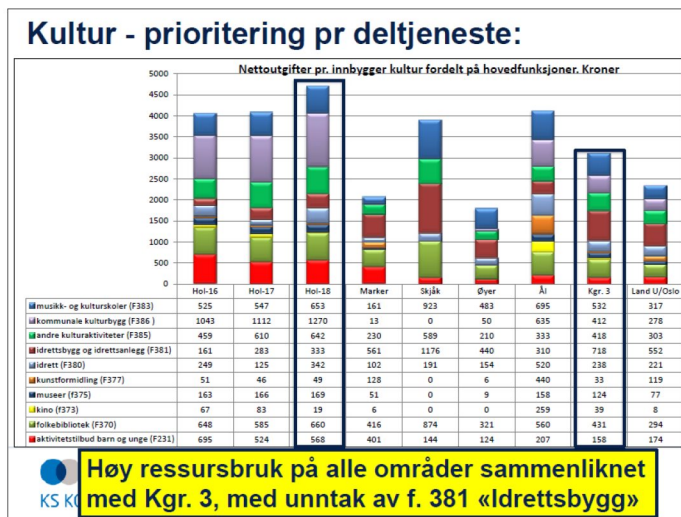
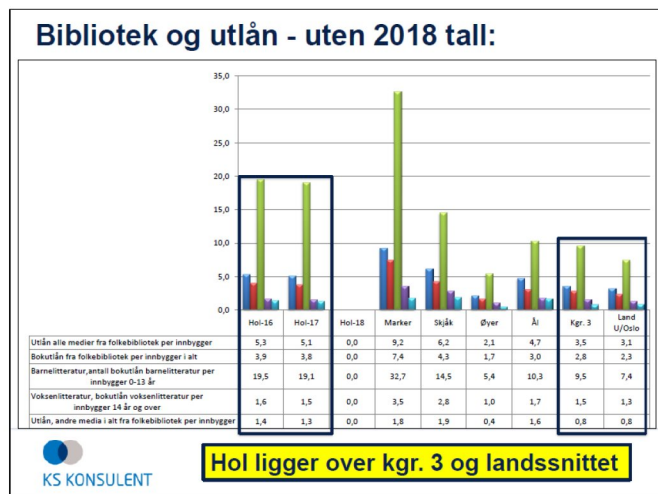
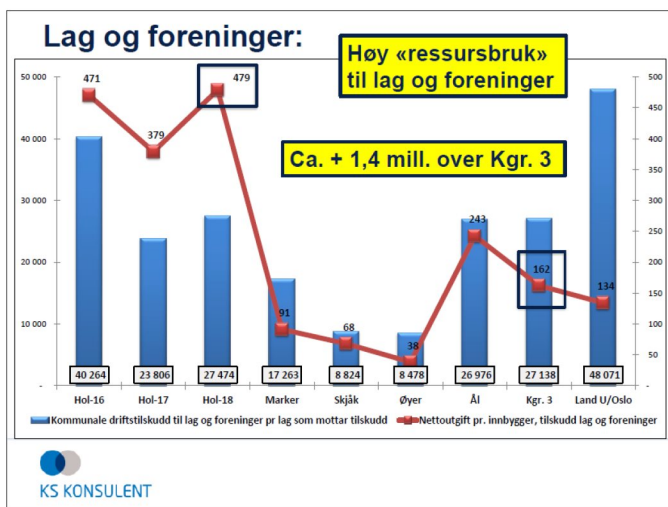
Nøkkeltall barnehager	Hol	Kostragruppe 03	Landet uten Oslo
	2018	2018	2018
Andel barn 1-2 år i barnehage, i forhold til innbyggere 1-2 år (prosent)	88,1	82,2	83,9
Andel barn 1-5 år i barnehage, i forhold til innbyggere 1-5 år (prosent)	93,9	91,4	92,1
Andel barn 3-5 år i barnehage, i forhold til innbyggere 3-5 år (prosent)	98,2	97,2	97,3
Andel barn i kommunale barnehager i forhold til alle barn i barnehage (prosent)	84,8	71,8	49
Antall barn korrigert for alder per årsverk til basisvirksomhet i barnehage, alle barnehager (antall)	5,2	5,3	5,9
Andel barnehagelærere i forhold til grunnbemanning (prosent) 1	26	38	40,8
Andel barn, eksklusive minoritetsspråklige, som får ekstra ressurser, i forhold til alle barn i kommunale barnehager (prosent)	4,5	2,9	3,7
Korrigerte brutto driftsutgifter til barnehager (f201, f211, f221) per korrigerte oppholdstimer i kommunale barnehager (kr)	68	70	69
Andel minoritetsspråklige barn i barnehage i forhold til innvandrerbarn 1-5 år (prosent)	110,3	83,3	81,9
Netto driftsutgifter barnehager i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter (prosent)	11,9	11,2	14,3
Netto driftsutgifter barnehager, per innbygger 1-5 år (kr)	179342	159818	153541
Korrigerte brutto driftsutgifter f201 per korrigerte oppholdstimer i kommunale barnehager (kr)	56	60	55

1Årsverk etter utdanning blir hentet inn fra og med 2016.

Nøkkeltall kultur

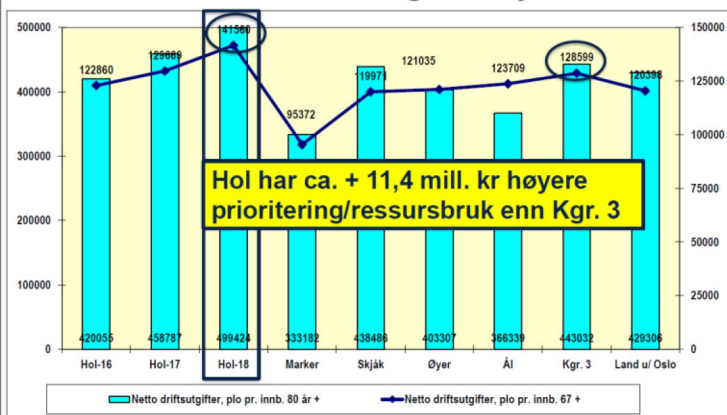
Nøkkeltall kultur, barne - og ungdomstiltak	Hol	Kostragruppe 03	Landet uten Oslo
	2018	2018	2018
Netto driftsutgifter til kultursektoren per innbygger (kr)	4706	3116	2354
Besøk i folkebibliotek per innbygger (antall)	6,2	4,6	4,8
Besøk per kinoforestilling (antall)	16,7	26,5	29
Barn 6-15 år i kommunens kulturskole (prosent)	31,1	23,2	13,8
Omløpshastighet for bøker (antall)	0,4	0,4	0,7

Nøkkeltall helse – og omsorgstjenester

Nøkkeltall helse - og omsorgstjenester	Hol	Kostragruppe 03	Landet uten Oslo
	2018	2018	2018
Utgifter kommunale helse- og omsorgstjenester per innbygger (kr)	42 080	36 594	27 244
Årsverk helse og omsorg per 10 000 innbygger (årsverk)	317,3	395,5	311,6
Netto driftsutgifter til omsorgstjenester i prosent av kommunens samlede netto drifts (prosent)	43,4	33,1	31,9
Andel brukerrettede årsverk i omsorgstjenesten m/ helseutdanning (prosent)	70,4	75,5	74,8
Årsverk per bruker av omsorgstjenester (årsverk)	0,44	0,54	0,57
Andel innbyggere 80 år og over som bruker hjemmetjenester (prosent)	42,8	38,2	31,6
Andel brukere av hjemmetjenester 0-66 år (prosent)	32,2	24,3	47,5
Andel innbyggere 80 år og over som er beboere på sykehjem (prosent)	12,8	13,8	12,1
Andel brukertilpassede enerom m/ eget bad/wc (prosent)	97,6	91	89,7
Utgifter per oppholdsdøgn i institusjon (kr)	4192	3768	3710
Andel private institusjonsplasser (prosent)	0	4,7	5,4
Legetimer per uke per beboer i sykehjem (timer)	0,55	0,51	0,57
Andel innbyggere 67-79 år med dagaktivitetstilbud (prosent)	0	0,82	0,67
Netto driftsutgifter til kommunehelsetjenesten i prosent av kommunens samlede netto driftsutgifter (prosent)	9,2	6,4	4,8
Avtalte legeårsverk per 10 000 innbyggere (årsverk)	17,7	15,8	11,3
Avtalte fysioterapeutårsverk per 10 000 innbyggere (årsverk)	13,4	10,9	9,6
Avtalte årsverk i helsestasjons- og skolehelsetjenesten per 10 000 innbyggere 0-20 år (årsverk)	82,4	63,5	42,2
Andel nyfødte med hjemmebesøk innen to uker etter hjemkomst (prosent)	86,8	91,4	90,6

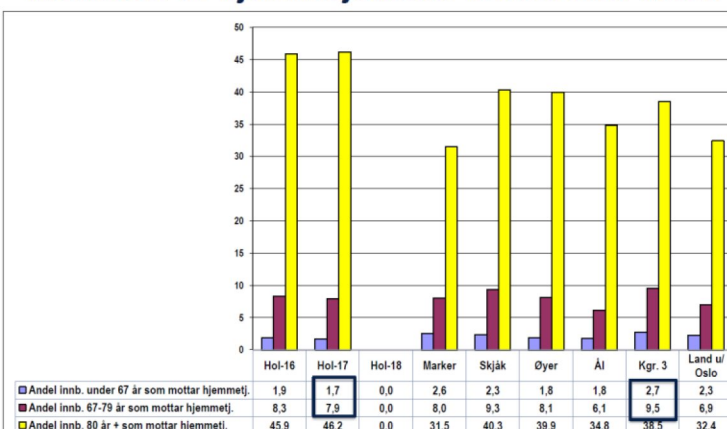
Hovedbildet – Prioritering hele tjenesten:

Hol har ca. + 11,4 mill. kr høyere prioritering/ressursbruk enn Kgr. 3

KOSTRA-tallene indikerer høy samlet prioritering både målt mot innb. 67 år+ og mot 80 år+

Mottakere av hjemmetjenester fordelt etter alder:

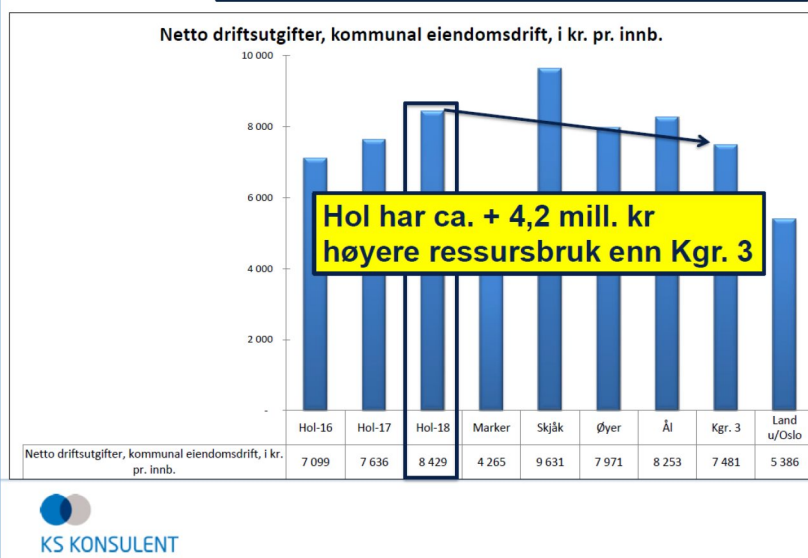
Vi ser at dere har lavere dekningsgrader i aldersgruppene 0-66 år og 67-79 år sammenliknet med Kgr. 3

Nøkkeltall eiendomsforvaltning

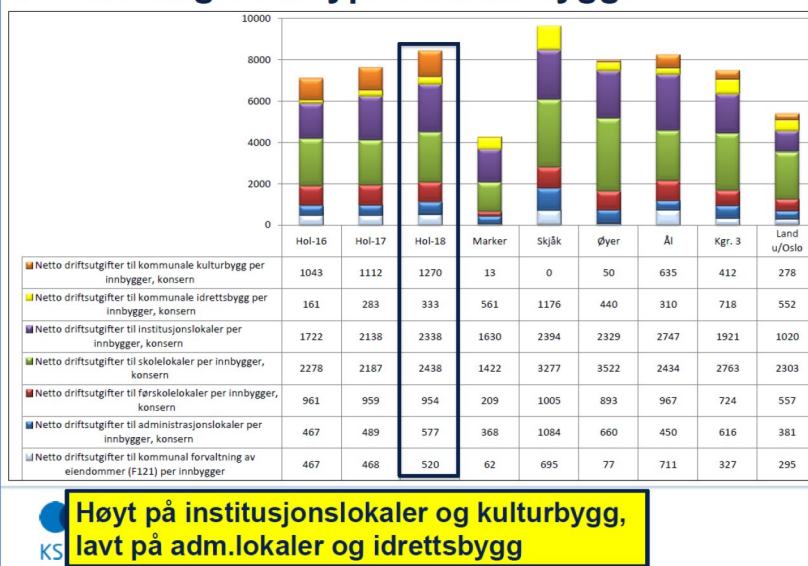
Nøkkeltall eiendomsforvaltning	Hol	Kostragruppe 03	Landet uten Oslo
	2018	2018	2018
Netto driftsutgifter til eiendomsforvaltning i prosent av samlede driftsutgifter (prosent)	12,7	10,3	9
Netto driftsutgifter til forvaltning av eiendom per innbygger (kr)	520	336	278
Areal på formålsbygg per innbygger (m2)	7,58	7,46	5,12
Utgifter til vedlikehold per kvadratmeter (kr)	72	85	99
Utgifter til driftsaktiviteter per kvadratmeter (kr)	720	634	562
Herav utgifter til renhold (kr)	210	176	161
Herav energikostnader per kvadratmeter (kr) 1	76	148	126

1 Før 2017 har dette tallet blitt beregnet ut i fra samlet areal av de utvalgte (fylkes)kommunale formålsbyggene kommunen eier og leier. Her ser vi kun utgiftene opp mot arealet kommunen eier. Hol kommune bruker egen andelskraft til kostpris i kommunale bygg.

Eiendom: Formålsbygg: 121, 130, 221, 222, 261, 381 og 386

Prioritering etter type formålsbygg:

Nøkkeltall samferdsel

Nøkkeltall samferdsel	Hol	Kostragruppe 03	Landet uten Oslo
	2018	2018	2018
Andel km tilrettelagt for syklende som kommunen har ansvaret for av alle kommunale veier (prosent) ³	14	7	16
Andel kommunale veier og gater med belysning av alle kommunale veier og gater (prosent)	60	44	60
Utgifter til vedlikehold av kommunale veier og gater av totale nto. dr.utg. til kommunale veier og gater (prosent) ⁴	9	28	30
Andel kommunale veier og gater uten fast dekke av alle kommunale veier og gater (prosent) ²	2	43	29
Brutto driftsutgifter til samferdsel per innbygger (kr)	3 569	2 628	1 769
Brutto driftsutgifter til gatebelysning langs kommunale veier og gater per kilometer belyst vei (kr) ¹	8 710	15 560	23 085
Brutto investeringsutgifter til kommunale veier og gater per innbygger (kr)	1 741	1 612	1 222
Antall km tilrettelagt for syklende som er et kommunalt ansvar (km) ⁵	7	161	5 955
Netto driftsutgifter til kommunale veier og gater per innbygger (kr)	3 425	1 937	1 156
Netto driftsutgifter til kommunale veier og gater per km (kr)	294 596	98 623	139 947

1 Omfatter bl.a. legging av kabler, oppsetting av master og armaturer inkl. rehabilitering og utskifting, vedlikehold, nettleie og kraft.

2 Enkelte kommuner kan ha inkludert lengden på gang- og sykkelveier i tallene over antall kilometer kommunale veier og gater med fast dekke.

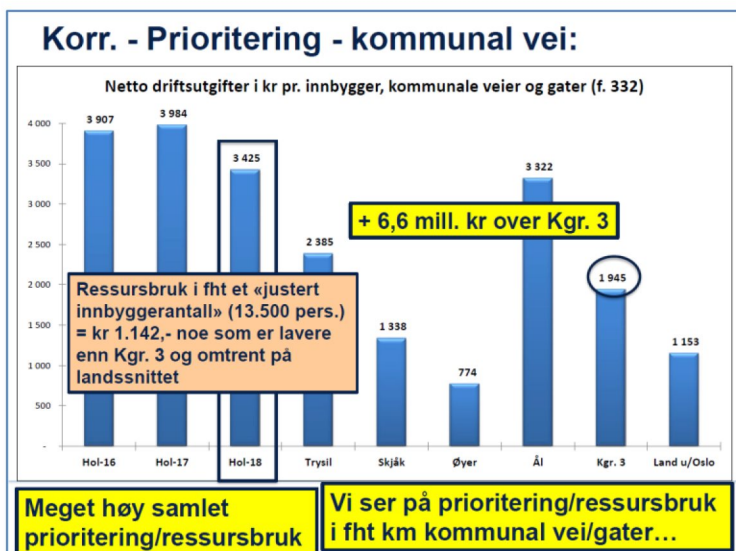
I tillegg har noen kommuner andre tall for lengden av det kommunale vei- og gatenettet enn det som framgår av registerdata fra Vegdirektoratet. Dette kan føre til at prosentandelen uten fast dekke kan avvike fra andre kilder for noen kommuner, og i noen tilfeller overstige 100 prosent.

3 Omfatter sykkelveier, kombinerte gang- og sykkelveier, egne sykkelfelt og tiltak i gater med fartsgrense skiltet 30 km/t eller 40 km/t som inngår i et sykkelveinett. Tosidige sykkelfelt inngår med 1*veilengden. Fortau langs kommunal vei inngår ikke.

4 Andelen som kommunene bruker til vedlikehold på kommunale veier og gater ble publisert for første gang per 15. juni 2017.

Tallene må brukes med varsomhet, siden ikke alle kommunene fører på relevante arter for vedlikehold.

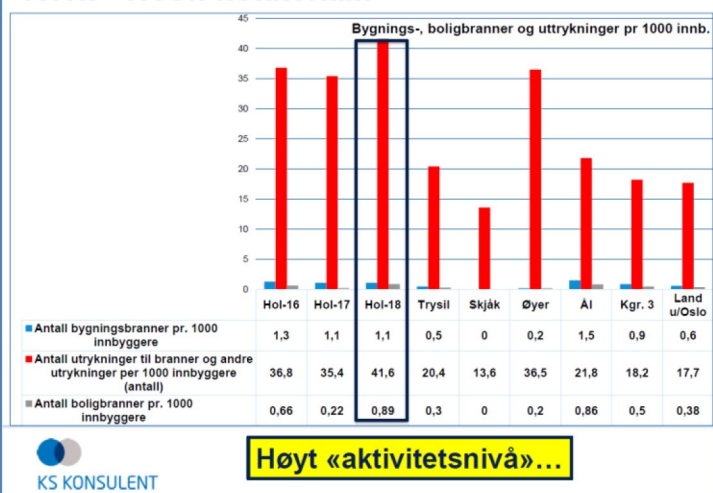
5 Omfatter sykkelveier, kombinerte gang- og sykkelveier, egne sykkelfelt og tiltak i gater med fartsgrense skiltet 30 km/t eller 40 km/t som inngår i et sykkelveinett. Tosidige sykkelfelt inngår med 1*veilengden. Fortau langs kommunal vei inngår ikke.

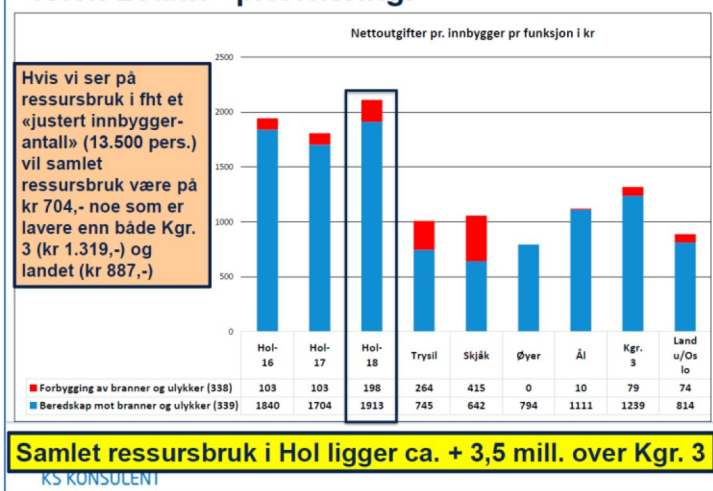
Nøkkeltall brann og ulykkesvern

Nøkkeltall brann og ulykkesvern	Hol	Kostragruppe 03	Landet uten Oslo
	2018	2018	2018
Brutto driftsutgifter til funksjon 338 og 339 pr. innbygger, konsern (1000 kr)	2 866	1 834	1 241
Brutto driftsutgifter til funksjon 339 pr. innbygger, konsern (1000 kr)	2 059	1 459	993
Brutto driftsutgifter funksjon 338 per innbygger, konsern (1000 kr)	807	374	248
Netto driftsutgifter til funksjon 338 og 339 pr. innbygger, konsern (kr)	2 111	1 315	889
Netto driftsutgifter til funksjon 338 pr. innbygger, konsern (kr)	198	70	71
Netto driftsutgifter til funksjon 339 pr. innbygger, konsern (kr)	1 913	1 244	818
Årsverk i brann- og ulykkesvern per 1000 innbyggere (årsverk)	2	..	1
Årsverk til forebygging, funksjon 338, per 1000 innbyggere (årsverk)	1	..	0
Årsverk til beredskap, funksjon 339, per 1000 innbyggere (årsverk)	1	..	0
Antall bygningsbranner (antall)	5	106	2 939
Antall A-objekt med tilsyn i løpet av året (antall)	46	378	9 041

Korr. - Noen nøkkeltall:

Korr. Brann - prioritering:

Kommunale gebyrer og betalingssetser

Se kommunens hjemmeside for Kommunale avgifter.

Gebyrer og betalingssetser er regulert i henhold til selvkostprinsippet og indeksregulering.

Barn og unge 2020

Betalingssetser barn og unge fra 1/1-2020	2020		2019		Endring 2019-2020	
	Sats	Kostpenger	Sats	Kostpenger	Sats	Kostpenger
Skolefritidsordningen (SFO)						
Full plass pr. mnd	kr 1 785,00		kr 1 730	-	3,0 %	
10-timers plass pr. mnd	kr 1 185,00		kr 1 150	-	3,0 %	
Høst- og vinterferie pr. uke	kr 590,00		kr 574	-	3,0 %	
Enkeltdager	kr 175,00		kr 170	-	3,0 %	
Kulturskole						
Individuell undervisning	kr 2 990,00		kr 2 950	-	1,3 %	
Gruppeundervisning	kr 2 040,00		kr 1 980	-	2,9 %	
Materiell kunstskole	kr 825,00		kr 800	-	3,0 %	
Tilbud til voksne	kr 3 100,00		kr 3 000		3,2 %	
Søskenmoderasjon og/eller flere fag **)	25%		25%			
<i>**) Gjelder ikke materiell</i>						
Barnehagesatser og kostpenger						
5 dager	kr 3 135,00	kr 160,00	kr 3 040	kr 160	3,1 %	0,0 %
4 dager	kr 2 975,00	kr 130,00	kr 2 890	kr 128	2,9 %	1,6 %
3 dager	kr 2 270,00	kr 110,00	kr 2 200	kr 106	3,2 %	3,8 %
2 dager	kr 1 800,00	kr 100,00	kr 1 750	kr 101	2,9 %	-1,0 %
Kjøp av dag	kr 515,00		kr 500		3,0 %	
Søskenmoderasjon *)	40% *)		40% *)			
<i>*) Barn nr. to 40 %, barn nr. tre 50 %</i>						

Barnehagesats følger Stortingets vedtatte makspris.

Helse og omsorg

Betalingssatser for hjemmehjelp / praktisk bistand gjeldende fra 1/1-2020	Pr time		Endring	Maks pr mnd		Endring
	2020	2019	2019-2020	2020	2019	2019-2020
Husstandens inntekt pr år						
Mindre enn 2 G ¹⁾ *	kr 210	kr 205	kr 5	kr 210	kr 210	kr -
2 - 3 G	kr 225	kr 205	kr 20	kr 1 100	kr 900	kr 200
3 - 4 G	kr 300	kr 250	kr 50	kr 1 700	kr 1 400	kr 300
4 - 5 G	kr 375	kr 250	kr 125	kr 2 750	kr 2 250	kr 500
Over 5 G	kr 400	kr 275	kr 125	kr 3 400	kr 2 800	kr 600

*Betalingstak pr. mnd. justeres i tråd med forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester §10.

Betalingssatser for hjemmevaktmester gjeldende fra 1/1-2020	Pr time		Endring
	2020	2019	2019-2020
Husstandens inntekt pr år			
Mindre enn 2 G ¹⁾ *	kr 210	kr 205	kr 5
2 - 3 G	kr 400	kr 205	kr 195
3 - 4 G	kr 400	kr 250	kr 150
4 - 5 G	kr 400	kr 250	kr 150
Over 5 G	kr 400	kr 275	kr 125

Endret fra å være en del av praktisk bistand til å bli en betalt tjeneste pr time.

Trygghetsalarm Priser gjeldende fra 1/1-2020	2020	2019	Endring 2019-2020
Egenandeler:			
Mobil trygghetsalarm	kr 275	kr 210	kr 65

Prisene på velferdsteknologi som trygghetsalarm kan bli endret i løpet av året grunnet nye avtaler.

Satser som blir regulert fra sentralt hold. Priser gjeldene fra 1/1-2020 ¹⁾	2020	2019
Tjeneste		
Beboere på korttidsplass betaler pr. døgn etter gjeldende sats	1)	kr 165
Dag- eller nattopphold pr dag	1)	kr 85

¹⁾ Disse vil bli justert i tråd med statlige føringer.

Bruk av behandlingsbasseng og treningsrom på fysikalsk avdeling Geilo	2020	2019	Endring 2019-2020
Pr. gang	kr 75	kr 70	kr 5
Frisklvsresept	kr 335	kr 325	kr 10
Leie av bassenget utenom fysioterapi pr gang	kr 450	kr 450	kr -

Andre betalingstjenester (omsorgsboliger med heldøgns omsorg) Priser fra 1/1-2020	2020	2019	Endring 2019-2020
Alle måltider (middag og tørrmat)	kr 3 315	kr 3 250	kr 65
Vaskeritjenester innkl. leie av sengetøy og håndklær	kr 335	kr 325	kr 10
Vask av privat tøy	kr 335	kr 325	kr 10
Diverse renholdsartikler (toalettpapir, renholdsartikler)	kr 155	kr 150	kr 5

Tilkjørt middag. Priser gjeldende fra 1/1-2020	2020	2019	Endring 2019-2020
Hel porsjon, inklusiv suppe /dessert	kr 90	kr 85	kr 5

Opphold på dagsenter pr. dag. Priser fra 1/1-2020	2020	2019	Endring 2019-2020
Dagsenter for demente	kr 110	kr 105	kr 5
Dagsenter Huset	kr 110	kr 105	kr 5
Steensheim AKT	kr 110	kr 105	kr 5

Frisør og fotterapi. Priser fra 1/1-2020.	2020	2019	Endring 2019-2020
Tjeneste			
Vask og legg langtidsplass	kr -	kr -	kr -
Vask, legg og klipp langtidsplass	kr 380	kr 350	100 kr
Vask og legg korttidsplass, omsorgsbolig	kr 380	kr 350	100 kr
Vask, legg og klipp korttidsplass, omsorgsbolig	kr 510	kr 475	100 kr
Permanent, alle	kr 1 300	kr 1 100	130 kr
Herreklipp, langtidsplass, korttidsplass og omsorgsbolig	kr 280	kr 350	100 kr
Fotpleie ¹⁾			

¹⁾ Pris fastsettes av fotpleier.

Bolig, eiendom og tekniske tjenester

Byggesaker. Gebyr med virkning fra 1/1-2020	2020	2019	Endring 2019-2020
	Ett-trinns og rammesøknad	Ett-trinns og rammesøknad	
Søknad med krav om ansvarlige foretak, pbl. § 20-1, 20-3			
a) nybygg (en boenhet) tilbygg, påbygg, underbygging			
Tiltaksklasse 1	Kr 16400	Kr 16400	0 %
Tiltaksklasse 2	Kr 26200	Kr 26200	0 %
Tiltaksklasse 3	Kr 39300	Kr 39300	0 %
a) nybygg ene og to-mannsbolig	Kr 13100	Kr 13100	0 %
a) tilbygg over 50m2, påbygg, underbygging og anneks til ene og to-mannsbolig.	Kr 7600	Kr 7600	0 %
a) tilbygg over 50m2, påbygg, underbygging og anneks til fritidsbygg med en boenhet..	Kr 10900	Kr 10900	0 %
b) Vesentlige endring av a)	Kr 6600	Kr 6600	0 %
c) Fasadeendringer	Kr 6600	Kr 6600	0 %
d) Bruksendring nevnt under a)	Kr 13100	Kr 13100	0 %
e) Riving av tiltak nevnt under a)	Kr 4900	Kr 4900	0 %
f) Bygningstekniske installasjon			
Tiltaksklasse 1	Kr 4900	Kr 4900	0 %
Tiltaksklasse 2	Kr 6600	Kr 6600	0 %
Tiltaksklasse 3	Kr 9800	Kr 9800	0 %
f) Rehabilitering av pipe	Kr 1600	Kr 1600	0 %
g) Oppdeling og sammenføyning av bruksenheter			0 %
Tiltaksklasse 1	Kr 6600	Kr 6600	0 %
Tiltaksklasse 2	Kr 13000	Kr 13000	0 %
Tiltaksklasse 3	Kr 19700	Kr 19700	0 %
h) Innhegning mot veg	Kr 2600	Kr 2600	0 %
i) Plassering av skilt/reklame	Kr 2600	Kr 2600	0 %
j) Midlertidige bygging, konstruksjoner/anlegg	Kr 4900	Kr 4900	0 %
k) Vesentlige terrengingrep	Kr 6600	Kr 6600	0 %
l) Veg<1 km, p.plass< 10 biler og landingsplass	Kr 6600	Kr 6600	0 %
Andre	Kr 13100	Kr 13100	0 %

Gebyrene som nevnt i punkt a reduseres med 20% når søknaden er komplett ved innsending av søknaden.

Byggesaksbehandling. Priser gjeldende fra 1/1-2020	2020	2019	Endring 2019-2020
Timepris	kr 1 000	kr 1 000	0,0 %

Byggesaker. Priser gjeldende fra 1/1-2020	2020	2019	Endring 2019-2020
Tiltak som krever søknad og tillatelse og som kan forestås av tiltakshaver § 20-4, a,b,c, d og e			
a) mindre tiltak på bebygd eiendom med ene og to-mannsbolig	Kr 3300	Kr 3300	0,0 %
a) mindre tiltak på bebygd eiendom	Kr 4900	Kr 4900	0,0 %
b) alminnelig driftsbygning i landbruket	Kr 4900	Kr 4900	0,0 %
c) plassering av midlertidige bygninger, konstruksjoner og anlegg, inntil 2 år	Kr 4900	Kr 4900	0,0 %
d) opprettelse av grunneiendom mv. som nevnt i § 20-1 første ledd bokstav m	Kr 4900	Kr 4900	0,0 %
e) andre mindre tiltak som etter kommunens skjønn kan forestås av tiltakshaver	Kr 4900	Kr 4900	0,0 %
Deling etter § 20-3			
m) Deling av eiendom eller bortfeste for mer enn 10 år når søknaden er i samsvar med grenser fastsatt i godkjent regulerings- eller detaljplan	Kr 3800	Kr 3800	0,0 %
Deling av eiendom i uregulerte områder eller der grenser ikke er fastsatt i godkjent regulerings- eller detaljplan	Kr 9300	Kr 9300	0,0 %
Andre tiltak			
Andre tiltak unntatt fra kap. 20	Kr 4900	Kr 4900	0,0 %
Dispensasjoner etter pbl §§ 19-2 og 19-3			
Fra kommuneplan, reguleringsplan, eller forskrifter i plan- og bygningsloven der saken må sendes til eksternt høringsorgan behandles politisk	Kr 16400	Kr 16400	0,0 %
I saker som ikke skal på eksternt høring NB. pr dispensasjonsforhold.	Kr 4900	Kr 4900	0,0 %
Enkle dispensasjoner knyttet til boligformål	Kr 3800	Kr 3800	0,0 %
Sakkyndig bistand			
Fakstiske kostnader for bistand pluss et gebyr på	Kr 3800	Kr 3800	0,0 %
Kommunal godkjenning av foretak/person for arbeid jf. SAK10 § 11-4, SAK10 § 6-8			
For hver godkjenning der foretaket/person ikke har sentral godkjenning	Kr 1700	Kr 1700	0,0 %

Planbehandling. Gebyr med virkning fra 1/1-2020	2020	2019	Endring 2019-2020
Detaljregulering pbl § 12-3			
Fremleggelse for politisk rådgivning iht pbl § 12-8	Kr 21000	Kr 21000	0,0 %
Behandling frem til 1. gangs behandling	50% *	50% *	0,0 %
Behandling til og med 1. gangs behandling, på sakskartet.	75% *	75% *	0,0 %
Planareal inntil 10 dekar	Kr 57000	Kr 57000	0,0 %
Planareal 10 – 15 dekar	Kr 76000	Kr 76000	0,0 %
Planareal 15 - 20 dekar	Kr 95000	Kr 95000	0,0 %
Planareal over 20 dekar, tillegg pr. påbegynt dekar	Kr 1900	Kr 1900	0,0 %
Det fastsettes et tilleggsgebyr for bebyggelse			
For eksisterende bebyggelse er gebyret pr 100 m2 BRA	Kr 900	Kr 900	0,0 %
For planlagt bebyggelse er gebyret pr 100 m2 BRA	Kr 1200	Kr 1200	0,0 %
Tilleggsgebyr for bebyggelse på nærings- og industriområder (ikke hotell og turisme)			
Planlagt bebyggelse er gebyret pr. 1000 m2 BYA	kr 500,00	kr 500,00	
Endring av reguleringsplan pbl § 12-14 første ledd			
Mindre endring av reguleringsplan (justert test)	Kr 16400	Kr 16400	0,0 %
Konsekvensutredning pbl § 12-3 tredje ledd og § 4-2 andre ledd			
Behandling av konsekvensutredning til reguleringsplan	Kr 31500	Kr 31500	0,0 %
* 50 og 75% av full sats for planbehandling			

Mindre avløpsanlegg. Gebyr med virkning fra 1/1-2020	2020	2019	Endring 2019-2020
Søknad om utslippstillatelse			
Anlegg der utslippet er kalkulert til < 15 pe	Kr 8200	Kr 8200	0,0 %
Anlegg der utslippet er kalkulert til mellom 15-49 pe	Kr 14000	Kr 14000	0,0 %
Anlegg der utslippet er kalkulert til mellom 50 – 99 pe	Kr 20700	Kr 20700	0,0 %
Anlegg der utslippet er kalkulert til mellom 100 – 999 pe	Kr 53000	Kr 53000	0,0 %
Anlegg der utslippet er kalkulert til mellom 1000-2000 pe	Kr 65300	Kr 65300	0,0 %
Søknad om omgjøring av utslippstillatelse			
Anlegg der utslippet er kalkulert til < 15 pe	Kr 4100	Kr 4100	0,0 %
Anlegg der utslippet er kalkulert til mellom 15 – 99 pe	Kr 10300	Kr 10300	0,0 %
<i>Anlegg der utslippet er kalkulert til mellom 100 – 999 pe</i>	Kr 26500	Kr 26500	0,0 %
Anlegg der utslippet er kalkulert til mellom 1000-2000 pe	Kr 32600	Kr 32600	0,0 %
Ulovlige utslipp			
Behandling for merarbeid			
Timesats	Kr 1000	Kr 1000	0,0 %
Minstegebyr	Kr 12600	Kr 12600	0,0 %
Kostnadsdekning ved sakkyndig bistand i tillegg til gebyr på	Kr 3500	Kr 3500	0,0 %

Eiendomsoppgaver. Gebyr med virkning fra 1/1-2020	2020	2019	Endring 2019-2020
Salgsoppgave til eiendomsmeglere, pr oppgave	Kr 2400	Kr 2400	0,0 %

Gebyrene for planbehandling reduseres med 20% for planer som gjelder boligformål.

Vann- og avløpsgebyr gjeldende fra 1/1-2020	2020		2019		Endring
	Eks mva	Inkl. mva	Eks mva	Inkl. mva	
Fastledd Vannforsyning					
Pris for bolig	978 kr	1 223 kr	1 225 kr	1 531 kr	-247,00
Pris for fritidsbolig	1 565 kr	1 956 kr	1 960 kr	2 450 kr	-395,00
Næringseiendommer under 499 m ³	978 kr	1 223 kr	1 225 kr	1 531 kr	-247,00
Næringseiendommer fra 500 til 1999 m ³	1 956 kr	2 445 kr	2 450 kr	3 063 kr	-494,00
Næringseiendommer fra 2000 til 9999 m ³	2 934 kr	3 668 kr	3 675 kr	4 594 kr	-741,00
Næringseiendommer over 10 000 m ³	4 890 kr	6 113 kr	6 125 kr	7 656 kr	-1235,00
Fastledd Avløp					
Pris for bolig	1 070 kr	1 338 kr	894 kr	1 118 kr	176,00
Pris for fritidsbolig	1 712 kr	2 140 kr	1 430 kr	1 788 kr	282,00
Næringseiendommer under 499 m ³	1 070 kr	1 338 kr	894 kr	1 118 kr	176,00
Næringseiendommer fra 500 til 1999 m ³	2 140 kr	2 675 kr	1 788 kr	2 235 kr	352,00
Næringseiendommer fra 2000 til 9999 m ³	3 210 kr	4 013 kr	2 682 kr	3 353 kr	528,00
Næringseiendommer over 10 000 m ³	5 350 kr	6 688 kr	4 470 kr	5 588 kr	880,00
Forbruksgebyr etter målt forbruk					
Pris pr m ³ vann	13,03 kr	16,29	16,41 kr	21 kr	-3,38
Pris pr m ³ kloakk	13,99 kr	17,49	12,35 kr	15 kr	1,64
Tilkoblingsgebyr (samme gebyr på vann som for kloakk)					
<i>Gruppe 1: Eiendommer som ikke omfattes av gruppe 2</i>					
Bolig/Hytte	17 500 kr	21 875 kr	17 500 kr	21 875 kr	0,00
Leilighet/fritidsleilighet	7 500 kr	9 375 kr	7 500 kr	9 375 kr	0,00
<i>Gruppe 2: Eiendommer i kommunalt og privat boligfelt som har betalt refusjon eller annen form for opparbeidelseskostnad for vann- og eller avløpsanlegg, eller har stikkledning over 125m.</i>					
Bolig/Hytte	8 750 kr	10 938 kr	8 750 kr	10 938 kr	0,00
Leilighet/fritidsleilighet	3 750 kr	4 688 kr	3 750 kr	4 688 kr	0,00
<i>Gruppe 3: Næringseiendommer.</i>					
Overnatting/Varme senger pr. kvm	125 kr	156 kr	125 kr	156 kr	0,00
Forretningsareal pr. kvm	95 kr	119 kr	95 kr	119 kr	0,00
Industri og annen virksomhet pr.kvm	65 kr	81 kr	65 kr	81 kr	0,00
Makssum 150 000,- eks.mva					
Vannmålerleie, sats for gebyrreduksjon, tilleggsgebyr m.m.					
Sats for leie av vannmålere iht. § 4,3	225 kr	281 kr	225 kr	281 kr	0,00
Sats for gebyrreduksjon iht. § 3,10	350 kr	438 kr	350 kr	438 kr	0,00
Tilleggsgebyr ved manglende avlesing av vannmåler(§ 4.4, 2 ledd)	400 kr	500 kr	400 kr	500 kr	0,00

Renovasjon gjeldende fra 1/1-2020	2020		2019		Endring
	Eks mva	Inkl. mva	Eks mva	Inkl. mva	
Dunk - Henteordning					
Renovasjon dunk	2 417 kr	3 021 kr	2 578 kr	3 223 kr	-161,00
Renovasjon dunk stor	3 626 kr	4 533 kr	3 867 kr	4 834 kr	-241,00
Utvidet henteavstand	278 kr	348 kr	297 kr	371 kr	-19,00
Renovasjon dunk kompost	1 813 kr	2 266 kr	2 063 kr	2 036 kr	-250,00
Container - Bringeordning					
Fastboende (pr husholdning) hovedleilighet	1 870 kr	2 338 kr	1 994 kr	2 493 kr	-124,00
Kompost	1 360 kr	1 700 kr	1 450 kr	1 813 kr	-90,00
Hytter og stølsbuer (pr år)	1 209 kr	1 511 kr	1 289 kr	1 358 kr	-80,00
Slamgebyr gjeldende fra 1/1-2020	2020		2019		Endring 2019-2020
	Eks mva	Inkl. mva	Eks mva	Inkl. mva	
Tømming av tette tanker/slamavskillere for helårsbebyggelse					
Årlig fastgebyr for alle anlegg	154 kr	193 kr	179 kr	224 kr	-179
Pr m3 for slamavskiller/tette tanker/store anlegg	231 kr	289 kr	179 kr	224 kr	52
Fastgebyr minirensanlegg	0 kr	0 kr	0 kr	0 kr	-
Pr. m3 for minirensanlegg	231 kr	289 kr	179 kr	224 kr	52
Fastgebyr for store anlegg	0 kr	0 kr	0 kr	0 kr	-
Traktor/spesialbiltømming/liten bil pr tømming	473 kr	591 kr	550 kr	688 kr	-77
Ekstra- og Nødtømminger					
Oppmøte ved ekstratømming	1 085 kr	1 356 kr	1 194 kr	1 493 kr	-109
Oppmøte ved nødtømming	2 839 kr	3 549 kr	3 300 kr	4 125 kr	-461
Pr. m3 ved ekstra/nødtømming	729 kr	911 kr	565 kr	706 kr	164
Ikke utført ekstra/nødtømming	934 kr	1 168 kr	1 086 kr	1 358 kr	-152
Behandlingskostnader (ved direkte levering til behandlingsanlegget)			Pr. tonn		
Rensegebyr ved tette tanker/ekstra- og nødtømming - pris pr. m3	150 kr	188 kr	150 kr	188 kr	0 kr

Feieavgift gjeldende fra 1/1-2020	2020		2019		Endring
	Eks mva	Inkl. mva	Eks mva	Inkl. mva	
Feiing					
Tilsyn 2. hvert år bolig	300 kr	375 kr	298 kr	373 kr	2 kr
Tilsyn 4. hvert år bolig	150 kr	188 kr	149 kr	186 kr	1 kr
Tilsyn 6. hvert år bolig	75 kr	94 kr	75 kr	94 kr	0 kr
Tilsyn 8. hvert år bolig	38 kr	48 kr	37 kr	24 kr	1 kr
Feiing 8. hvert år bolig	74 kr	93 kr	74 kr	93 kr	0 kr
Feiing 6. hvert år bolig	96 kr	120 kr	95 kr	119 kr	1 kr
Feiing 4. hvert år bolig	139 kr	174 kr	138 kr	173 kr	1 kr
Feiing 2. hvert år bolig	298 kr	373 kr	296 kr	370 kr	2 kr
Feiing årlig bolig	596 kr	745 kr	592 kr	740 kr	4 kr
Tilsyn 2. hvert år fritidsbolig	582 kr	728 kr	578 kr	723 kr	4 kr
Tilsyn 4. hvert år fritidsbolig	291 kr	364 kr	289 kr	361 kr	2 kr
Tilsyn 6. hvert år fritidsbolig	146 kr	183 kr	145 kr	181 kr	1 kr
Tilsyn 8. hvert år fritidsbolig	72 kr	90 kr	72 kr	90 kr	0 kr
Feiing 8. hvert år fritidsbolig	140 kr	175 kr	139 kr	174 kr	1 kr
Feiing 6. hvert år fritidsbolig	186 kr	233 kr	185 kr	231 kr	1 kr
Feiing 4. hver år fritidsbolig	291 kr	364 kr	289 kr	361 kr	2 kr
Feiing 2. hvert år fritidsbolig	582 kr	728 kr	577 kr	721 kr	5 kr
Feiing hvert år fritidsbolig	1 162 kr	1 453 kr	1 154 kr	1 443 kr	8 kr

Gebyr for forvaltningsoppgaver etter matrikkelloven gjeldende fra 1/1-2020	2020	2019	Endring
Oppretting av matrikkelenhet (Gjelder også uten fullført oppmålingsforretning)			
<i>Oppretting av grunneiendom</i>			
Areal fra 0 – 250 m ²	6 480	6 320 kr	2,5 %
Areal fra 251 – 500 m ²	10 360	10 110 kr	2,5 %
Areal fra 501 – 2000 m ²	15 550	15 180 kr	2,4 %
Areal fra 2001 m ² – økning pr. påbegynt da	910	890 kr	2,2 %
Fradeling av 5 eller flere parseller i samme forretning betales pr parsell	10 360	10 110 kr	2,5 %
Punktfaste uavhengig av oppmåling i marka	6 480	6 320 kr	2,5 %
<i>Matrikulering av eksisterende umatrikulert grunn</i>			
Areal fra 0 – 250 m ²	6 480	6 320 kr	2,5 %
Areal fra 251 – 500 m ²	10 360	10 110 kr	2,5 %
Areal fra 501 – 2000 m ²	15 550	15 180 kr	2,4 %
Areal fra 2001 m ² – økning pr. påbegynt da	910	890 kr	2,2 %
<i>Oppmåling av uteareal på eierseksjon (pr. sak)</i>			
Samlet areal fra 0 – 250 m ²	6 480	6 320 kr	2,5 %
Samlet areal fra 251 – 500 m ²	10 360	10 110 kr	2,5 %
Samlet areal fra 501 – 2000 m ²	15 550	15 180 kr	2,4 %
Samlet areal fra 2001 m ² – økning pr. påbegynt da	910	890 kr	2,2 %
<i>Oppretting av anleggseiendom</i>			
Volum fra 0 – 2000 m ³	6 480	6 320 kr	2,5 %
Volum fra 2001 m ³ – økning pr. påbegynt 1000m ³	1 300	1 260 kr	3,2 %
<i>Registrering av jordsameie</i>			
Gebyr for registrering av eksisterende jordsameie faktureres etter medgått tid. Minstegebyr	1 300	1 260 kr	3,2 %
Grensejustering			
<i>Grunneiendom, festegrund og jordsameie</i>			
Areal fra 0 – 250 m ²	3 890	3 790 kr	2,6 %
Areal fra 251 – 500 m ²	6 480	6 320 kr	2,5 %
<i>Anleggseiendom</i>			
Volum fra 0 – 250 m ³	3 890	3 790 kr	2,6 %
Volum fra 250 – 1000 m ³	6 480	6 320 kr	2,5 %
Arealoverføring			
<i>Grunneiendom, festegrund og jordsameie</i>			
Areal fra 0 – 250 m ²	12 960	12 640 kr	2,5 %
Areal fra 251 – 500 m ²	15 550	15 180 kr	2,4 %
Arealoverføring pr. nytt påbegynt 500 m ² medfører en økning av gebyret på	3 890	3 790 kr	2,6 %
<i>Anleggseiendom</i>			
Volum fra 0 – 250 m ³	12 960	12 640 kr	2,5 %
Volum fra 251 – 500 m ³	15 550	15 180 kr	2,4 %
Volumoverføring pr. nytt påbegynt 500 m ³ medfører en økning av gebyret på.	3 890	3 790 kr	2,6 %
Klarlegging av eksisterende grense der grensen tidligere er koordinatbestemt ved oppmålingsforretning			
For inntil 2 punkter	1 940	1 900 kr	2,1 %
For overskytende grensepunkter, pr. punkt	650	640 kr	1,6 %
fortsatt neste side.....			

Gebyr for forvaltningsoppgaver etter matrikkelloven gjeldende fra 1/1-2020	2020	2019	Endring
.....fortsatt fra foregående side			
Klarlegging av eksisterende grense der grensen ikke tidligere er koordinatbestemt / eller klarlegging av rettigheter			
For inntil 2 punkter	3890	3 790 kr	2,6 %
For overskytende grensepunkter, pr. punkt	1300	1 260 kr	3,2 %
Gebyr for klarlegging av rettigheter faktureres etter medgått tid			
Privat grenseavtale			
Gebyr fastsettes etter medgått tid, og minstesats	1300	1 260 kr	3,2 %
Timepris for medgått tid			
Feltarbeid	1300	1 260 kr	3,2 %
Kontorarbeid	1040	1 010 kr	3,0 %
Utstedelse av matrikkelbrev			
Matrikkelbrev inntil 10 sider	175	175 kr	0,0 %
Matrikkelbrev over 10 sider	350	350 kr	0,0 %

Eierseksjonering. Gebyr med virkning fra 1/1-2020	2020	2019	Endring
Eierseksjonering og reseksjonering			
2-4 seksjoner	8 190 kr	8 000 kr	2,4 %
5-10 seksjoner	10 240 kr	10 000 kr	2,4 %
Fra seksjon 11 blir det tillegg pr seksjon	260 kr	250 kr	4,0 %
Oppheving av seksjonering	5 120 kr	5 000 kr	2,4 %

Husleiesatser

Husleiesatser omsorgsboliger	Antall	Pr mnd		Endring, kr. pr. mnd. 19-20	2020	2019
		2020	2019			
				3,00 %		
Type bolig						
Stor leilighet	12 stk	4 607	4 472	134	55 279	53 669
Liten leilighet	12 stk	3 753	3 644	109	45 039	43 727
Furumo og Haugtun	8 stk	5 630	5 466	164	67 559	65 591
Leiligheter Geilo og Hol, stor	5 stk	6 718	6 523	196	80 620	78 271
Leiligheter Geilo og Hol, liten	15 stk	5 929	5 756	173	71 148	69 076
Leiligheter i tilknytning til Geilotun	8 stk	3 999	3 882	116	47 986	46 589
Underetasje legekantoret i Hol, liten	1 stk	3 753	3 644	109	45 039	43 727
Underetasje legekantoret i Hol, stor	1 stk	5 172	5 022	151	62 067	60 260
Boliger for barn og unge, K8:						
Stor leilighet (71 m2)	1 stk	7 883	7 660	223	94 599	91 921
Liten leilighet (59,2 m2)	3 stk	6 968	6 771	197	83 621	81 255
Treningsleilighet (47 m2)	1 stk	5 535	5 379	157	66 424	64 544
Omsorgsboliger, K10:						
Leilighet (34,7 m2)	11 stk	4 093	3 977	116	49 112	47 722
Leilighet (43,2 m2)	1 stk	5 084	4 940	144	61 005	59 279
Leilighet (58,4 m2)	2 stk	6 882	6 687	195	82 578	80 241
4 stk stor Høgehaug	4 stk	5 299	5 149	150	63 587	61 788
4 stk små Høgehaug	4 stk	4 717	4 584	134	56 604	55 002

Husleiesatser utleieboliger	Antall		Utleiesats/m2		Sum husleie/mnd		Endring i % 2019-2020
	boliger	m2	2020	2019	2020	2019	
Hol / Hovet	14	1017	70	68	71 545	69 461	3,0 %
Dagali/Skurdalen	2	163	71	69	11 635	11 296	3,0 %
Geilo, Kategori I	7	367	73	71	26 952	26 167	3,0 %
Geilo, Kategori II	26	1997	82	80	163 524	158 762	3,0 %

Tidspunkt for justering av husleiesatsene følger Husleielovens bestemmelser.